

Z P R A V O D A J

muzea v Hradci Králové

18

1991-1992

MUZEUM VÝCHODNÍCH ČECH

Elšánsko nábř. 465

HRADEC KRÁLOVÉ

PSČ 500 01

ICO 088382

Muzeum východních Čech v Hradci Králové

ZPRAVODAJ MUZEA V HRADCI KRÁLOVÉ

Muzeum východních Čech v Hradci Králové

Číslo 18

1991-1992

Vážení čtenáři,

dnem 1. ledna 1991 bylo původní Krajské muzeum východních Čech rozděleno na dva samostatné subjekty - Východočeské muzeum v Pardubicích a Muzeum východních Čech v Hradci Králové. Tak jako ukončilo svou existenci původní KMVČ, zanikl 1. číslem XVII. ročníku i dosavadní Zpravodaj KMVČ.

Dnes dostáváte do rukou "nový" Zpravodaj muzea v Hradci Králové, který bude nadále vydáván s průběžným číslováním od čísla 18 bez ohledu na rok vydání. Je určen i nadále především pro publikování výsledků odborné činnosti archeologických, přírodovědeckých i historických oborů zdejšího muzea. Otevřen je ale i pro jiné, zejména muzejní odborné pracovníky a jejich příspěvky k muzejní teorii či praxi nebo se vztahem ke královéhradeckému regionu, resp. oblasti severovýchodních Čech.

Das bisherige Bulletin "Zpravodaj KMVČ" ist mit der Nummer XVII/1 eingegangen. Es wird weiter als "Zpravodaj muzea v Hradci Králové" (Bulletin des Museums in Hradec Králové) mit durchlaufender Numerierung ab Nummer 18 ohne Rücksicht aufs Jahr der Auflage erscheinen.

The publication of "Zpravodaj KMVČ" has ceased with its No. XVII/1 and this periodical will be continued as "Zpravodaj muzea v Hradci Králové" in a continuous sequence from No. 18 without regard to the publication year.

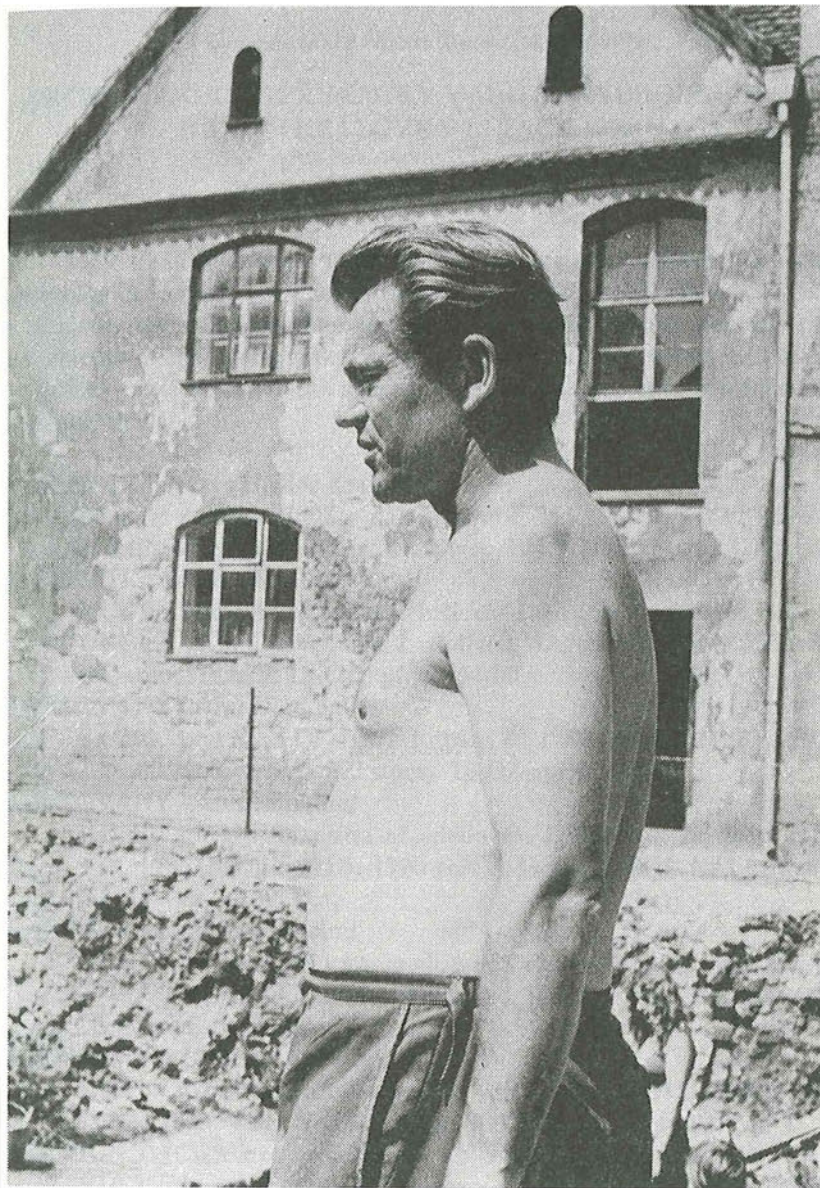
Doc. PhDr. Miroslav RICHTER, DrSc. šedesátiletý

Dne 29. května 1992 jsme si připomněli, že náš spolupracovník a přítel doc. dr. Miroslav Richter, DrSc. oslavil své šedesáté narozeniny. Ačkoliv se narodil v Děčíně, jeho dětství a studentská léta jsou spojena s Hradcem Králové. Na východní Čechy nezapomínal ani v pozdějším období, kdy zde prováděl významné výzkumy zejména v areálech středověkých měst /Hradec Králové, Jaroměř, Tisová - Staré Mýto/ a na dalších lokalitách.

Přejeme jubilantovi hlavně zdraví, spokojenost a další úspěchy v jeho vědecké činnosti.

The sixtieth birthday of Doc. PhDr. Miroslav Richter, DrSc. The 29th May of 1992 has reminded all of us the celebration of the sixtieth birthday of our fellow labourer and friend, Doc. Dr. Miroslav Richter, DrSc. Though born at Děčín, he passed his boyhood and student years at Hradec-Králové. He dedicated a fair amount of attention to East Bohemia even later when he conducted here a series of major excavations, especially in the municipal centres (Hradec-Králové, Jaroměř, Tisová-Staré Mýto) and in other sites.

We all wish him good health, peace of mind and the best of luck for his scientific activities.

ARCHEOLOGICKÉ PŘÍRŮSTKY V MUZEU VÝCHODNÍCH ČECH V HRADCI KRÁLOVÉ V LETECH 1990 A 1991

Jiří Kalferst - Jiří Sigl - Vít Vokolek

V tomto úvodním příspěvku jsou shrnuty nové přírůstky zapsané do archeologické sbírky našeho muzea v letech 1990 a 1991. Jedná se většinou o přírůstky získané činností archeologického oddělení a další předměty předané externími spolupracovníky z řad odborné i laické veřejnosti. Materiál z větších akcí není v tomto soupisu zaznamenán, je o něm pojednáno v samostatných článcích.

1. BENÁTKY /okres Hradec Králové/
KULT.: lužická. LOK.: nal. 3, parc. č. 255. OKOL.: 11. 11. 1989 sběr J. Kalferst. NÁLEZ: střepey, mazanice, BN. ULOŽ.: př. č. 142/90.
2. BENÁTKY /okres Hradec Králové/
KULT.: lineární, vypíchaná, lužická. LOK.: parc. č. 314, 315, 316. OKOL.: 11. 11. 1989 sběr J. Kalferst, J. Podzimek. NÁLEZ: střepey, mazanice, BN, ŠI. ULOŽ.: př. č. 154/90.
3. BÍTOVANY /okres Chrudim/
KULT.: pravěk. LOK.: nal. 1, parc. č. 178. OKOL.: 27. 3. 1990 sběr J. Frolík, J. Sigl. NÁLEZ: střepey. ULOŽ.: př. č. 168/90.
4. BÍTOVANY /okres Chrudim/
KULT.: lužická, hradištní až středověk. LOK.: nal. 2a, parc. č. 161, 177, 178. OKOL.: 27. 3. 1990 sběr J. Frolík, J. Sigl. NÁLEZ: střepey. ULOŽ.: př. č. 169/90.
5. BÍTOVANY /okres Chrudim/
KULT.: slezskoplatěnická, hradištní až středověk. LOK.: nal. 2b, parc. č. 155, 162. OKOL.: 27. 3. 1990 sběr J. Frolík, J. Sigl. NÁLEZ: střepey. ULOŽ.: př. č. 170/90.
6. BOHUŇOVICE /okres Svitavy/
KULT.: mezolit, středověk. LOK.: nal. 1, parc. č. 583. OKOL.: 24. 2. 1990 sběr D. Vích. NÁLEZ: střepey, ŠI. ULOŽ.: př. č. 16/91.
7. BOHUŇOVICE /okres Svitavy/
KULT.: mezolit. LOK.: nal. 2, parc. č. 595/1. OKOL.: 24. 2. 1990 sběr D. Vích. NÁLEZ: ŠI. ULOŽ.: př. č. 17/91.
8. BOHUŇOVICE /okres Svitavy/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: nal. 3, parc. č. 384/2. OKOL.:

24. 2. 1990 sběr D. Vích. NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 18/91.
9. BOHUŇOVICE /okres Svitavy/
KULT.: ?. LOK.: nal. 4, parc. č. 351/1, 356/1, 415/2. OKOL.: 14. 10. 1990 sběr D. Vích. NÁLEZ: ŠI. ULOŽ.: př. č. 19/91.
10. BOHUSLAVICE /okres Náchod/
KULT.: lužická, mladší doba hradištní. LOK.: 0. OKOL.: 22. 9. 1989 sběr J. Boček, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 12/90.
11. BOHUSLAVICE /okres Náchod/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: mlýn "Opařiště", parc. č. 1506, 1526, 1528/1, 2. OKOL.: 22. 10. 1989 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 48/90.
12. BOHUSLAVICE /okres Náchod/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: parc. č. 1017/1, 1059. OKOL.: 12. 10. 1988 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 63/91.
13. BOHUSLAVICE /okres Náchod/
KULT.: slezskoplatěnická /2.- 3. stupeň/, mladší doba hradištní. LOK.: parc. č. 1441, 1445, 1499, 1504. OKOL.: 29. 3., 21. 10. 1984 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 64/91.
14. BOŘICE /okres Chrudim/
KULT.: pravěk. LOK.: osada Podbor, parc. č. 939/1. OKOL.: 29. 3. 1989 sběr V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 152/90.
15. BOŘICE /okres Chrudim/
KULT.: středověk. LOK.: osada Podbor, parc. č. 947, 950, 951. OKOL.: 31. 3. 1989 sběr J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 153/90.
16. BRČEKOLY /okres Chrudim/
KULT.: slezskoplatěnická, d. laténská, středověk /13. století/. LOK.: nal. 2, parc. č. 278, 279. OKOL.: 31. 3. 1989 sběr J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 145/90.
17. CERKVICE NAD BYSTRICÍ /okres Jičín/
KULT.: neolit, popelnicová pole. LOK.: "Na kozách", parc. č. 336. OKOL.: 11. 11. 1989 sběr J. Kalferst, J. Podzimek. NÁLEZ: střepy, mazanice, ŠI. ULOŽ.: př. č. 169/60.
18. CERKVICE NAD LOUČNOU /okres Svitavy/
KULT.: mezolit, středověk LOK.: parc. č. 288. OKOL.: sběr 17. 8. 1990 D. Vích. NÁLEZ: střep, ŠI. ULOŽ.: př. č. 15/91.
19. ČÁSLAVKY /okres Náchod/
KULT.: vypíchaná keramika, starší doba římská. LOK.: parc. č. 74. OKOL.: sběr 11. 10. 1990 V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy, BN. ULOŽ.: př. č. 22/91.
20. ČÁSLAVKY /okres Náchod/
KULT.: lužická, starší doba římská. LOK.: parc. č. 341, 343, 344/1, 2. OKOL.: sběr 11. 10. 1990 V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy, BN. ULOŽ.: př. č. 23/91.
21. ČERNÁ ZA BORY /okres Pardubice/
KULT.: popelnicová pole. LOK.: parc. č. 325. OKOL.: sběr 16. 10. 1990 J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 74/91.
22. ČERNČICE /okres Náchod/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 1, parc. č. 489/1, 493/1, 2, 496. OKOL.: sběr 29. 3. a 10. 4. 1989 J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 49/90.
23. ČERNČICE /okres Náchod/
KULT.: d. římská, střední a mladší doba hradištní. LOK.: nal. 2, parc. č. 482 - SV část. OKOL.: sběr 10. 4. 1989 J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 50/90.
24. ČERNČICE /okres Náchod/
KULT.: paleolit, starší doba římská. LOK.: nal. 4, parc. č. 580/5 - 10. OKOL.: sběr 17. a 19. 10. 1989 J. Boček. NÁLEZ: střepy, mazanice, brousek, štípaná industrie. ULOŽ.: př. č. 68/91.
25. ČERNČICE /okres Náchod/
KULT.: starší doba římská, středověk /13. století/. LOK.: nal. 5, parc. č. 579/12 - 20. OKOL.: sběr 17. 10. 1989 J. Boček. NÁLEZ: střepy, mazanice, Fe struska, zlomek závaží. ULOŽ.: př. č. 69/91.
26. ČERNČICE /okres Náchod/
KULT.: paleolit. LOK.: nal. 6, parc. č. 329, 323, 324. OKOL.: sběr 20. 2. 1989 J. Boček. NÁLEZ: štípaná industrie. ULOŽ.: př. č. 70/91.
27. ČERNOŽICE /okres Hradec Králové/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: dům čp. 37, parc. č. 14/1. OKOL.: záchranná akce 6. 6. 1987 J. Boček. NÁLEZ: část nádoby, střepy. ULOŽ.: 11/90.
28. ČESKÉ HEŘMANICE /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: mezolit ?, středověk /13. století/. LOK.: nal. 2, parc. č. 653/2, 3, 7, 9. OKOL.: sběr 16. 9. 1991 D. Vích. NÁLEZ: střep, štípaná industrie. ULOŽ.: př. č. 92/91.
29. ČESKÉ HEŘMANICE /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: mezolit, pravěk. LOK.: nal. 3, parc. č. 650/6. OKOL.: 16. 1. 1991 sběr D. Vích. NÁLEZ: střep, ŠI. ULOŽ.: př. č. 93/91.
30. ČIBUZ /okres Hradec Králové/
KULT.: lužická, mladší doba hradištní. LOK.: parc. č. 114, 193, 165, 164/1, 163, 167/3. OKOL.: 26. 10. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček.

- NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 76/90.
31. DAŠICE /okres Pardubice/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: parc. č. 1066/1, 2. OKOL.: 15. 3. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 119/90.
32. DOBRUŠKA /okres Rychnov nad Kněžnou/
KULT.: lužická. LOK.: parc. č. 1247/3, sonda 1. OKOL.: 8. 10. 1989 zjišťovací výzkum B. Dragoun, J. Boček. NÁLEZ: střepy, mazanice, zlomek bronzu, zlomek kostí, uhlíky. ULOŽ.: př. č. 54 - 59/90.
33. DOHALICE /okres Hradec Králové/
KULT.: pravěk, únětická, středověk. LOK.: nal. 1, parc. č. 41/1. OKOL.: 21. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, zlomek nádoby. ULOŽ.: př. č. 99 - 101/90. KOM.: zjištěny naorané objekty únětické kultury a středověké.
34. DOHALICE /okres Hradec Králové/
KULT.: d. laténská. LOK.: osada Dohaličky, parc. č. 179/1, 3, 182/1. OKOL.: 21. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 144/90.
35. DOLANY /okres Pardubice/
KULT.: volutová, vypíchaná, únětická, středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 591, 593/1, 2, 596/1. OKOL.: 7. 7. 1989, 1. 2. 1990, 20. 2. 1991, 15. 3. 1991 sběry dr. Šafář, 12. 4. 1991 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, štípaná industrie, zlomky broušených nástrojů, drtidla. ULOŽ.: př. č. 82, 83/90, 36, 38, 40/91.
36. DOLANY /okres Pardubice/
KULT.: lineární. LOK.: nal. 2a, parc. č. 586. OKOL.: 12. 4. 1991 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 41/91.
37. DOLANY /okres Pardubice/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 4a, parc. č. 129, 130/2. OKOL.: 12. 4. 1991 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 42/91.
38. DOLANY /okres Pardubice/
KULT.: slezskoplatěnická, střední doba hradištní, středověk. LOK.: nal. 4b, parc. č. 135. OKOL.: 12. 4. 1991 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 43/91.
39. DOLANY /okres Náchod/
KULT.: pozdní doba hradištní. LOK.: nal. 8, povrch obj. 1, parc. č. 631. OKOL.: 11. 10. 1990 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 24/91.
40. DOLANY /okres Náchod/
KULT.: mladší doba hradištní. LOK.: nal. 8, povrch obj. 3, parc. č. 634, 646, 648, 650. OKOL.: 11. 10. 1990 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 25/91.
41. DOLNÍ SLOUPNICE /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: mezolit, pravěk. LOK.: nal. 6, parc. č. 1107, 1114, 1134, 1135. OKOL.: 23. 9. 1991 sběr D. Vích. NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 90/91.
42. DOLNÍ SLOUPNICE /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: mezolit, pravěk. LOK.: nal. 7, parc. č. 1121, 1130. OKOL.: 23. 9. 1991 sběr D. Vích. NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 91/91.
43. DOLSKO /okres Náchod/
KULT.: středověk. LOK.: nal. 4, parc. č. 67/1, 2, 68. OKOL.: 19. 10. 1989 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 53/90.
44. DOUDLEBY NAD ORLICÍ /okres Rychnov nad Kněžnou/
KULT.: lužická, středověk. LOK.: nal. 5, "Na baště". parc. č. 508. OKOL.: 6. 2. 1990 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, drtidlo. ULOŽ.: př. č. 130/90.
45. DRAŽKOVICE /okres Pardubice/
KULT.: slezskoplatěnická /2. stupeň/. LOK.: nal. 5, pískovna, parc. č. 413, 414. OKOL.: 13. 10. 1989 sběr V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 95/90.
46. DRAŽKOVICE /okres Pardubice/
KULT.: slezskoplatěnická /2. stupeň/. LOK.: parc. č. 414, obj. 2. OKOL.: 19. 10. 1989 záchranný výzkum J. Sigl, V. Vokolek. ULOŽ.: př. č. 96/90.
47. DVAKAČOVICE /okres Chrudim/
KULT.: středověk. LOK.: parc. č. 483/33 - 34. OKOL.: 29. a 31. 3. 1989 sběr J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 150 - 151/90.
48. HABŘINA /okres Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická. LOK.: hradiště Prašivka, parc. č. 179. OKOL.: 9. 6. 1984 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 71/91.
49. HAVLOVICE /okres Trutnov/
KULT.: středověk /15. - 16. století/. LOK.: průkop vodovodu jižně od Vizmburku. OKOL.: 12. 10. 1985 sběr VI. Wolf a j. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 33/91.
50. HNĚVČEVES /okres Hradec Králové/
KULT.: volutová. LOK.: parc. č. 348/38, 39, 41. OKOL.: 11. 11. 1989 sběr J. Kalferst. NÁLEZ: střepy, ŠI, BN. ULOŽ.: př. č. 141/90.
51. HOLOHLAVY /okres Hradec Králové/
KULT.: lineární, d. laténská. LOK.: nal. 3a - plocha, parc. č. 2583, 255.

- OKOL.: květen, 3. 6. 1990 sběry pracovníků AO, V. Král, Pouchov.
NÁLEZ: střepy, mazanice, ŠI, BN, kosti. ULOŽ.: př. č. 76/91.
52. HORNÍ DOBRÁ VODA /okres Jičín/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: parc. č. 102, 104/1, 2, 135/1, 2
OKOL.: 1989 sběr J. Poura. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 197/90.
53. HORNÍ LOCHOV /okres Jičín/
KULT.: vypíchaná. LOK.: skrývka silnice, parc. č. 299. OKOL.: 4. 2
1990 sběr pracovníků AO. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 77/91.
54. HORNÍ SLOUPNICE /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: mezolit?, pravěk. LOK.: nal. 2, parc. č. 3249, 3265/1. NÁLEZ:
střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 97/91.
55. HORNÍ SLOUPNICE /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: mezolit?. LOK.: nal. 5, parc. č. 1762/1, 1769/1, 4, 1771/1
1760/3. OKOL.: 18. 10. 1991 sběr D. Vích. NÁLEZ: ŠI. ULOŽ.: př. č.
98/91.
56. HORNÍ SLOUPNICE /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: zvoncovité poháry, lužická, středověk /13. století/. LOK.: nal
6, parc. č. 1643, 1670. OKOL.: 5. 5. 1991 sběr D. Vích. NÁLEZ:
střepy, mazanice, ŠI, zlomek drtidla. ULOŽ.: př. č. 99/91.
57. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: čp. 27 - sklep. OKOL.: 3. 10
1989 sběr J. Slavík. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 98/90.
58. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk /14. - 15. století/. LOK.: stavba silnice u mostu
v sousedství fakultní nemocnice. OKOL.: 1978 sběr M. Rak. NÁLEZ:
střepy, zlomky kachlů. ULOŽ.: př. č. 27/91
59. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: 16. - 18. století. LOK.: "Bono Publico", výkop. OKOL.: 25. 1
1989 sběr J. Kalferst. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 28/91.
60. HRADEC KRÁLOVÉ - KUKLENY
KULT.: mezolit, únětická, slezskoplatěnická, středověk /13. století/
novověk. LOK.: parc. č. 571 - V konec. OKOL.: 23. 3. 1991 sběr
J. Kalferst. NÁLEZ: střepy, mazanice, ŠI, křesadlo. ULOŽ.: př. č. 55 -
58/91.
61. HROCHŮV TÝNEC /okres Chrudim/
KULT.: středověk /13., 16. století/ LOK.: stavba nákupního střediska
parc. č. 15/1 - profil obj. OKOL.: 29. 3. 1989 záchranná akce V.
Vokolek, 30. 3. 1989 sběr J. Frolík, I. Boháčová. NÁLEZ: střepy
ULOŽ.: př. č. 148 - 149/90.
62. CHLUM /okres Hradec Králové/
KULT.: vypíchaná. LOK.: Chlum. OKOL.: 1990 předáno z M Mladá
Boleslav. NÁLEZ: kam. sekerka. ULOŽ.: př. č. 132/90.
63. CHOCEŇ /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: středověk /14. - 15. století/. LOK.: hrádek "Zítkov". OKOL.:
3. 11. 1990 sběr J. Černý, kol. NÁLEZ: střepy, mazanice, zl. Fe, zvířecí
kosti. ULOŽ.: př. č. 53/91.
64. CHOCEŇ /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: hrádek "Hlavačov". OKOL.:
3. 11. 1990 sběr J. Černý, kol. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 54/91.
65. CHOUSTNÍKOVO HRADIŠTĚ /okres Trutnov/
KULT.: mladší doba hradištní. LOK.: nal. 3, parc. č. 1063/2. OKOL.:
1. 4. 1989 sběr Vl. a O. Wolfovi. NÁLEZ: střepy, mazanice. ULOŽ.:
př. č. 32/91.
66. CHRUDIM
KULT.: slezskoplatěnická, hradištní až středověk. LOK.: u sv. Kříže,
parc. č. 1445. OKOL.: 8. 3. 1990 sběr I. Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst,
J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 175/90.
67. CHRUDIM
KULT.: středověk. LOK.: parc. č. 1655/7. OKOL.: 8. 3. 1990 sběr I.
Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy.
ULOŽ.: př. č. 176/90.
68. CHRUDIM
KULT.: hradištní až středověk. LOK.: parc. č. 1658, 1660/3. OKOL.:
8. 3. 1990 sběr I. Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek.
NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 177/90.
69. CHRUDIM
KULT.: pozdní doba halštatská, středověk. LOK.: parc. č. 1764/1, 2.
OKOL.: 8. 3. 1990 sběr I. Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl,
V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 178/90.
70. CHRUDIM
KULT.: slezskoplatěnická /3. - 4. stupeň/, středověk. LOK.: parc. č.
1764/1. OKOL.: 8. 3. 1990 sběr I. Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J.
Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 179/90.
71. CHRUDIM
KULT.: d. římská, hradištní, středověk. LOK.: parc. č. 1753/3, 1754/2.
OKOL.: 8. 3. 1990 sběr I. Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl,
V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, mazanice, ŠI, zlomek brousku. ULOŽ.:
př. č. 180/90.

72. CHRUDIM
KULT.: slezskoplatěnická, středověk. LOK.: parc. č. 1764/1. OKOL.: 8. 3. 1990 sběr I. Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 181/90.
73. CHRUDIM
KULT.: středověk. LOK.: parc. č. 1750. OKOL.: 8. 3. 1990 sběr Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 182/90.
74. CHRUDIM
KULT.: d. římská. LOK.: parc. č. 1928/3, 1924/2. OKOL.: 8. 3. 1990 sběr I. Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 183/90.
75. CHRUDIM
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: parc. č. 1855/3, 1876. OKOL.: 8. 3. 1990 sběr I. Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 184/90.
76. CHRUDIM
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: parc. č. 1871, 1874. OKOL.: 8. 3. 1990 sběr I. Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 185/90.
77. CHRUDIM
KULT.: lužická. LOK.: parc. č. 1800/1, 4. OKOL.: 8. 3. 1990 sběr I. Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 186/90.
78. CHRUDIM
KULT.: středověk. LOK.: parc. č. 1825. OKOL.: 8. 3. 1990 sběr Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 187/90.
79. JAROMĚŘ /okres Náchod/
KULT.: neolit, mladší doba hradištní. LOK.: parc. č. 2792/1. OKOL.: 2. 2. 1990 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy, zlomky BN. ULOŽ.: př. č. 126/90.
80. JAROMĚŘ /okres Náchod/
KULT.: paleolit, starší doba římská. LOK.: parc. č. 2696/1. OKOL.: 2. 2. 1990 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 127/90.
81. JAROMĚŘ /okres Náchod/
KULT.: lineární, vypíchaná. LOK.: parc. č. 2465/2, 3, základy domu obj. 1, 3, 4. OKOL.: 28. 4., 2. 5. 1990 záchranný výzkum V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, zlomek brousku, mazanice. ULOŽ.: př. č. 13/91.

82. KLENY /okres Náchod/
KULT.: d. laténská, středověk. LOK.: nal. 1, parc. č. 84. OKOL.: 29. 6. 1991 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 59/91.
83. KLENY /okres Náchod/
KULT.: lužická. LOK.: nal. 2, parc. č. 371/1. OKOL.: 29. 6. 1991 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 60/91.
84. KLENY /okres Náchod/
KULT.: lužická. LOK.: nal. 3, parc. č. 371/1 - JZ část. OKOL.: 29. 6. 1991 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 61/91.
85. KLENY /okres Náchod/
KULT.: pravěk. LOK.: nal. 4, parc. č. 364/12, 13. OKOL.: 29. 6. 1991 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy, kulička. ULOŽ.: př. č. 62/91.
86. KOSTELECKÉ HORKY /okres Rychnov nad Kněžnou/
KULT.: středověk /14. - 15. století/. LOK.: tvrz Těšnov, parc. č. 817. OKOL.: 24. 6. 1990 sběr J. Slavík. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 31/91.
87. KRATONOHY /okres Hradec Králové/
KULT.: lužická, středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 186. OKOL.: 16. 3. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 109/90.
88. KRATONOHY /okres Hradec Králové/
KULT.: lineární, středověk. LOK.: nal. 3, parc. č. 191 - 193. OKOL.: 16. 3. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 110/90.
89. KRATONOHY /okres Hradec Králové/
KULT.: lineární. LOK.: nal. 4, parc. č. 204, 205. OKOL.: 16. 3. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, BN. ULOŽ.: př. č. 111/90.
90. KUNČÍ /okres Chrudim/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 1, parc. č. 203/1, 208/3. OKOL.: 27. 3. 1990 sběr J. Frolík, J. Sigl. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 171/90.
91. KUNČÍ /okres Chrudim/
KULT.: lineární, středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 337. OKOL.: 27. 3. 1990 sběr J. Frolík, J. Sigl. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 172/90.
92. KUNČÍ /okres Chrudim/
KULT.: středověk. LOK.: nal. 3, parc. č. 379, 386. OKOL.: 27. 3. 1990 sběr J. Frolík, J. Sigl. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 173/90.
93. KUNČÍ /okres Chrudim/
KULT.: středověk. LOK.: nal. 4, parc. č. 399, 410. OKOL.: 27. 3. 1990 sběr J. Frolík, J. Sigl. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 174/90.

94. KUNDRATICE /okres Kolín/
KULT.: středověk /14. století/. LOK.: čp. 9. OKOL.: 1990 sběr S
Koníř, Hrubínova 1452, Hradec Králové. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 120/90.
95. KUNDRATICE /okres Kolín/
KULT.: středověk /16. století/. LOK.: tvrz. OKOL.: 30. 4. 1988 sběr
J. Kovář. NÁLEZ: střepy, mazanice. ULOŽ.: př. č. 29/91.
96. LÁNY NA DŮLKU /okres Pardubice/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: nal. 2, parc. č. 76/2, 96. OKOL.:
22. 2. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č.
85/90.
97. LÁNY NA DŮLKU /okres Pardubice/
KULT.: lužická, středověk. LOK.: nal. 3, parc. č. 250, 264. OKOL.:
22. 2. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č.
86/90.
98. LÁNY NA DŮLKU /okres Pardubice/
KULT.: lužická /1x/, středověk /13., 14. století/. LOK.: nal. 4a, parc.
330/8. OKOL.: 22. 2. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy.
ULOŽ.: př. č. 87/90.
99. LÁNY NA DŮLKU /okres Pardubice/
KULT.: středověk?. LOK.: nal. 4b, parc. č. 327/11. OKOL.: 22. 2. 1990
sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 88/90.
100. LÁNY NA DŮLKU /okres Pardubice/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: nal. 4c, parc. č. 327/12. OKOL.:
22. 2. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č.
89/90.
101. LÁNY NA DŮLKU /okres Pardubice/
KULT.: lužická. LOK.: nal. 4d, parc. č. 327/10. OKOL.: 22. 2. 1990
sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 90/90.
102. LIBIŠANY /okres Pardubice/
KULT.: pravěk, d. laténská? LOK.: nal. 1, parc. č. 352. OKOL.: 29. 3.
1989 sběr dr. Šafář, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 1/90.
103. LIBIŠANY /okres Pardubice/
KULT.: slezskoplatěnická /3. stupeň/. LOK.: nal. 2, parc. č. 340, 340/1.
OKOL.: 29. 3. 1989 sběr dr. Šafář, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy.
ULOŽ.: př. č. 2/90.
104. LIBIŠANY /okres Pardubice/
KULT.: slezskoplatěnická /2. - 3. stupeň/. LOK.: nal. 3, parc. č. 334,
336, 337/1. OKOL.: 29. 3. 1989 sběr dr. Šafář, V. Vokolek, 18. 10.
1990 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy. ŠI. ULOŽ.: př. č.
3/90, 72/91.
105. LIBIŠANY /okres Pardubice/
KULT.: volutová, vypíchaná, nálevkovité poháry, latén (?) mladší doba
hradištní. LOK.: nal. 4, parc. č. 319, 326 - 328, 329/1. OKOL.: 1985 -
1988, 29. 3. 1989, 25. 1. 1990 sběry dr. Šafář, V. Vokolek. NÁLEZ:
střepy, ŠI (porcelanit), zlomky BN, části drtidel. ULOŽ.: př. č. 4 - 6/90,
129/90.
106. LIBIŠANY /okres Pardubice/
KULT.: lužická, středověk. LOK.: nal. 5, parc. č. 355/1. OKOL.: 18.
10. 1990 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č.
73/91.
107. LOCHENICE /okres Hradec Králové/
KULT.: lineární, vypíchná, středověk /13. století/. LOK.: nal. 2, parc. č.
244, 246. OKOL.: 19. 1. 1991 sběr J. Kalferst. NÁLEZ: střepy, zlomek
drtidla, ŠI. ULOŽ.: př. č. 79/91.
108. LOCHENICE /okres Hradec Králové/
KULT.: d. laténská. LOK.: parc. č. 253, 254, 262, 263, 265. OKOL.:
19. 1. 1991 sběr J. Kalferst. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 80/91.
109. LOCHENICE /okres Hradec Králové/
KULT.: neolit, střední, mladší doba hradištní až středověk. LOK.: nal.
8a, parc. č. 60. OKOL.: 19. 1. 1991 sběr J. Kalferst. NÁLEZ: střepy,
vývrtek. ULOŽ.: př. č. 81/91.
110. LOUČKY /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: středověk. LOK.: parc. č. 57. OKOL.: 16. 8. 1990 sběr D. Vích.
NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 20/91.
111. MAŠOV /okres Semily/
KULT.: středověk. LOK.: hrádek Kavčiny. OKOL.: červen 1990
sběr J. Černý. NÁLEZ: střepy, mazanice. ULOŽ.: př. č. 203/90.
112. MOKROVOUSY /okres Hradec Králové/
KULT.: hradištní, středověk. LOK.: parc. č. 104/26, nal. 1. OKOL.:
21. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č.
188/90.
113. MOKROVOUSY /okres Hradec Králové/
KULT.: lineární, pozdní doba hradištní. LOK.: nal. 2, parc. č. 318/2, 4,
5, 7, 321/1, 322. OKOL.: 21. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek.
NÁLEZ: střepy, BN, ŠI. ULOŽ.: př. č. 189/90.
114. MOKROVOUSY /okres Hradec Králové/
KULT.: lužická, d. římská. LOK.: nal. 3, parc. č. 318/1. OKOL.: 21. 3.
1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, mazanice, BN.
ULOŽ.: př. č. 190/90.

115. MORAVANY /okres Pardubice/
KULT.: d. římská. LOK.: parc. č. 340/1. OKOL.: listopad 1982 sběr p. Šotola. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 92/90.
116. MORAVANY /okres Pardubice/
KULT.: d. římská. LOK.: parc. č. 335/1, 340/1. OKOL.: 23. 2. 1992 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 93/90.
117. NABOČANY /okres Chrudim/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: nal. 3, parc. č. 200/2. OKOL.: 31. 3. 1989 sběr J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 155/90.
118. NABOČANY /okres Chrudim/
KULT.: středověk. LOK.: nal. 4, parc. č. 201/1. OKOL.: 31. 3. 1989 sběr J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 156/90.
119. NABOČANY /okres Chrudim/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 5, parc. č. 175. OKOL.: 31. 3. 1989 sběr J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 157/90.
120. NABOČANY /okres Chrudim/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 6, parc. č. 205/1. OKOL.: 31. 3. 1990 sběr J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 158/90.
121. NABOČANY /okres Chrudim/
KULT.: eneolit?, hradištní?, středověk. LOK.: nal. 7, parc. č. 224/7. OKOL.: 31. 3. 1990 sběr J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, šl. ULOŽ.: př. č. 159/90, 160/90.
122. NECHANICE /okres Hradec Králové/
KULT.: středověk /15. století/. LOK.: tvrz, parc. č. 353/1, 2, 3, 4, 5. OKOL.: 14. 4. 1990 sběr P. Křížek, J. Černý. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 143/90.
123. NEMOŠICE /okres Pardubice/
KULT.: lužická, slezskoplatěnická. LOK.: nal. 2, parc. č. 482, 483. OKOL.: 13. 10. 1989 sběr V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 97/90.
124. NEZNÁŠOV /okres Náchod/
KULT.: slezskoplatěnická /3. stupeň/. LOK.: nal. 4, parc. č. 127, 128. OKOL.: 13. 5. 1984 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 14/90.
125. NEZNÁŠOV /okres Náchod/
KULT.: pozdní doba halštatská. LOK.: nal. 5, parc. č. 119, 121/120/4, k. ú. Holohlavy parc. č. 625. OKOL.: 23., 24., 28. 4. 1984 záchranný výzkum J. Boček. NÁLEZ: obj. 6, 8, 9, střepy, přeslen, mazanice, kameny, přepálené kosti, zv. kost, Fe struska. ULOŽ.: př. č. 15 - 17/90.
26. NEZNÁŠOV /okres Náchod/
KULT.: slezskoplatěnická /3. - 4. stupeň/, středověk /12. - 13. století/. LOK.: nal. 6, parc. č. 131/2-5. OKOL.: 9. 6. 1984 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy, mazanice, kameny. ULOŽ.: př. č. 13/90.
27. NEZNÁŠOV /okres Náchod/
KULT.: pravěk, lengyel, pozdní doba halštatská. LOK.: nal. 6, parc. č. 108/1-3, 5, 23-27, 29, 109, 122/1. OKOL.: 6., 9., 12., 13. 5. 1984 sběr a záchranný výzkum J. Boček. NÁLEZ: obj. 14, 16, 17, 19, 21, 27, 29, 35, nádoba, střepy, zl. BN, mazanice, drtidlo, kameny, přeslen, zlomek parohu, struska. ULOŽ.: př. č. 18 - 26/90.
28. NEZNÁŠOV /okres Náchod/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: nal. 7, parc. č. 108/13-20. OKOL.: 17. 5. 1984 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 27/90.
29. NEZNÁŠOV /okres Náchod/
KULT.: pravěk, neolit, středověk /13. století/. LOK.: nal. 8, parc. č. 72/10-17, 74/7-14. OKOL.: 17., 25., 27. 5., 3. 6. záchranný výzkum a sběr J. Boček. NÁLEZ: obj. 41, 44, 51, 54, 57, 58, 59, 63, 65, střepy, mazanice, kameny. ULOŽ.: př. č. 29 - 38/90.
30. NEZNÁŠOV /okres Náchod/
KULT.: pozdní doba halštatská. LOK.: nal. 9, parc. č. 632 /Černožice/. OKOL.: 8. 6. 1984 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 28/90.
31. NOVÝ HRADEC KRÁLOVÉ /okres Hradec Králové/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: parc. č. 942/4, 27. OKOL.: 30. 4. 1988 sběr R. Tichý. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 116/90.
32. NOVÝ HRADEC KRÁLOVÉ /okres Hradec Králové/
KULT.: eneolit. LOK.: parc. č. 942/28. OKOL.: XII. 1989 sběr J. Bartoška. NÁLEZ: část sekeromlatu. ULOŽ.: př. č. 138/90.
33. NOVÝ PŘÍM /okres Hradec Králové/
KULT.: neolit. LOK.: SV od obce, pole p. Volfa. OKOL.: 1985 sbírka p. Volfa, předala paní Kuželová. NÁLEZ: BN. ULOŽ.: př. č. 139/90.
34. OBĚDOVICE /okres Hradec Králové/
KULT.: pravěk. LOK.: nal. 1, parc. č. 340. OKOL.: 16. 3. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 108/90.
35. OPATOVICE NAD LABEM /okres Pardubice/
KULT.: slezskoplatěnická, středověk. LOK.: nal. 2, /pohřebiště/, parc.

- č. 1497/2. OKOL.: 10. 4. 1991 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 44/91.
136. OPATOVICE NAD LABEM /okres Pardubice/
KULT.: lužická, středověk /13. století/. LOK.: nal. 2 /sídliště/, parc. 1499. OKOL.: 10. 4. 1991 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 45/91.
137. OPATOVICE NAD LABEM /okres Pardubice/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: nal. 3, parc. č. 228/1. OKOL.: 10. 4. 1991 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, cihly, struska. ULOŽ.: př. č. 46/91.
138. OPATOVICE NAD LABEM /okres Pardubice/
KULT.: lužická, středověk /13. století/. LOK.: nal. 4, parc. č. 1547/1 (část). OKOL.: 10. 4. 1991 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 47/91.
139. OPATOVICE NAD LABEM /okres Pardubice/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: nal. 4a, parc. č. 1547/1 (J část). OKOL.: 10. 4. 1991 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 48/91.
140. OPATOVICE NAD LABEM /okres Pardubice/
KULT.: slezskoplatěnická /3. stupeň/, d. laténská, středověk. LOK.: nal. 5, parc. č. 1510. OKOL.: 10. 4. 1991 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, mazanice. ULOŽ.: př. č. 49/91.
141. OPOČINEK /okres Pardubice/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: parc. č. 106/1, 107. OKOL.: 13. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 118/90.
142. OSICE /okres Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická. LOK.: nal. 1, parc. č. 389/1. OKOL.: 10. 1989 záchranný výzkum, sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: zárodky hrobu, střepy. ULOŽ.: př. č. 39 - 40/90. KOM.: na povrchu, porušeno orbou.
143. OSICE /okres Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická, středověk. LOK.: nal. 2a, parc. č. 276, 275. OKOL.: 10. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 41/90.
144. OSICE /okres Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická. LOK.: nal. 2b, parc. č. 265/4. OKOL.: 10. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, přeslen. ULOŽ.: př. č. 42/90.
145. OSICE /okres Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická?. LOK.: nal. 3, parc. č. 123. OKOL.: 10. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: 43/90.
146. OSICE /okres Hradec Králové/
KULT.: pravěk, středověk /13. století/. LOK.: nal. 4, parc. č. 149, 150. OKOL.: 10. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 44/90.
147. OSIČKY /okres Hradec Králové/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 1a, parc. č. 37. OKOL.: 10. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, úštěp z porcelanitu. ULOŽ.: př. č. 45/90.
148. OSIČKY /okres Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická, středověk. LOK.: nal. 1b, parc. č. 24/1, 30. OKOL.: 10. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 46/90.
149. OSIČKY /okres Hradec Králové/
KULT.: hradištní, středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 15. OKOL.: 10. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 47/90.
150. OSTROMĚŘ /okres Jičín/
KULT.: střední doba hradištní. LOK.: hradiště - předhradí, parc. č. 726/2, povrch obj. OKOL.: 13. 1. 1989 sběr J. Kalferst. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 106/90.
151. OSTROMĚŘ /okres Jičín/
KULT.: střední doba hradištní. LOK.: hradiště - předhradí, parc. č. 726/2, povrch obj. 1/89. OKOL.: 24. 3. 1989 záchranný výzkum J. Kalferst, J. Sigl. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 107/90.
152. OSTROMĚŘ /okres Jičín/
KULT.: neolit. LOK.: hradiště. OKOL.: 8. 8. 1989 sběr B. Dragoun. NÁLEZ: ŠI. ULOŽ.: př. č. 30/91.
153. PARDUBICE - HŮRKA
KULT.: neolit (?), starší doba římská. LOK.: parc. č. 1069/6, 12, 13. OKOL.: 19. 1. 1990, 4. 3. 1991 sběry dr. Šafář. NÁLEZ: střepy, přeslen, brousek, ŠI. ULOŽ.: př. č. 84/90, 37/91.
154. PAŘEZKÁ LHOTA /okres Jičín/
KULT.: středověk. LOK.: hrad Pařez. OKOL.: 14. 4. 1990 sběr J. Černý. NÁLEZ: střepy, prejš, zvířecí kost. ULOŽ.: př. č. 133/90.
155. PEKLA /okres Svitavy/
KULT.: mezolit, středověk. LOK.: parc. č. 1272, 1273. OKOL.: 26. 8., 16. 9. 1990 sběr D. Vích. NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 12/91.
156. PEKLA /okres Svitavy/
KULT.: mezolit. LOK.: parc. č. 1231, 1232, 1234, 1237. OKOL.: 16., 23. 9. 1990 sběr D. Vích. NÁLEZ: ŠI. ULOŽ.: př. č. 13/90.

157. PEKLA /okres Svitavy/
KULT.: mezolit?. LOK.: nal. 2, parc. č. 740/1. OKOL.: 4. 8. 1991 sběr D. Vích. NÁLEZ: ŠI. ULOŽ.: př. č. 94/91.
158. PEKLA /okres Svitavy/
KULT.: mezolit, lineární, hradištní. LOK.: nal. 3, parc. č. 739/2-39-45. OKOL.: 20. 1., 28. 10. 1990 sběr D. Vích. NÁLEZ: střepy, B. ŠI. ULOŽ.: př. č. 14/91.
159. PEKLA /okres Svitavy/
KULT.: mezolit?. LOK.: nal. 3a, parc. č. 739/21-32. OKOL.: 13. 1991 sběr D. Vích. NÁLEZ: ŠI. ULOŽ.: př. č. 95/91.
160. PEKLA /okres Svitavy/
KULT.: lineární. LOK.: nal. 3c, parc. č. 739/32-34. OKOL.: 13. 1991 sběr D. Vích. NÁLEZ: střep, BN, ŠI. ULOŽ.: př. č. 96/91.
161. PLÁCKA /okres Hradec Králové/
KULT.: d. laténská. LOK.: parc. č. 1044. OKOL.: 26. 9. 1990 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 35/91.
162. PLAČICE /okres Hradec Králové/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: ppč. 539/1. OKOL.: 10. 3. 1990 sběr J. Kalferst. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 206/90.
163. PLATĚNICE /okres Pardubice/
KULT.: lužická, d. římská, střední doba hradištní, středověk. LOK.: nal. 3, parc. č. 25/1, 98/2, 100, 107/1. OKOL.: 15. 3. 1990 sběr J. Štěp. V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 117/90.
164. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: vypíchaná, nálevkovité poháry, únětická, doba římská. LOK.: nal. lok. A, parc. č. 1/2, 3/3, 15, 16, 19, 24, 34, 10. OKOL.: 26. 9. 1990 sběr J. Boček, 19. 1. 1991 sběr J. Kalferst. NÁLEZ: střepy, zlomek drtidla. ULOŽ.: př. č. 34/91, 82/91.
165. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 61/1, 2, 70, 73, 76, 77. OKOL.: duben 1968 sběr V. Vokolek, 10. 10. 1989 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 60, 61/90.
166. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: volutová, d. laténská, římská. LOK.: nal. 3, parc. č. 88/10, 89, 91, 92. OKOL.: 26. 7. 1989 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy, přeslen. ULOŽ.: př. č. 62/90.
167. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: neolit, d. římská /starší/, středověk. LOK.: nal. 3a, parc. č. 62/2, 71, 72, 77, 78. OKOL.: 10. 10. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy, ŠI, BN, zvířecí roh. ULOŽ.: př. č. 65/90.
168. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: pravěk. LOK.: nal. 3b, parc. č. 49, 51. OKOL.: 10. 10. 1989 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 66/90.
169. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: vypíchaná, středověk. LOK.: nal. 4, parc. č. 109/2, 3. OKOL.: 5. 9., 13. 9. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 63/90.
170. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: vypíchaná, středověk. LOK.: nal. 5, parc. č. 110/2. OKOL.: 5. 9., 13. 9. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy, zlomky kamen. brousků. ULOŽ.: př. č. 64/90.
171. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: středověk. LOK.: nal. 5a, parc. č. 110/2, 3. OKOL.: 13. 9. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 67/90.
172. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: vypíchaná, pozdní doba halštatská. LOK.: nal. 5b, parc. č. 110/1,4, 115 /SV/. OKOL.: 13. 9. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy, ŠI, BN. ULOŽ.: př. č. 68/90.
173. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: pozdní doba halštatská, d. římská. LOK.: nal. 6, parc. č. 115, 117 /V/, 126. OKOL.: 13. 9. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 69/90.
174. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: neolit, pozdní doba halštatská, pozdní doba hradištní, středověk (13. století). LOK.: nal. 6, parc. č. 117. OKOL.: 13. 9. 1989, 26. 9. 1990 sběry V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: naorané objekty, střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 70/90, 4, 5/91.
175. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: vypíchaná, únětická, hradištní až středověk. LOK.: nal. 7, parc. č. 115, 117 /Z polovina /. OKOL.: 14. 9. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy, ŠI, BN. ULOŽ.: př. č. 71/90.
176. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: neolit, lužická, slezskoplatěnická, d. římská. LOK.: nal. 8 /u mlýna Budína/, parc. č. 1155/2, 1150 - 1154. OKOL.: 23. 10. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy, ŠI, BN. ULOŽ.: př. č. 72/90.
177. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: pravěk, volutová. LOK.: nal. 9, parc. č. 1144, 1178. OKOL.: 23. 10. 1989, 26. 9. 1990 sběry V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy, zlomek brousku, mazanice. ULOŽ.: př. č. 73/90, 6/91.

178. PLOTIŠTĚ NAD LABEM /okres Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická /3. stupeň/, středověk. LOK.: nal. 10, parc. 1278. OKOL.: 13. 9. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: stře ULOŽ.: př. č. 74/90.
179. PODŮLŠÍ /okres Jičín/
KULT.: středověk. LOK.: hrad Brada. OKOL.: červen 1990 sběr Černý. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 201/90.
180. POHŘEBAČKA /okres Pardubice/
KULT.: středověk /14. století/. LOK.: parc. č. 427/1. OKOL.: 28. 1989 sběr V. Vokolek, dr. Šafář. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 128/90.
181. POTŠTEJN /okres Rychnov nad Kněžnou/
KULT.: středověk /14. - 15. století/. LOK.: vrch "Homolka", hřbit. OKOL.: 1. 4. 1990 sběr J. Černý. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. 134/90.
182. PULICE /okres Rychnov nad Kněžnou/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: "Pulický mlýn", parc. č. 544/1 - roh. OKOL.: 22. 10. 1989 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. 51/90.
183. PULICE /okres Rychnov nad Kněžnou/
KULT.: neolit. LOK.: parc. č. 639/2. OKOL.: 29. 3. 1989 sběr J. Boček. NÁLEZ: zlomek BN. ULOŽ.: př. č. 52/90.
184. RODOV /okres Hradec Králové/
KULT.: lineární, d. laténská, hradištní, středověk. LOK.: nal. 1c, parc. č. 58. OKOL.: 25. 1. 1991 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 51/91.
185. ROHOZNICE /okres Pardubice/
KULT.: lužická. LOK.: parc. č. 61/1. OKOL.: 19. 3. 1991 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 50/91.
186. ROSICE U CHRASTI /okres Chrudim/
KULT.: d. laténská, středověk. LOK.: nal. 6, parc. č. 560/12, 13. OKOL.: 31. 3. 1989 sběr J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 146/90.
187. ROSICE U CHRASTI /okres Chrudim/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 7, parc. č. 560/9 - 13, OKOL.: 31. 3. 1989 sběr J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 147/90.
188. ROUDNICE /okres Hradec Králové/
KULT.: lužická. LOK.: parc. č. 11/1. OKOL.: 16. 3. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střep. ULOŽ.: př. č. 112/90.
89. ROVEŇ /okres Jičín/
KULT.: středověk. LOK.: hrad Nebákov. OKOL.: červen 1990 sběr J. Černý. NÁLEZ: mazanice. ULOŽ.: př. č. 204/90.
90. RYCHNOV NAD KNĚŽNOU
KULT.: středověk /16. století/. LOK.: náměstí. OKOL.: září 1988 sběr J. Slavík. NÁLEZ: střep. ULOŽ.: př. č. 124/90.
91. RÝZMBURK /k. ú. Žernov, okres Náchod/
KULT.: středověk /15. století/. LOK.: hrad. OKOL.: 10. 3. 1990 sběr J. Slavík, Týniště nad Orlicí. NÁLEZ: střep kachle. ULOŽ.: př. č. 122/90.
92. SEMONICE /okres Náchod/
KULT.: vypíchaná. LOK.: průkop silnice - obj. parc. č. 197/1, 198/2. OKOL.: 14. 4. 1989 záchranný výzkum J. Boček, J. Kalferst. NÁLEZ: střepy, zlomek drtidla. ULOŽ.: př. č. 81/90.
93. SEMONICE /okres Náchod/
KULT.: vypíchaná. LOK.: průkop silnice - obj. parc. č. 344/2, 345/1. OKOL.: 7. 11. 1989 záchranná akce J. Kalferst, J. Boček, 2. 2. 1990 záchranná akce J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 66, 67/91.
94. SKALICE /okres Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická /3. - 4. stupeň/, středověk. LOK.: nal. 3 - "Pardědub", parc. č. 383, 384, 385, 386/1,2. OKOL.: 26. 10. 1989 sběr J. Boček, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, brousek. ULOŽ.: př. č. 79/90.
95. SKALICE /okres Hradec Králové/
KULT.: d. laténská. LOK.: nal. 5, parc. č. 429/1,2, 428/1, 2. OKOL.: 23. 10. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 77/90.
96. SKALICE /okres Hradec Králové/
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 5A, parc. č. 490/1, 2, 415, 411. OKOL.: 26. 10. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 78/90.
97. SKALICE /okres Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická /3., 4. stupeň/, středověk. LOK.: parc. č. 162/1, Skalička 1082/2, 4, 981, 982, 961, 964 /tvrz/. OKOL.: 26. 10. 1989 sběr V. Vokolek, J. Boček. NÁLEZ: střepy, bronzová přezka. ULOŽ.: př. č. 80/90.
98. SKUHROV NAD BĚLOU /okres Rychnov nad Kněžnou/
KULT.: středověk. LOK.: hrad Skuhrov. OKOL.: srpen 1990 sběr J. Černý. NÁLEZ: střepy, malta. ULOŽ.: př. č. 202/90.
99. SMÍŘICE /okres Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická, d. laténská, střední doba hradištní. LOK.: nal. 3A, parc. č. 611 /J část/. OKOL.: 26. 10. 1989 sběr V. Vokolek,

- J. Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 75/90.
200. SOVĚTICE /okres Hradec Králové/
KULT.: vypíchaná. LOK.: parc. č. 517/1, 2. OKOL.: 24. 3. 1990 sběr J. Kalferst, J. Sigl. NÁLEZ: střepy, mazanice, zvířecí kož. ULOŽ.: př. č. 140/90.
201. SRNOJEDY /okres Pardubice/
KULT.: lužická. LOK.: nal. 1, parc. č. 99/27. OKOL.: 22. 2. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střep. ULOŽ.: př. č. 91/90.
202. SRNOJEDY /okres Pardubice/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: nal. 2, parc. č. 159/17. OKOL.: 22. 2. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 102/90.
203. STARÉ JESENČANY /okres Pardubice/
KULT.: vypíchaná. LOK.: nal. 3, parc. č. 348. OKOL.: 19. 3. 1991 sběr J. Šafář. NÁLEZ: střepy, š. ULOŽ.: př. č. 39/91.
204. STARÝ MÁTEŘOV /okres Pardubice/
KULT.: mladý paleolit, mezolit, neolit, popelnicová pole?. LOK.: parc. č. 370, 371. OKOL.: 1983 sběr J. Šotola. NÁLEZ: střep, BN, š. ULOŽ.: př. č. 94/90.
205. STÍČANY /okres Chrudim/
KULT.: lineární, nálevkovité poháry?/, lužická, slezskoplatnická, římská, hradištní až středověk. LOK.: nal. 1, parc. č. 76 - 80. OKOL.: 30. a 31. 3. 1989 sběry I. Boháčová, J. Frolík, J. Kalferst, J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, spálené kosti. ULOŽ.: př. č. 165, 166/90.
206. STÍČANY /okres Chrudim /
KULT.: lužická, slezskoplatnická, středověk. LOK.: nal. 1a, parc. č. 70 - 73. OKOL.: 30. 3. 1989 sběr J. Frolík, I. Boháčová. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 167/90.
207. STRÁČOV /okres Hradec Králové/
KULT.: středověk. LOK.: parc. č. 247 - 249, 253/1, 254. OKOL.: 23. 3. 1990 sběr J. Kalferst, J. Sigl. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 113/90.
208. SUCHÁ /okres Hradec Králové/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: nal. 1, parc. č. 115 - 120, 128. OKOL.: 23. 3. 1990 sběr J. Kalferst, J. Sigl. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 114/90.
209. SUCHÁ /okres Hradec Králové/
KULT.: středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 122 - 124, 126, 128. OKOL.: 23. 3. 1990 sběr J. Kalferst, J. Sigl. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 115/90.
10. SUKORADY /okres Jičín/
KULT.: středověk. LOK.: "Suchý hrad", ppč. 574/2. OKOL.: únor. 1989 sběr J. Helinger, D. Pech. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 205/90.
11. ŠÁROVCOVA LHOTA /okres Jičín/
KULT.: lužická. LOK.: "Hrádek", parc. č. 194/4. OKOL.: 23. 4. 1988 sběr J. Frolík, J. Kalferst, D. Kališová. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 78/91.
12. TŘESOVICE /okres Hradec Králové/
KULT.: lužická. LOK.: nal. 1, parc. č. 117/1. OKOL.: 21. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 191/90.
13. TŘESOVICE /okres Hradec Králové/
KULT.: lužická. LOK.: nal. 2, parc. č. 320. OKOL.: 21. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 192/90.
14. TŘESOVICE /okres Hradec Králové/
KULT.: lužická. LOK.: nal. 2a, parc. č. 300/1, 304, 315. OKOL.: 21. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, bronzový nýt, š. ULOŽ.: př. č. 193/90.
15. TŘESOVICE /okres Hradec Králové/
KULT.: lužická. LOK.: nal. 2b, parc. č. 300/4 - 8. OKOL.: 21. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 194/90.
16. TŘESOVICE /okres Hradec Králové/
KULT.: lužická. LOK.: nal. 2c, parc. č. 300/18 - 22. OKOL.: 21. 3. 1989 sběr J. Kalferst, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 195/90.
17. TUTLEKY /okres Rychnov nad Kněžnou/
KULT.: eneolit. LOK.: za čp. 59. OKOL.: 1982 sběr J. Švarc. NÁLEZ: kamen. sekeromlat. ULOŽ.: př. č. 137/90.
18. TÝNIŠTĚ NAD ORLICÍ /okres Rychnov nad Kněžnou/
KULT.: středověk /15. století/. LOK.: dvůr u požární stanice. OKOL.: březen 1988 sběr J. Slavík. NÁLEZ: střep. ULOŽ.: př. č. 123/90.
19. UHŘÍNOV /okres Rychnov nad Kněžnou/
KULT.: středověk. LOK.: hrádek Hlodný, parc. č. 292. OKOL.: srpen 1990 sběr J. Černý. NÁLEZ: střep, malta. ULOŽ.: př. č. 200/90.
20. UHŘINOVICE /okres Rychnov nad Kněžnou/
KULT.: novověk /16. - 17. století/. LOK.: V od tvrže, parc. č. 94/1. OKOL.: 19. 11. 1989 sběr J. Slavík. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 125/90.
21. ÚPICE /okres Trutnov/
KULT.: středověk /16. století/. LOK.: dvůr čp. 47. OKOL.: 24. 9. 1987 sběr J. Slavík. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 121/90.

222. VEJVANOVICE /okres Chrudim/
KULT.: hradištní až středověk. LOK.: nal. 5, parc. č. 119/7 - 9. OKOL.: 30. 3. 1989 sběr I. Boháčová, J. Frolík. NÁLEZ: střepy, mazanice. ULOŽ.: př. č. 161/90.
223. VEJVANOVICE /okres Chrudim/
KULT.: pravěk, /popelnicová pole?/, středověk. LOK.: nal. 6, parc. č. 250/1, 3-23. OKOL.: 30. 3. 1989 sběr I. Boháčová, J. Frolík. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 162/90.
224. VEJVANOVICE /okres Chrudim/
KULT.: lužická, středověk. LOK.: nal. 7, parc. č. 275. OKOL.: 30. 3. 1989 sběr I. Boháčová, J. Frolík. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 163/90.
225. VEJVANOVICE /okres Chrudim/
KULT.: slezskoplatěnická /2. stupeň/, středověk. LOK.: nal. 8, parc. č. 289 - 292, 314, 319, 320, 321/1, 2. OKOL.: 30. 3. 1989 sběr I. Boháčová, J. Frolík. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 164/90.
226. VELKÝ VŘEŠŤOV /okres Trutnov/
KULT.: středověk. LOK. "Na zámku", parc. č. 243/1. OKOL.: duben 1990 sběry J. Benešová, J. Frolík, D. Frolíková, J. Kalferst. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 135, 136/90.
227. VERNEŘOVICE /okres Náchod/
KULT.: středověk /13. - 14. století/, paleolit?. LOK.: parc. č. 111. OKOL.: 13. 3. 1990 sběr J. Boček. NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: př. č. 65/91.
228. VŘESNÍK /okres Jičín/
KULT.: tvrz Bělušice, parc. č. 306, 307. OKOL.: 26. 7. a 2. 8. 1990 sběr J. Pour. NÁLEZ: Fe udidlo, střep. ULOŽ.: př. č. 198, 199/90.
229. VYSOKÉ MÝTO /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: d. římská, mladší doba hradištní, středověk. LOK.: parc. č. 1457, 1476. OKOL.: stavba čističky odpadních vod, 26. 2. 1987, 3. a 4. 1. 1989, 30. 3. 1989 sběry dr. Šafář a V. Vokolek. NÁLEZ: střepy, mazanice. ULOŽ.: př. č. 7 - 10/90.
230. VYSOKÉ MÝTO /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: novověk /18. století/. LOK.: ul. Sv. Čecha, čp. 65/1, studna. OKOL.: vybírání výplně (0 až 13 m), 13. 4., 14. 6. a 8. 11. 1990 převzato od pracovníků Ingstav Brno. NÁLEZ: střepy, zlomky kachle, sklo, sklovitá struska. ULOŽ.: př. č. 103 - 105/90.
231. VYSOKÉ MÝTO /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: mezolit, eneolit, slezskoplatěnická (3. stupeň), střední doba hradištní, středověk. LOK.: nal. 2 - Bučkův kopec, parc. č. 310, 3114/1. OKOL.: 14. 8. 1990, 12. 9., 9. 10. 1991 sběry D. Vich.

- NÁLEZ: střepy, mazanice, otloukač, ŠI. ULOŽ.: př. č. 21, 84, 85/91.
32. ZÁŘECKÁ LHOTA /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: středověk /14. - 15. století/. LOK.: "Hrádníky" - tvrz, parc. č. 540. OKOL.: 5. 5. 1990 předáno chataři. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 131/90, 26/91.
33. ZÁŘECKÁ LHOTA /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: středověk /13. století/. LOK.: "Hrádníky", parc. č. 540. OKOL.: 3. 11. 1990 sběr J. Černý a kol. NÁLEZ: střepy, mazanice. ULOŽ.: př. č. 52/91.
34. ZÁŘECKÁ LHOTA /okres Ústí nad Orlicí/
KULT.: mezolit. LOK.: prostor slezskoplatěnického pohřebiště, parc. č. 303/1. OKOL.: 9. 8., 3. 10. 1991 sběry D. Vich. NÁLEZ: ŠI. ULOŽ.: př. č. 86 - 89/91.
35. ZMINNÝ /okres Pardubice/
KULT.: mladší doba hradištní až středověk. LOK.: parc. č. 246. OKOL.: 16. 10. 1990 sběr J. Sigl, V. Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 75/91.

J. Kalferst - J. Sigl - V. Vokolek: Archaeological accessions of the Hradec-Králové Museum of East Bohemia in 1990 and 1991. Accession list of the archaeological collection of the Hradec-Králové Museum of East Bohemia for the years 1990-1991 contains, in addition to finds contributed by the museum specialists, finds supplied by external cooperators. Accessions from major operations are not included as these are commented upon self-standing contributions.

TERÉNNÍ PRŮZKUM NA JIČÍNSKU V LETECH 1990 A 1991

Jan Prostředník - Jiří Slavík

Předkládáme soupis terénních akcí, prováděných autory, částečně ve spolupráci s archeologickým kroužkem. Ve většině případů se jedná o sběry, pouze u dvou akcí /Ohaveč a Jičín - Balbínova ulice/ je referováno rozsáhlejší záchranný výzkum.

JIČÍN

KULT.: pravěk, slezskoplatěnická, středověk, novověk, LOK.: prosklázané předměstí, pole sevřené na J straně obchvatem a na Z straně místní komunikací spojující křižovatku Koněvovy ulice s ulicí Raisovou, ZM 03-3-16, 355 mm od V sč a 170 mm od J sč, OKOL.: sběr 23. 3. 1990 Prostředník. NÁLEZ: keramika, struska, brousek, ULOŽ.: OM v Jičíně.

JIČÍN

KULT.: středověk - 16. století, LOK.: Balbínova ulice čp. 27, ZM 03-43-16, 142 mm od J sč, 297 mm od V sč, OKOL.: při demolici dvorní domku /prádelny/ došlo k provalení nasucho zděné cihelné zadržky z výklenku jinak nepřístupného sklepa, dokumentováno 27. 2. 1991, NÁLEZ: obdélný sklep z pískovcového zdiva s valenou klenbou, přístupný z chodbičky okolo ným půlkruhovým portálem, chodbička z pískovcových kvádrů s cihelnou segmentovou klenbou stoupající do zazděného schodiště. V uliční stěně sklená drobný výklenek, v levé a pravé dodatečně zazděné velké výklenky, u vstupu do portálu v klenbě kruhový průraz, pod ním v podlaze čtvercová šachta s dřevěnou rourou /studna/. Dle charakteru zasypu sklep zrušen až v 1. pol. 19. století. Keramika. ULOŽ.: OM v Jičíně.

KAL /okr. Jičín/

KULT.: slezskoplatěnická, středohradištní, středověk, LOK.: pole "Vala", parc. č. 510, OKOL.: povrchový průzkum T. Dytrych, P. Kracík březen 1992. NÁLEZ: keramika /109 - slezskoplatěnická, 45 - hradištní, středověk, ŠI, zlomky pískovce, /obr. 1: A/, ULOŽ.: OM v Jičíně.

KBELNICE /okr. Jičín/

KULT.: neolit, lineární, vypíchaná, popel. pole, latén, hradištní, středověk, novověk, LOK.: mírná sprašová návěj 10 m vyvýšená nad okolní ter

btékaná na J a V straně bezejmennými přítoky Cidliny. Na Z je pole ohraničeno zemědělskou usedlostí p. Hakena a na S polní cestou spojující Kbelnici Bílým mlýnem. ZM 03-43-16, 254 mm od V sč, a 316 - 336 mm od J sč, OKOL.: sběr P. Kracík, K. Neckář, J. Prostředník, H. Zlatník, 16.3. 1991, NÁLEZ: neolitické sídliště, - 12 objektů, keramika, mazanice, BN, ŠI, sídliště u popelnicových polí a laténské, keramika, mazanice, slitky bronzoviny, /obr. 1:B, obr. 2:A/. ULOŽ.: OM v Jičíně.

KBELNICE /okr. Jičín/

KULT.: neolit, lineární, vypíchaná, středověk, LOK.: Horka, ZM 03-43-16, 227 mm od V sč, a 341mm od J sč, OKOL.: pokračování v prospekci 16. 3. 1991, sbíráno pole za cestou - spoj Kbelnice - Bílý mlýn, 6. 4. 1991, P. Kracík, K. Neckář, J. Prostředník, H. Zlatník, NÁLEZ: neolitické sídliště, dílna na BN, 12 objektů, keramika, mazanice, ŠI, ULOŽ.: OM v Jičíně.

MLÝNEC /okr. Jičín/

KULT.: neolit, popelnicová pole, latén, středohradištní - mladohradištní, středověk 13. - 15. stol., novověk 16. - 17. stol. LOK.: "Na obci" ZM 03-12-14, 191 mm od Z sč a 237 mm od J sč, OKOL.: povrchový průzkum ing. Slavíka 20. 3. 1992. NÁLEZ: keramika /středo-mladohradištní - 40 ks, mladohradištní - 35 ks, 13. stol. - 40 ks, 14. - 15. stol. - 30 ks /4 červeně glazované/, 16. - 17. stol. - 49 ks, pop. pole, latén - 14 ks, BN - 1, mazanice, /obr. 2:B/, ULOŽ.: OM v Jičíně, KOM.: Nálezy pocházejí z plochy cca 50 x 100 m z okraje terasy nad mokřinami v blízkosti říčky Mrliny. V terénu je výrazný rozdíl mezi světlou půdou terasy s množstvím zlomků opuky a černou půdou luk. Pro tuto polohu můžeme předpokládat kontinuitu osídlení od středohradištní /mladší/ doby hradištní.

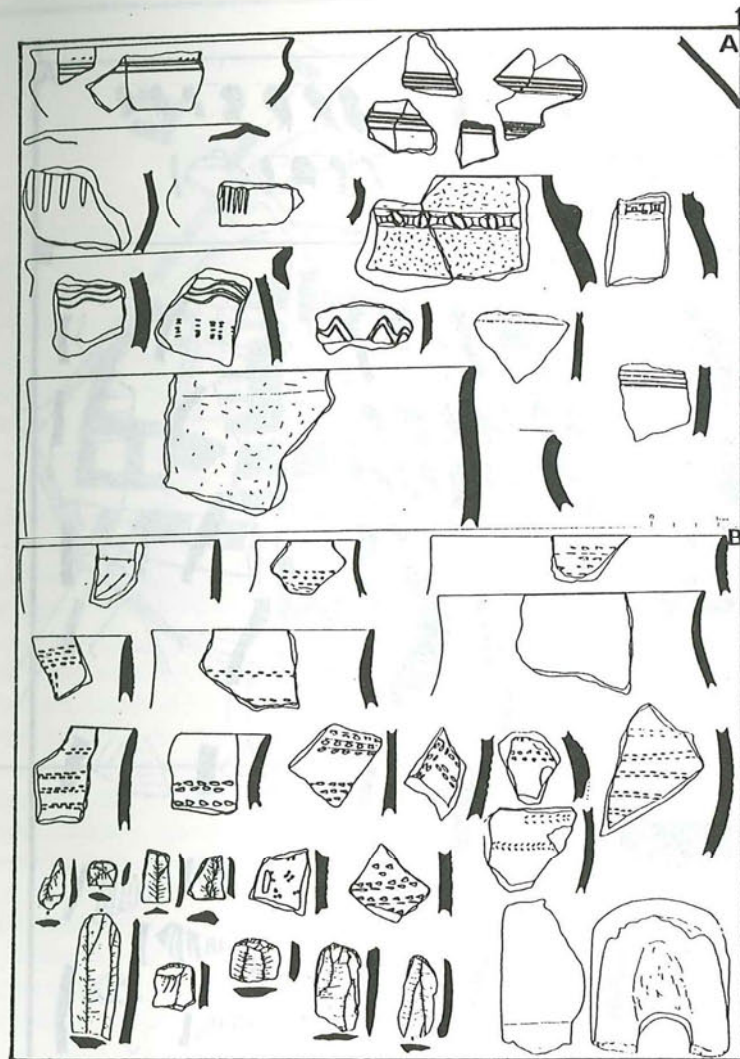
OHAVEČ /okr. Jičín/

KULT.: neolit, středověk. LOK.: I. Zdolánky ZM 03-43-16, 137 mm od V sč a 307 mm od J sč, II. Zdolánky ZM dtto, 318 mm od J sč a 166 mm od V sč, OKOL.: záchranný výzkum při stavbě silnice I. třídy z Ohavče do Ohavčického obvodu obnovy silnice z Jičína do Sobotky/, sběr, 24. 3. 1990, NÁLEZ: neolitické sídliště, I. - část kúlového domu, neolitická a středověká keramika, BN, - 7 objektů, II. 3 objekty - obj. 8/90 prokopán z 1/2, ostatní ovzorkovány, keramikou, ULOŽ.: OM v Jičíně, KOM.: poloha II se nachází cca 50 m od plochy záchranného výzkumu KMVČ z ledna 1990.

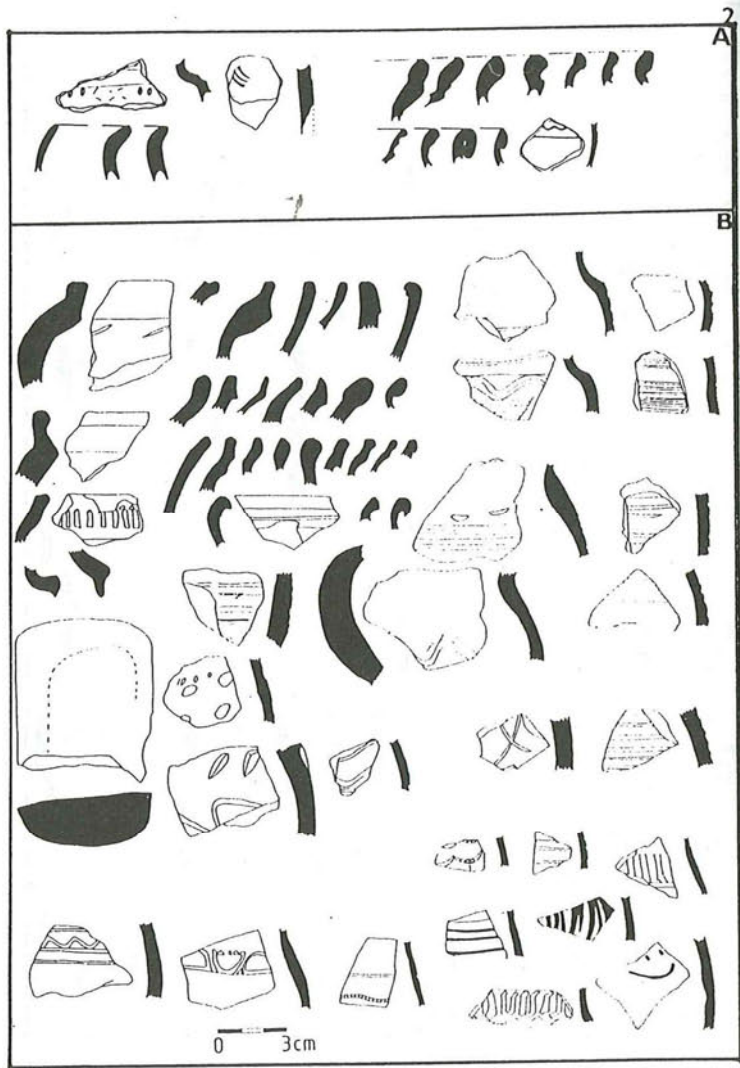
PODHRADÍ /okr. Jičín/

KULT.: pravěk, středověk, **LOK.:** Na Bubnu, ZM 03-43-16, 8 mm
J sč a 423 mm od V sč, **OKOL.:** sběr 23. 3. 1990 J. Prostředník. **NÁLEZ:** s
ZSO, keramika, **ULOŽ.:** OM v Jičíně.

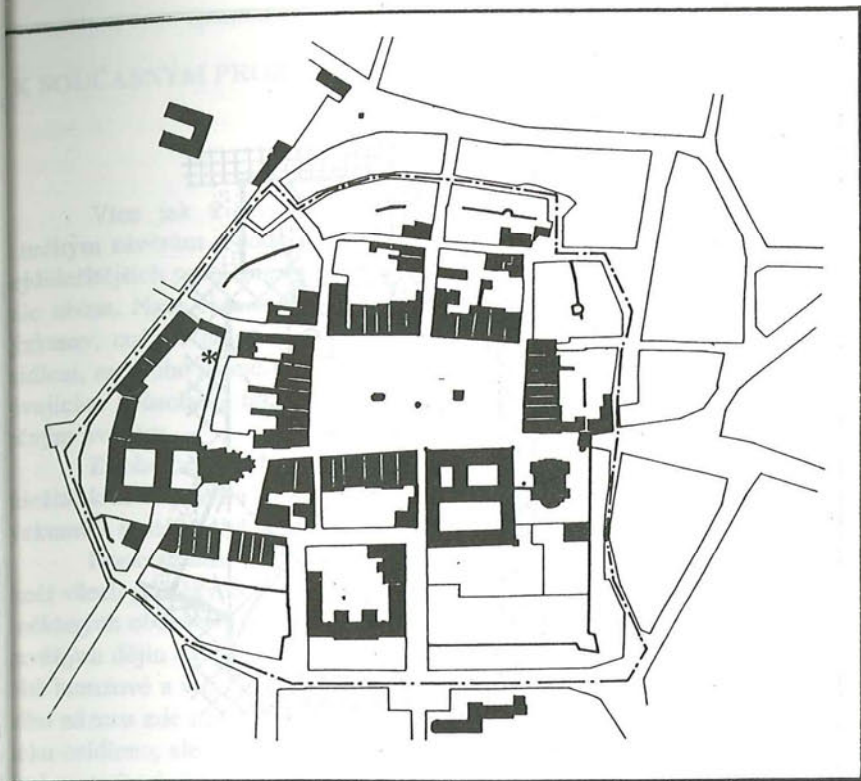
J. Prostředník - J. Slavík: Field surveys of the Jičín region in 19
-1991. This is a list of minor field operations carried out by the authors.
finds are deposited at the Jičín museum.

obr. 1A: Kal; 1B: Kbelnice, kreslil J. Prostředník.

Obr. 2A: Kbelnice, kreslil J. Prostředník; 2B: Mlýnec, kreslil J. Slavík.

br. 3: Jičín, historické jádro. Poloha sklepa vyznačena hvězdičkou. Kresba Slavík.

K SOUČASNÝM PROBLÉMŮM VÝCHODOČESKÉ ARCHEOLOGIE

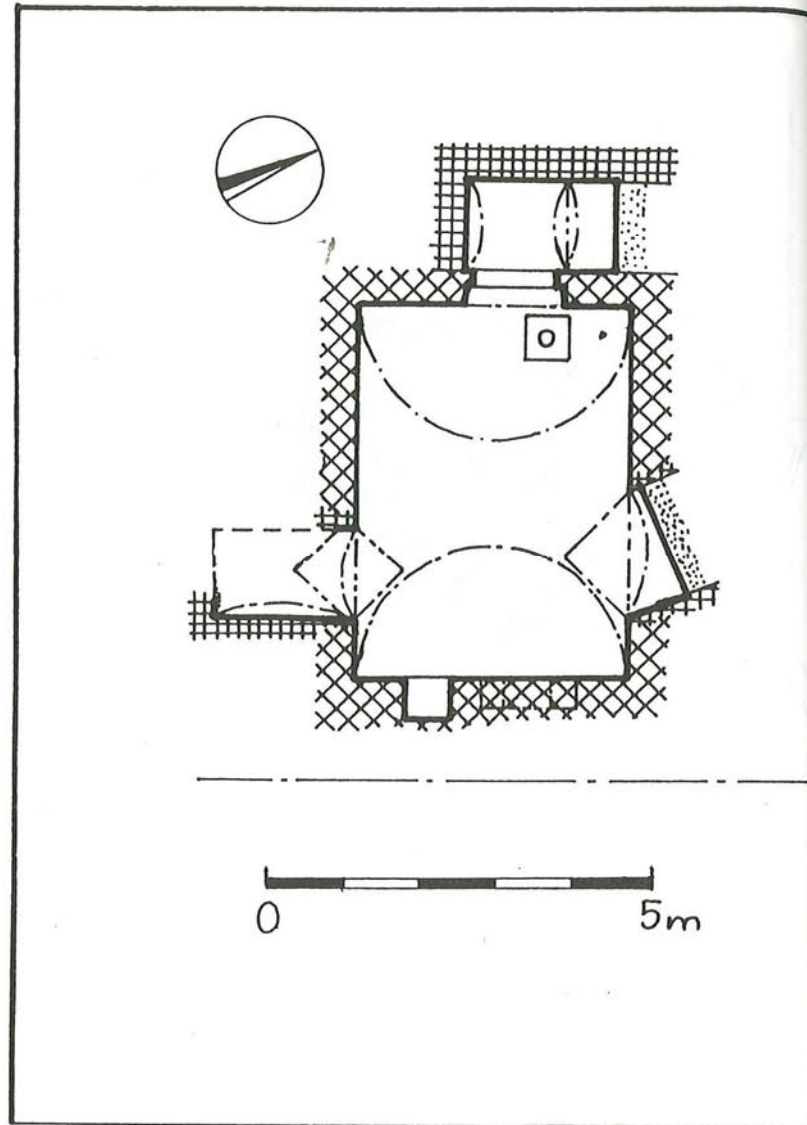
Vít Vokolek

Více jak třicetiletý výzkum ve východních Čechách nás opravňuje k určitým závěrům a podnětům k dosavadní archeologické práci a k vytyčení nejdůležitějších problémů a cest, kterými by se naše regionální práce měla nadále ubírat. Naše činnost byla vždy zaměřena téměř výhradně na záchranné výzkumy, což na jedné straně bylo výhodné k poznání celé šíře pravěkého sídlení, na druhé straně však ani jedno období nemohlo být sledováno vyčerpávajícím způsobem tak, jak by si to vyžadovala situace vedoucí k závěrečným úvahám.

Z tohoto pohledu potom vyplývají určité poznatky, které považuji za důležité k další práci a to především v době, kdy končí éra velkých plošných výzkumů a nastává období drobných záchranných a zjišťovacích akcí.

Dosavadními záchrannými výzkumy bylo možno rozmnožit doklady téměř všech pravěkých kultur, které do východních Čech pronikly, dokonce je v některých obdobích podstatně rozšířit. Přesto zůstávají některé úseky našich pravěkých dějin nadále "temnými místy". Zvlášť to pocítujeme stále ve střední době bronzové a v období počátku slovanského osídlení v 6. - 7. století. Podle mého názoru zde nejde o skutečnost, že naše území nebylo v tomto časovém období osídleno, ale spíše o neschopnost a nemožnost současnými archeologickými metodami již tyto památky registrovat. Ještě před pětadvaceti lety byly východní Čechy považovány v eneolitu za téměř neosídlené a teprve naše výzkumy ukázaly pravý opak. Domnívám se, že některé archeologické památky byly v průběhu lidské činnosti, především zemědělské, natolik likvidovány, že již nejsou běžným archeologickým výzkumem nadále zjistitelné. Týká se to především mohylových násypů ze střední doby bronzové a starší doby hradištní, právě tak jako mělkých sídlištních objektů a povrchových chat těchto pastevců. Podobně patrně zcela zmizela žárová hřebiště z pozdní doby halštatské a doby římské.

Proto bych rád upozornil v této souvislosti na jednu velkou sféru pravěkého osídlení, která se zvlášť citelně dotýká regionu východních Čech. Když jsem na počátku 60. let začal zkoumat orbou narušovaná pohřebiště lidu popelňových polí, upozornil jsem na nebezpečí, které těmto nekropolím hrozí a předhledoval dobu jejich zničení na 7 - 70 let /Vokolek 1965/. Navrhoval jsem tedy na vybraných 41 nalezištích provést krátkodobý zjišťovací výzkum alespoň jedno zachovalejší pohřebiště prozkoumat celé, abychom se tak

Obr. 4: Sklep u jezuitské lékárny čp. 27 v Balbínově ul. v Jičíně. Mřížkované zdivo gotické, mřížkované kolmo ke konstrukci - renesanční, tečkované - barokní, čerchované - uliční čára. Zaměření a kresba J. Slavík.

dostali na úroveň výzkumů prováděných tehdy na Moravě a ve Slezsku. K tomu nedošlo mělo několik důvodů, z nichž hlavní vidím v neschopnosti boratoří zpracovat vyzvednutý keramický materiál v počtu několika jednotlivin a v neposlední řadě i v nedostatku místa v muzeu k uložení tak četného materiálu.

Náš předpoklad o téměř totálním zničení pohřebišť lidu popelnicových polí se bohužel potvrdil. V následujících letech, až na záchraný výzkum v Kostelci n. Orli. a Vlčkově, se další akce z tohoto období neprováděly. Necházel ani k záchraně jednotlivých hrobů, jak tomu bylo ještě v 50. letech /např. v l. 1951 - 1956 jsem provedl záchrané akce na 9 lokalitách, například v l. 1960 - 1990 pouze na 3/. Jsme tedy přímými svědky, kdy během nové generace archeologů prakticky zmizí jedna z nejnámějších a nejdůležitějších kultur východních Čech. Tento fakt dokumentoval také náš výzkum lužického pohřebiště v Lochenicích, Běstovicích a slezskoplatěnského pohřebiště v Zářecké Lhotě. Pohřebiště jsou orbou natolik zničena, že neposkytují žádné poznatky, které dosud z tohoto období postrádáme /nejen rozmanitý pohřební ritus, uspořádání pohřebiště, jeho rozsah apod./. Jde o ztrátu nenahraditelnou ztrátu, která prakticky probíhá před našima očima.

Navrhují proto, aby naše pracoviště vedle nutných stálých záchraných výzkumů na hospodářské smlouvy se v rámci regionálního výzkumu soustředilo alespoň na registraci a pokud možno i na krátkodobý zjišťovací výzkum některých lokalit, aby tak u stávajících pohřebišť bylo možno později alespoň rámcově jejich datování a rozsah. Mnoho pohřebišť lidu popelnicových polí bylo již nenávratně zničeno především při rozšiřování měst /např. Hradec Králové: Pražské, Slezské Předměstí, Mašovice, Pouchov, Nový Hradec Králové; Pardubice: Hůrka, Přerov, Slovan, Rosice n. L., Trnová, Brozovka; Jaroměř: kasárna, nádraží, pískovna; Chrudim: voj. objekt, pod Pumberky; Opava: Opocno, Dobruška, Rychnov n. Kn. aj./. Pohřebiště jsou nadále ničena strojírenskými činnostmi /Kostelec n. Orli., Úhřetice, Rosice u Chrásti/, pískovna u Čáslavky, Černá u Bohdanče, Mělice/. Mnoho pohřebišť není ani přesně lokalizováno, takže neznáme jejich stupeň narušení nebo zničení /např. Bořice, Podbor, Černilov, Blešno, Černožice, Češov, Dolany u Pardubic, Domašov, Holín, Hradištko u Vysokého Veselí, Choteč, Jeníkovice, Lány u Dašic, Načatky, Ohnišťany, Praskačka, Plotička n. L., Přestavky, Račice, Roboušek, Řestoky, Smržov, Správcice, Starý Bydžov, Stihňov, Třebířichy, Týniště n. Orli., Velenice, Vitiněves, Všestary, Vysoké Veselí apod./.

Krátkodobý zjišťovací výzkum by v nejbližší době připadal v úvahu u lokalit, kde jsme v poslední době zjistili orbou na povrch vyhozené zbytky hrobů /Osice, Koldín, Dražkovice, Sezemice/. Dále přicházejí v úvahu například pole v Březovicích, Holohlavech - Chlomku, Kratonohách, Nepasici

Redicích a Třebešově. Krátkodobý zjišťovací výzkum, jak ukázaly akce v letech 1990 - 91 v Zářecké Lhotě či Běstovicích, není časově /2 - 3 týdny/ ani finančně náročný. Nedomnívám se, že by tato akce měla být jen záležitostí pracovníka specializovaného na tento úsek pravěku, ale měla být akcí a zájmem celého archeologického oddělení.

Další pozornost bychom měli věnovat orbou narušeným sídlištním objektům ze slovanského období. V případě jejich zjištění by měl ihned následovat záchraný výzkum, poněvadž podle našich zjištění za několik málo let orba zcela zničí půdorysy objektů a jen nálezy v ornici signalizují lokalitu.

Předpokládám, že takto vedený výzkum by mohl v následujících letech alespoň v určité míře zachránit torza mizejících pohřebišť lidu popelnicových polí a sídlištní objekty nejstarších Slovanů. Následující generace totiž nebudou zajímat naše obtíže, ale budou nám vyčítat pouze naši neschopnost.

Literatura:

Vokolek V. 1965: Výzkum východočeských pohřebišť lidu popelnicových polí v letech 1963 - 1964, AR XVII, 616 - 623.

V. Vokolek: On current problems of East Bohemian archaeology. Rescue excavations carried out over the last three decades have contributed new evidence for nearly all periods of the prehistory of East Bohemia. One of the most disheartening facts is constituted by the observation that the cemeteries of the Urnfield population groups are almost totally obliterated by economic activities and one complete archaeological component of our prehistoric history shall thus be wiped out in the course of one generation. For this reason the securing of at least a representative sample of the hitherto known sites is imperative.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM V HOLOHLAVECH

Jiří Kalferst

V době od 2. dubna do 21. června 1990 provedlo archeologické oddělení předstihový záchranný výzkum v Holohlavech, okr. Hradec Králové parc. č. 253 a 255.

Naleziště se rozkládá na severním konci obce na výrazném, k východu skloněném svahu pravobřežní labské terasy. Na severní a východní straně okolí naleziště vymezeno nivou potoka Jordán. V jižní části je odděluje úžlabem, vzniklá snad erozí zaniklé vodoteče. Pouze na západní straně je ohraničeno uměle, pomocí státní silnice Jaroměř - Hradec Králové. Plocha naleziště, označeného pracovním názvem jako "Holohlavy 3a", je dnes oploceným hospodářským areálem Státního statku Smiřice.

Při služební cestě v březnu 1990 zjistil pracovník archeologického oddělení Čech dr. Jiří Sigl, že na ploše stavebního záboru byly skryty a poškozeny pravěké sídlištní objekty, patřící k rozsáhlému polykulturnímu sídlišti. Vzhledem k rozloze osídlení /výzkumem prokázáno osídlení na ploše cca 3 500 m²/ a četnosti nálezů byla s investorem stavby uzavřena hospodářská smlouva na záchranný výzkum. Výzkum byl realizován pracovníky archeologického oddělení ve spolupráci se studenty hradeckých škol.

Na ploše staveniště, přibližně 120 x 60 m, byla již před zahájením výzkumu skryta ornice a podorničí zhruba do hloubky 40 cm od stávajícího povrchu. Zbytky volné zeminy byly buldozerem opětně rozhrnuty, čímž byla snížena čitelnost půdorysů objektů, případně se jejich shluky jeví jako jedna velká spona.

Tato skutečnost, podporovaná i extrémně suchým počasím, určila i strategii výzkumu. Bylo nutno zaměřit pozornost především na rozsáhlejší objekty /hliníky, zásobní jámy, stavební jámy/ na úkor kulových a menších, vymezujících půdorys pravěkých domů. Jejich přítomnost v lokalitě Jaroměř a Hradcem Králové. Sídlíště lidu s lineární kulturou s neobvykle registrována pouze v případech, kdy se nacházely v blízkosti větších, zřetelnějších kolekcí nálezů, ať již keramických - včetně nálezů nepoškozených nádob - nebo zřetelnějších objektů. Dále je nutno předpokládat, že mělce zahloubené obyčejné objekty, či objekty s nevýraznou výplní byly za stávajících podmínek ztraceny, či objekty s nevýraznou výplní byly za stávajících podmínek ztraceny, nebo zničeny bez stop. Přesto bylo na ploše zachyceno množství nálezů, ať již dřívě známými nalezišti na severním okraji Holohlav /např. naleziště 3 "u hydroglobů" (Vokolek 1981, 1985) nebo naleziště 6 "u děkanské zahrady" (Domečka, rkp.) / s dalšími nálezy získanými při stavbě nové kotelny.

Největší počet zkoumaných jam patřil k sídlišti z mladší doby kamenné - s keramickými konzerváren (Boček 1988). Neobvykle vysoký počet zlomků písčitého materiálu, a to kultury s lineární keramikou. Jejich rozložení po ploše výzkumného areálu, ať již hotových předmětů, jejich částí, polotovarů či odpadu z výroby charakteristický tvar a orientace nám umožňují s velkou dávkou pravděpodobnosti

určit i stanoviště jednotlivých chat v této části osady. Lze předpokládat, že zde stály 4 chaty, jedna z nich v délce cca 30 m. I když převaha keramického materiálu je ze středního stupně této kultury, je na nalezišti zastoupen i mladší /šárecký/ stupeň lineární keramiky.

Následná kultura s vypíchanou keramikou byla zastoupena především bohatým objektem č. 28, představujícím kruhovou zásobní jámu s hojným inventářem keramických zlomků, kamenných broušených i štípaných nástrojů a ojedinělým nálezem hliněného korálku. Mimo tento objekt se objevuje vypíchaný materiál i v zásazích do starších lineárních jam, jmenovitě do objektů 5, 13, 37, 39 a 40/?. Stejně jako u předchozí kultury lze nálezy vypíchané keramiky datovat do střední a mladší fáze jejího vývoje.

Vzácný nález představoval objekt 7, ve kterém byly nalezeny buldozerem silně poškozené pozůstatky lengyelského žárového hrobu. Spálené kosti byly postaveny v nádobě na plochý kámen a /snad ?/ překryty kamenným mlýnkem na obilí, který byl nalezen na západní straně situace. Mělce zahloubený hrob patří do pozdní fáze lengyelské kultury. Není vyloučeno, že na staveništi byla skrývkou zničena část žárového pohřebiště z této doby.

Další jen vzácně se nacházející kulturou zjištěnou na nalezišti je kultura se zvoncovitými poháry, které náležel objekt 6. I když obsahoval jen několik zlomků keramiky, vymezuje svým umístěním rozsah sídliště, zjištěného starším záchranným výzkumem při stavbě holohlavských vodojemů - objekt 76, výzkum AO KMVČ Hradec Králové (Vokolek 1985).

Poslední kulturou zastoupenou na nalezišti 3a je část sídlištního areálu dvorce ?/ z konce mladší doby železné. Mimo dvou kruhových zásobních jam objektů 1a, 13a/ byl nejdůležitějším nálezem z tohoto období objekt 12, představující jámu s destrukcí menší pece s hliněnou, původně dřevem vyztuženou konstrukcí. V jejím obsahu byl mezi bloky mazanice nalezen i zlomek větší železné spony.

Naleziště 3a v Holohlavech přineslo řadu důležitých poznatků zpřesňujících naše znalosti o vývoji pravěkého osídlení labského pravobřeží v úseku mezi Jaroměří a Hradcem Králové. Sídlíště lidu s lineární kulturou s neobvykle registrována pouze v případech, kdy se nacházely v blízkosti větších, zřetelnějších kolekcí nálezů, ať již keramických - včetně nálezů nepoškozených nádob - nebo zřetelnějších objektů. Dále je nutno předpokládat, že mělce zahloubené obyčejné objekty, či objekty s nevýraznou výplní byly za stávajících podmínek ztraceny, nebo zničeny bez stop. Přesto bylo na ploše zachyceno množství nálezů, ať již dřívě známými nalezišti na severním okraji Holohlav /např. naleziště 3 "u hydroglobů" (Vokolek 1981, 1985) nebo naleziště 6 "u děkanské zahrady" (Domečka, rkp.) / s dalšími nálezy získanými při stavbě nové kotelny. Největší počet zkoumaných jam patřil k sídlišti z mladší doby kamenné - s keramickými konzerváren (Boček 1988). Neobvykle vysoký počet zlomků písčitého materiálu, a to kultury s lineární keramikou. Jejich rozložení po ploše výzkumného areálu, ať již hotových předmětů, jejich částí, polotovarů či odpadu z výroby charakteristický tvar a orientace nám umožňují s velkou dávkou pravděpodobnosti odporuje hypotézu o specializované lokální výrobě /mlýnky, brousky/. Její

ověření bude cílem dalšího průzkumu.

Nálezy kultury s vypíchanou keramikou doplňují naši znalost osídlení zázemí holohlavského rondelu, který leží na jižním konci obce mezi dnešními ulicemi "Na výsluní" a budovou školy (Boček-Kalferst 1985, Kalferst 1983, 1981, 1981, Zpravodaj KMVČ IX/1, 5 - 14, položka 21. Hradec Králové. Na tento areál navazovalo sídliště, doložené záchrannými výzkumy v západní části ulice "Na výsluní", ve školní zahradě a při stavbě samoobsluhy (Vávra 1975, Vokolek 1968).

Nálezy z období lengýelského kulturního komplexu jsou ojedinělé stoupeny z celého intravilánu obce (Sigl - Vokolek 1982, Vokolek 1981). Nepočítáme-li dnes nezvěstný soubor získaný při stavbě školy, (Domečka rkp.) představuje dnes největší dochovaný celek keramiky získaná výzkumy na zahradě čp. 95 /majitel p. Lindr/, která je však o něco starší než nově nalezený hrob.

Sídlištní objekt kultury se zvoncovitými poháry zpřesňuje rozsah sídliště zjištěného již v r. 1976 a zároveň je indikujícím faktorem pro případnou lokalizaci pohřebiště, náležejícímu této osadě.

Nález sídlištního areálu z období sklonku laténu odpovídá obdobnému souboru nálezů získanému při stavbě kotelný černožické konzervárny a podporuje tak teorii o dvorcovém způsobu osídlení při ústí potoka Jordán do Labe.

I když byl výzkum v Holohlavech svým charakterem předstihový, chranný suma poznatků a množství získaného materiálu ho řadí spíše k kategorii větších akcí. Přes jistá omezení vyplývající ze snížené vypovědní hodnoty dokumentace zaviněné absencí drobných sídlištních objektů, lze výsledky jím získané aplikovat na další naleziště z dané oblasti.

Pro nedostatek financí byla stavba odložena a plocha výzkumu uveřejněna na zpět do původního stavu.

Literatura:

Boček, J. 1988: Záchranný výzkum v Holohlavech, Zpravodaj KMVČ XV/1, 19 - 33. Hradec Králové.

Boček, J. - Kalferst, J. 1985: BZO 1982/83, 91.

Domečka, L.: Nálezové deníky I- IV, rukopis uložen v MVČ Hradec Králové.

Duška, J. 1900: Památky po našich pohanských předcích v kraji královéhradeckém, 23. Jaroměř.

Kalferst, J. 1983: Neolitický kruhový příkop v Holohlavech okr. Hradec Králové, Zpravodaj KMVČ X/2, 12 - 14. Hradec Králové.

1984: Druhá sezona výzkumu neolitického kulturního

areálu v Holohlavech, Zpravodaj KMVČ XI/1 13 - 18. Hradec Králové.

Sigl, J. - Vokolek, V. 1982: Archeologické nálezy v letech 1980 - 1981, Zpravodaj KMVČ IX/1, 5 - 14, položka 21. Hradec Králové.

Vávra, M. 1975: BZO 1973, 44.

Vokolek, V. 1969: BZO 1968, 51.

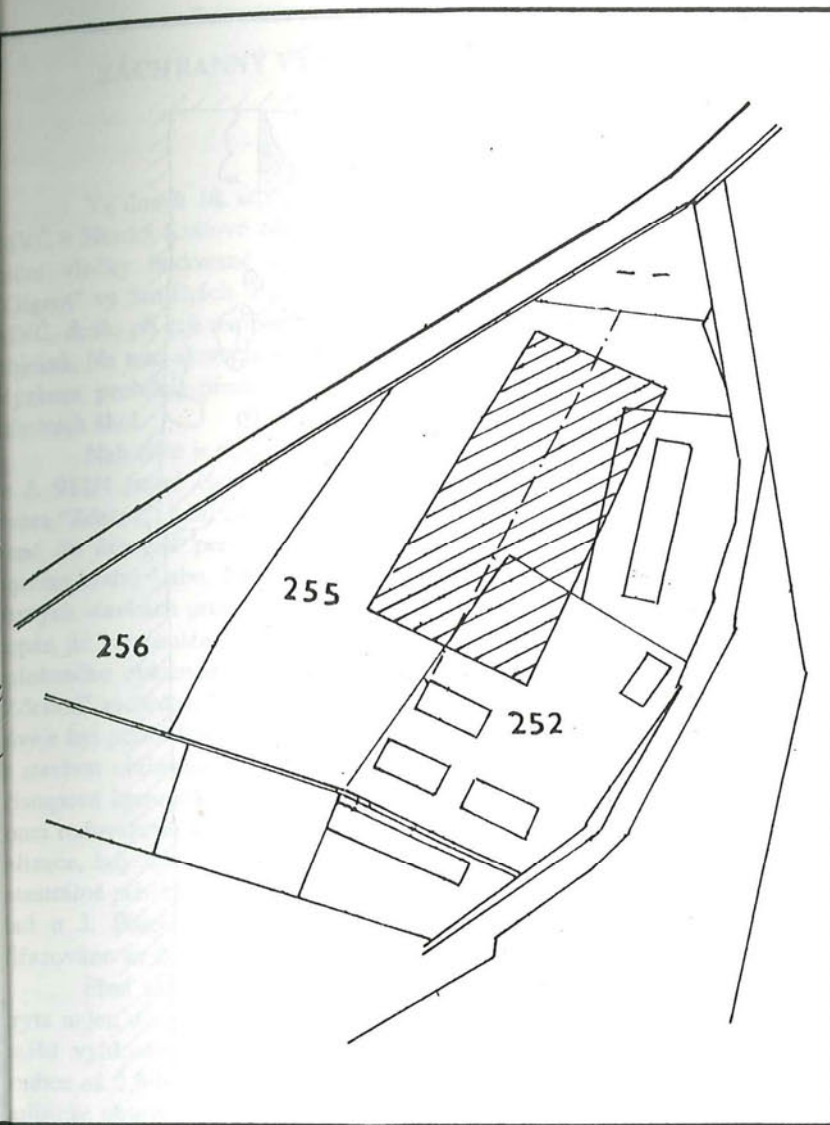
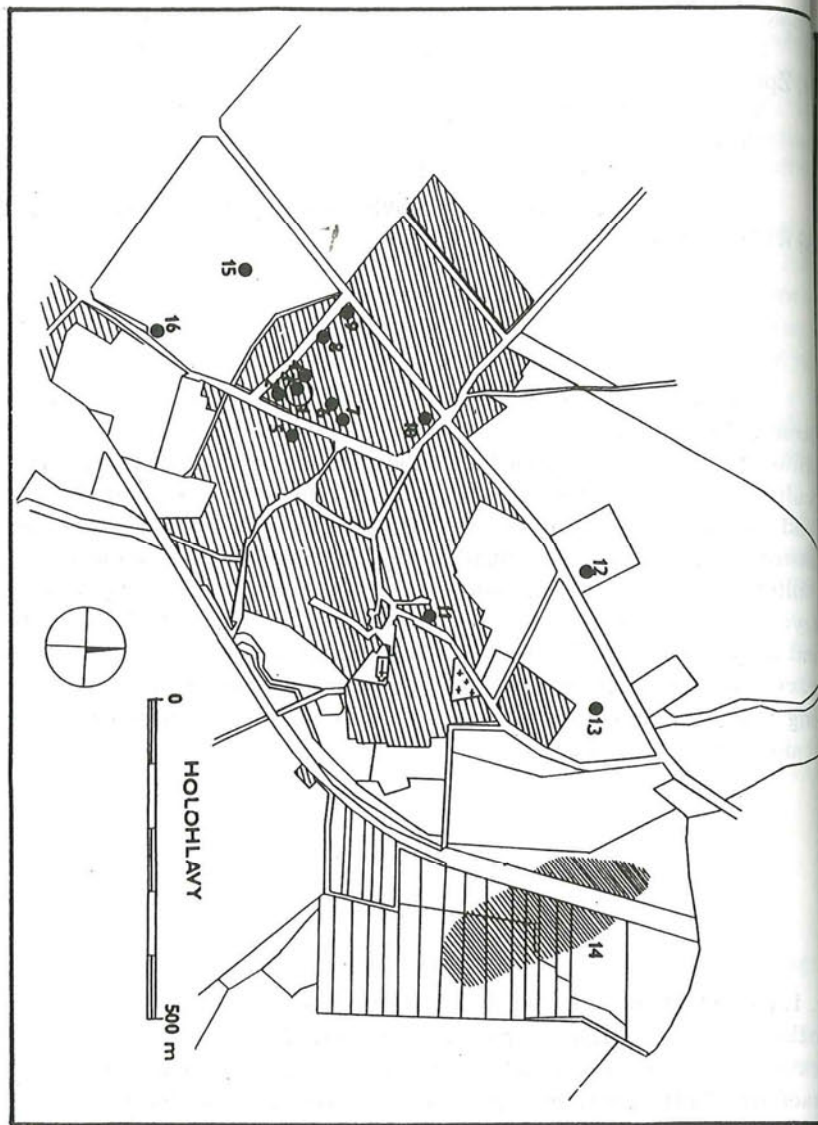
1981: BZO 1976/77, 106.

1985: Nálezy při stavbě vodojemu v Holohlavech, Zpravodaj KMVČ XII/1, 40 - 64. Hradec Králové.

J. Kalferst: Rescue excavations at Holohlav. Rescue excavations have been undertaken in the spring of 1990 by the Archaeological department of the Hradec-Králové Museum of East Bohemia in an area of a building site of agricultural facilities. A Linear-pottery culture settlement dating into the middle and late phases of the culture (a pit, abundant finds of sandstone fragments, reconstructed house plans) was disturbed. Further finds include a Stroked-pottery culture settlement of its late phase (a clay bead), a lonely Final Lengyel-culture cremation grave, a settlement feature of the Bell Beaker culture and a part of a Final La Tène courtyard residence. One of its component features contained a kiln where fragments of an iron brooch were discovered among other finds. The site fits into a dense settlement pattern covering the right side of the Labe/Elbe river.

obr. 1: (str. 44) Holohlav - neolitické nálezy u obce.

položka: 1/ rondel (lineární, vypíchaná, lengyel), 2/ staveniště p. Suka /býv. Sehnoutkova zahrada/ (vypíchaná), 3/ areál bývalé drůbežárny na Sehnoutkově zahradě (lineární), 4/ staveniště p. Součka, 5/ dvůr za č.p. 75 (neolit), 6/ škola (vypíchaná, lengyel), 7/ zahrada p. Lindra (vypíchaná), 8/ parc. č. 448/24 (neolit), 9/ ulice "Na výsluní" (neolit), 10/ samoobsluha (vypíchaná), 11/ naleziště č. 6 (lineární), 12/ naleziště č. 3 - hydrogloby (lineární, vypíchaná, lengyel), 13/ VÝZKUM 1990, 14/ naleziště č. 5 (lineární, vypíchaná), 15/ ojedinělý nález (lengyel), 16/ bývalá cihelna (neolit).

br. 2: Holohlavy - výzkum 1990, katastrální plán.

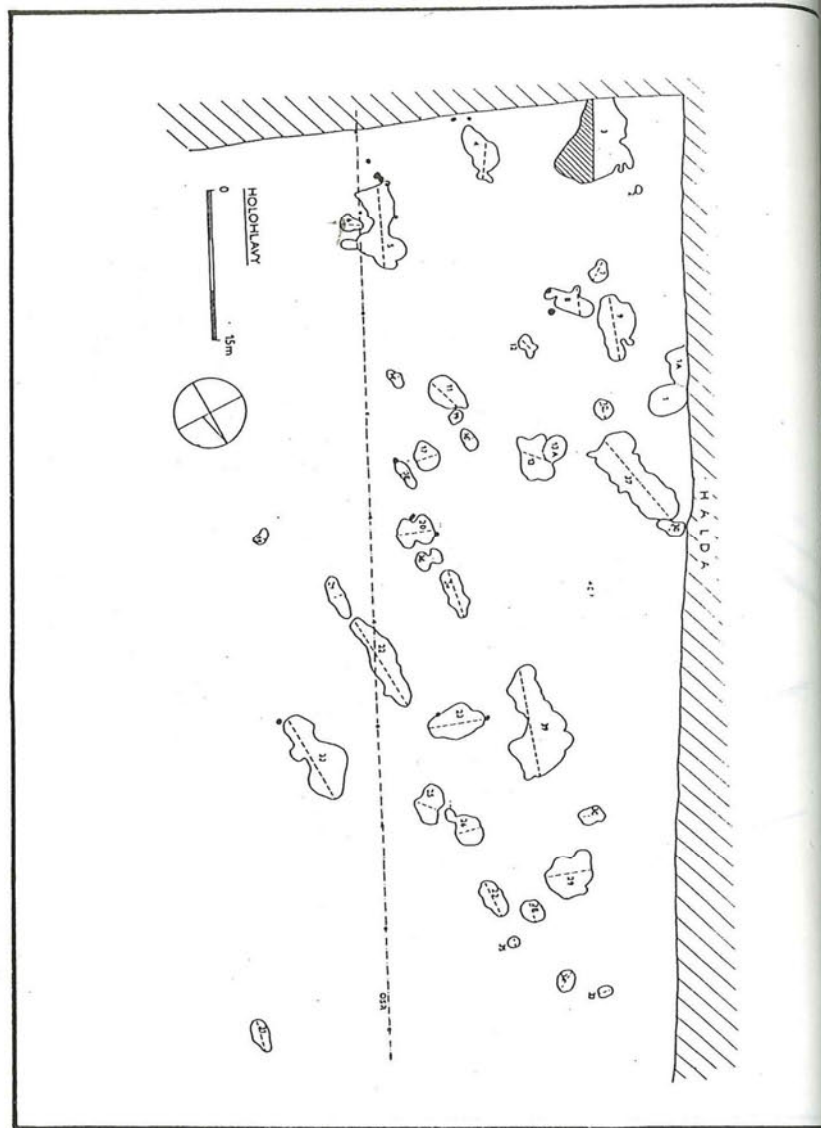
ZÁCHRANNÝ VÝZKUM VE SMIŘICÍCH - ZDERAZI

Jiří Kalferst

Ve dnech 19. srpna až 30. září 1991 provedlo archeologické oddělení MVČ v Hradci Králové záchranný archeologický výzkum na staveništi železniční vlečky budované k objektu čističky u areálu velkovýkrmny vepřů "Gigant" ve Smiřicích. Protože stavba nebyla konzultována s pracovníky AO MVČ, došlo při její realizaci k narušení a částečnému zničení archeologických objektů. Na tuto skutečnost jsme byli upozorněni terénním spolupracovníkem. Výzkum probíhal především o víkendech za pomoci studentů hradeckých středních škol.

Naleziště je situováno na rozhraní katastrů Rodova a Smiřic na parcele č. 912/4 /staré číslo 912/1 k. ú. Rodov/ severovýchodně od historického dvora "Zderaz". Leží na nízké návěži silně písčité, vápnité sprašové hlíny zbarvené do červena permskou červenicí, s hnědými vložkami v inundaci na pravém břehu Labe. Návěj samotná byla těžce poškozena již v minulosti při různých stavbách probíhajících v jejím blízkém okolí. Severní konec byl rozkopán již v minulém století při úpravách souvisejících s provozem západněji položeného cukrovaru. Nálezy z tohoto prostoru a povrchové sběry z okolí "Zderazi" zachránil L. Šnajdr (Šnajdr, 1891. Duška, 1898). V západní části celé návěže byl půdní horizont výrazně snížen při stavebních úpravách v souvislosti se stavbou obilného sila okolo roku 1960. A konečně jižní část zničila stavba přístupové komunikace ke "Gigantu". Skutečnost, že naleziště leží na samém konci rodovského katastru se v minulosti projevila především rozkolísáním lokalizace, kdy totožná poloha byla jednou přiřazována k Rodovu, ke kterému katastrálně přísluší, a podruhé ke Smiřicím, v jejichž těsné blízkosti leží například u J. Filipa (Filip 1936-37, 166, 169). Protože je naleziště tradičně přiřazováno ke Smiřicím, je použito této lokalizace v našem příspěvku.

Před zahájením současných stavebních prací byla v daném prostoru kryta nejen ornice, ale i nejspolehlivější nadložní vrstvy. Navíc byl na staveništi vyhlouben zářez pro lůžko železniční trati v šíři zhruba 10,5 m a hloubce až 0,9 m. Tímto zásahem byly v prostoru stavby zcela zničeny mělké neolitické objekty a stopy lehkých staveb s kůlovou konstrukcí. Jejich nepatrné zbytky se zlomkovitě zachovaly jen na bocích výkopu, protože i další terén byl do nečitelnosti rozbit souběžně probíhajícími stavebními komunikacemi. V průkopu samém se dochovaly pouze hlubší partie sídlištních objektů náležejících slezskoplatěnické kultuře. Celkem bylo prozkoumáno 31 objektů/objekt

Obr. 3: Holohlavy - výzkum 1990, rozložení objektů.

19 splynul během výzkumu se soujámím 16/ z nichž 12 bylo datováno neolitu a patří převážně staršímu stupni kultury s lineární keramikou. Zbývající 19 jam je datováno do mladého stupně kultury slezskoplatěnické. Ty však mohou obsahovat i starší, druhotně zavlečený neolitický materiál. Toto kulturní určení objektů je jen předběžné, podrobné zpřesnění bude možné až v rámci dalšího odborného zpracování.

Nejstarší výzkumem zachycené osídlení patří sídlišti kultury s lineární keramikou. Byly zde nalezeny stavební jámy /obj. 9, 28/ které svoji přítomností nepřímo dokládají dnes již zničené chaty. Ty se z výše uvedených důvodů nepodařilo /až na část obvodového žlabu - obj. 32/ přímo zjistit. Část zkoumaných objektů byly rozsáhlé hliníky /obj. 25, 31/. Mělké objekty se pro zničenost povrchových vrstev nepodařilo ve větší míře prokázat. Ve výkopu získaný materiál převažuje keramika a drobné úlomky mazanice, méně časté jsou úlomky lezy broušených a štípaných kamenných nástrojů. Zvláště pak broušené nástroje industrie se dochovala jen ve zlomcích a štěpínách odpadu z její výroby. Osídlení bylo průkopem zachyceno v délce 140 m a patří k rozsáhlému neolitickému sídlištnímu komplexu na labském pravobřeží mezi Hradcem Králové a Jaroměří. Bezprostředně navazuje na sídliště jižně od dvora "Zderaz" v prostoru mezi cukrovarem a nádražím, jenž leží severozápadně od plochy výzkumu (Stocký 1926, 169 - zde další literatura).

Z mladšího neolitického osídlení byla výzkumem zachycena jen jáma č. 5, která obsahovala inventář datovaný do kultury vypíchané. Objekt, rozložený hliník, byl poškozen druhotným zahloubením slezskoplatěnické jámy. Doužily jako palivo. Naleziště je patrně ukázkou menší samostatně hospodařící střeby této kultury byly získány povrchovými sběry v areálu staveniště. Vzhledem k známým okolnostem, kdy nálezy právě této kultury tvoří ve starších sběrech významnou složku (Šnajdr 1891, 43, Stocký 1926, 169), můžeme oprávněně domnívat, že jádro vypíchaného sídliště leželo původně západně od plochy výzkumu na výše položených partiích sprašové terasy a bylo předchozími stavebními aktivitami zničeno.

Poslední z kultur zastoupených v materiálu získaného ze zachráněných objektů je mladší fáze kultury slezskoplatěnické. Sídlištní objekty kultury se kumulovaly na temeni sprašové návěje a ve vlastním průkopu patrně v délce jen asi 70 m. Proti objektům staršího osídlení byly však hluvoje zachovaly se proto i na dně průkopu. Jednalo se především o zásobní jámy charakteristické svým hruškovitým tvarem, zachovaným často jen jako spony kruhový segment v případě, že jáma byla poškozena skrývkou. Z jam tohoto typu byl obzvláště zajímavý objekt č. 2 obsahující velké množství mazanice a přepálených keramických zlomků z velkých zásobních nádob - k jednorázovému záhozu této jámy byla použita destrukce z patrně poblíž shořelé činné části, či spíše doklady o jejich existenci byly zničeny stavbou. Této interpretaci odpovídá i poloha nálezů v objektu umožňující svým rozle-

ším rekonstruovat i zásypový kužel. Zajímavý materiál obsahovaly i objekty č. 13 a 14 s torzy, či více méně poškozenými nádobami, a objekt 20, ve kterém byl nalezen hliněný dvojkónický přeslen. Zásobní jámy se v jednom případě skupily do soujámí, jež díky nálezům kulových jamek po obvodu můžeme interpretovat jako lehkou konstrukci zastřešené silo. Mimo zásobních jam byly ploše průkopu zachyceny dvě spodní části pravidelných obdélných objektů s křivkou vanovitěho charakteru /obj. 6 a 14/, jejichž shodný tvar napovídá, že se jednalo o objekty se specifickou, nejspíše hospodářskou funkcí, kterou dnes nelze blíže určit. V jednom z nich /obj. 6/ byly nalezeny zlomky masivního mazanického bloku, který se dále rozpadl při vyzvedávání. Ze známých předjetů inventáře této kultury se nález nejvíce podobá tzv. "měsíčnímu symbolu" vzhledem k celkovému stavu nálezů se lze k němu odpovědně vyjádřit až po laboratorním zpracování. Dalším zajímavým objektem jsou pozůstatky jámy č. 7 interpretovatelné snad jako spodní část zemnice se středovým nosným kůlem a dalšími kůly v čele obou kratších stran oválného půdorysu. Patrně nejzajímavější, alespoň co do obsahu, byl však objekt 10. Zde se přímo v trase průkopu v oválné jámě se dvěma menšími výběžky po obou kratších stranách nachovala zřícená pec podkovovitěho půdorysu. Její klenba tvořená konstrukcí přisekaných trámů a mazanice se zřítíla a překryla dvě nádoby v předpecním prostoru. Pod jednou z nádob byly nalezeny zlomky bronzové spony, která zpracování poslouží k přesnějšímu datování sídliště. Pec, nikoliv hrnčířské- charakteru, byla plná přepálených zlomků zvířecích kostí, které zde doužily jako palivo. Naleziště je patrně ukázkou menší samostatně hospodařící jednotky osídlení - tzv. dvorce.

Záchranný výzkum zachytil poslední zbytek kdysi rozsáhlého a významného sídliště na terénní vlně nad labskou nivou. Představoval tak asi jednu z posledních možností prozkoumat část známého zderazského naleziště osídleného víceméně v průběhu celých pravěkých dějin východních Čech. Když se nepodařilo zachytit všechny kultury známé z tohoto naleziště například mladý paleolit, (Vencl 1978) kulturu s nálevkovitými poháry (Šnajdr 1891, 43), dále pak keltské a germánské osídlení z doby kolem přelomu letopočtu/, představují výsledky důležitý doklad ke studiu regionálního vývoje labského pravobřeží. Soubor zde získané neolitické keramiky patří do početné skupiny nálezů z počátků mladší doby kamenné /i když zde nebyl zachráněn i dílnou na výrobu kamenných nástrojů /ulož. M Pardubice/. Nejvýznamnějším nálezem byl slezskoplatěnický dvorec. I když jeho nadstavbu představuje svým nálezovým inventářem především vysokým počtem kusů síd-

lištní keramiky a vyjimečně dobře zachovanými nálezy zvířecích kostí jeden z nejdůležitějších nálezových souborů tohoto typu z východních Čech. Jeho význam se ještě umocňuje objevem spony, která je v tomto prostředí nálezem více než zřídka. Je současné s blízkými hradišti "Pardědub" u Skalice a "Prašivka" u Habřiny a datováno tedy do období, kdy na naše území začínají pronikat první časněkeltské kmeny. Výzkum zároveň znovu potvrdil nutnost fundovaného památkového dohledu na stavební akce a význam externích spolupracovníků pro včasné a operativní terénní zásahy.

Literatura:

Duška, J. 1898: Nálezy předhistorické v kraji královéhradeckém. Hradec Králové.

Filip, J. 1936-37: Popelnicová pole a počátky doby železné v Čechách. Praha.

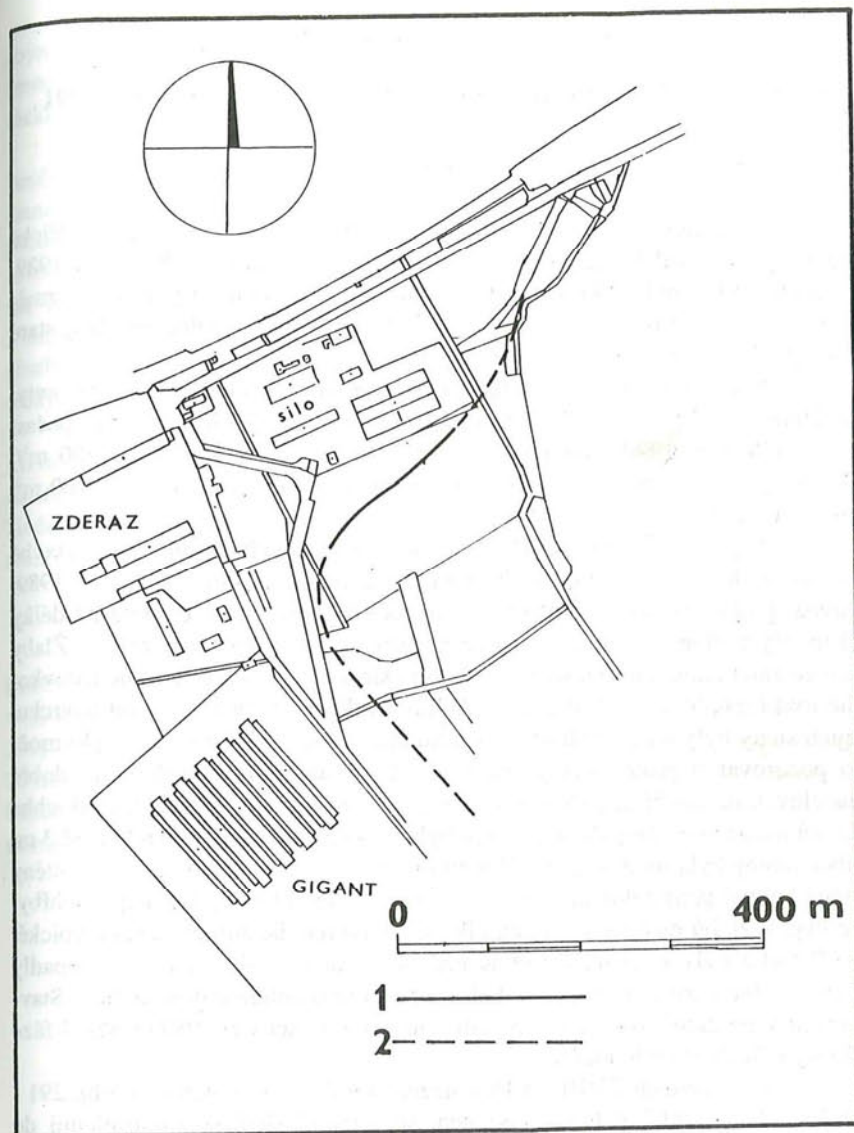
Stocký, A. 1926: Pravěk země české I, věk kamenný. Praha.

Šnajdr, L. 1891: Počátkové předhistorického místopisu země České a některé úvahy odtud vycházející. Pardubice.

Vencel, S. 1978: Stopy nejstarší lidské práce ve východních Čechách. Hradec Králové.

Vokolek, V. 1975: BZO 1973, 179. Praha.

J. Kalferst: Rescue excavations at Smiřice-Zderaz. A rescue operation by the Department of archaeology of the Hradec-Králové Museum of East Bohemia was carried out in an area of a railway building site within the well-known Zderaz site in August and September of 1991. The building nearly destroyed a Linear-pottery culture settlement and heavily damaged a Silesia-Platěnice culture settlement of the courtyard-residence type. One of the later components contained a kiln destruction which has yielded a fragment of a bronze brooch in addition to two pots. A lonely feature and intrusions in later pits belong to the Stroked-pottery culture.

Smiřice "Zderaz" - výzkum 1991, celkový plán naleziště. Silně vytažena trasa vlečky: 1 - úsek s archeologickými nálezy, 2 - úsek bez nálezů.

VÝZKUM V PLOTIŠTÍCH NAD LABEM V LETECH 1990 A 1991

Vít Vokolek

Předstihový výzkum zkoumající plochu určenou k těžbě předměřické cihelny pokračoval i v l. 1990 - 91. Plocha navazovala na odkryv v r. 1989. Východně od ní byla ještě na podzim téhož roku skryta další plocha o rozměrech 70 x 20 m s prodloužením o jeden čtverec k J /nepravdělný okraj staré cihelny/. Obě sezóny byly financovány akc. spol. Later.

Připravená plocha k výzkumu však na jaře 1990 byla rozježděna auty, odvázejícími hlínu z plochy předchozího výzkumu. Následné suché počasí znemožnilo v r. 1990 dokončit celý skrytý areál /prozkoumáno jen 400 m²/, zbytek byl ponechán na rok 1991. Celkově byla prozkoumána plocha 700 m², tedy čtverce /10 x 10 m/ XCVI - CIX.

Největší pozornost byla věnována pokračujícímu obj. 290 - stavbě tvořené žlabovými stěnami s absidovitým závěrem, zkoumaným v r. 1989. Stavba probíhala dále k V přes celou zkoumanou plochu dosáhla již délky 26 m. Východním směrem se mírně rozšiřuje a bude tedy trapezoidní. Žlaby stěn ve zkoumaném úseku byly 50 - 60 cm široké, v horní části mírně nálevkovitě rozšířené, hluboké 120 cm od hladiny výzkumu, tedy 150 cm od povrchu. Jejich stěny byly téměř kolmé, s rovným dnem. Při vybírání výplně bylo možno pozorovat nejasné obrysy hustě k sobě kladených velkých kúlů, dobře znatelných na profilech, které však nebyly zapuštěny do dna žlabků. Hloubka žlabků naznačuje, že palisáda z kúlů byla značně vysoká, patrně nejméně 3 m. Šířka stavby byla na Z 7 m, na V 9,40 m. Uvnitř tohoto areálu nebyly zjištěny žádné kúlóvé jamky dokládající zastřešení, ale ani další objekty, např. pohřby. Ve výplni žlabů nalezeno jen několik zlomků ořelé keramiky, zcela atypické. Do S žlabu byla zapuštěna drobná nádoba, z které se dochoval jen rozpadlý spodek, silně narušený skrývkou buldozeru a proto kulturně neurčitelný. Stavbu nám stále datují žárové hroby nalezené při Z konci v r. 1989 do starší fáze kultury nálevkovitých pohárů.

Ve čtvercích CVIII a CIX nalezena dvojice zásobních jam /obj. 291 - 292/, zcela pravidelných a hlubokých, se stěnami silně se rozšiřujícími do stran, náležejících únětické kultuře. Na dně obj. 291 nalezeny dislokované kostry dvou zvířat, prasete a nějakého hlodavce. Objekty obsahovaly jen málo keramického materiálu.

V J části zkoumané plochy již při mechanické skrývce buldozerem bylo možno pozorovat rozsáhlou tmavou skvrnu, která na první pohled budila

dojem mohutného hliníku. Při výzkumu se však ukázalo, že jde pouze o čočku černožemě, která zůstala v přírodní prokleslině. Tato vrstva silná 10 - 15 cm se rozkládala na ploše 17 x 11,5 m.

Při Z okraji této plochy jsme zachytili řadu drobných kúlóvých jamek. Poněvadž právě tento prostor byl nejvíce poškozen rozježděním, mohly být dokumentovány pouze nejspodnější partie jamek, často jen stínově. Přesto se podařilo zachytit J závěr dlouhé kúlóvé chaty, náležející s největší pravděpodobností vypíchané keramice. Jasně byly znatelné obvodové stěny, vykazující tak šířku chaty na 6 m. Chata byly orientována SSZ - JJV. Pokračování chaty S směrem bychom předpokládali na ploše zkoumané v r. 1989. Tam však byla plocha poškozena hlubokou mechanickou skrývkou, takže mělké kúlóvé jamky tehdy zcela unikly.

Výzkum v l. 1990 - 91 ukázal, že se pohybujeme v okrajových partiích neolitického, eneolitického a únětického sídliště. Kúlóvé jamky zjištěné při samém J okraji zkoumané plochy ukazují, že i tímto směrem můžeme předpokládat pokračování osídlení. Dokládají to i povrchové sběry, proto rozšiřování cihelny je přímo vázáno na pokračování předstihového výzkumu.

V. Vokolek: Excavations at Plotišťe-nad-Labem in 1990-1991. Continuation of precedence excavations tracing out the fringe parts of this well-known site. A structure of which a part has come to light in 1989 (feature 290) with walls marked out by trenches has been documented in the length of 26 m, being dated into the earlier stage of the Funnelnecked beaker culture. Other features include a part of a Neolithic long house and two Únětice-culture storage pits.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM NA PRŮKOPU KANALIZACE V HRADCI KRÁLOVÉ NA VELKÉM NÁMĚSTÍ

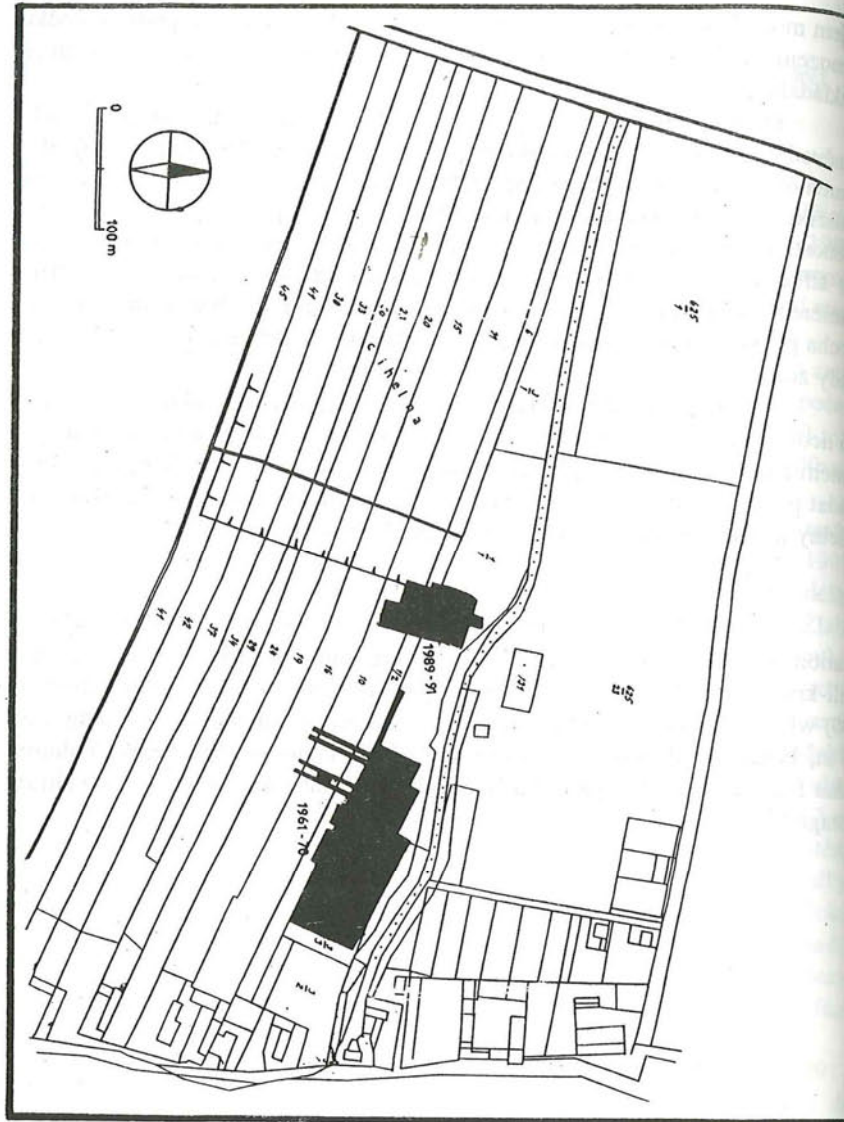
Jiří Sigl - Vít Vokolek

Začátkem listopadu 1990 zjistili pracovníci AO Muzea východních Čech v Hradci Králové hloubení průkopu pro kanalizaci na Velkém náměstí, před čp. 142 - 147. Ve dnech 8. - 18. listopadu se uskutečnila 1. etapa záchranného výzkumu, jehož cílem bylo provedení dokumentace narušené situace a ovzorkování jednotlivých vrstev. 2. etapa výzkumu proběhla ve dnech 28. 11. - 20. 12. 1990 při hloubení přípojky kanalizace od hlavního řádu kanalizace do čp. 146.

Průkop pro kanalizaci probíhal v těsné blízkosti chodníku ve vozovce, ve směru zhruba Z - V. Jeho šířka v horní části činila 3 - 4 m, ke dnu se zužovala na šířku cca 1 m a dosahovala hloubky zhruba 3 m. Původně středem průkopu probíhala stará kanalizace, ale značné rozšíření starého výkopu, které bylo provedeno bagrem, narušilo bohaté souvrství dosahující ve východní části rýhy mocnosti až 2 m. Délka průkopu, ve kterém bylo možno souvrství sledovat a podrobně zaměřit činila 40,8 m. Během záchranného výzkumu byly zdokumentovány oba profily rýhy, t.j. severní a jižní v celkové délce 81,5 m. Západní část průkopu, která se nacházela zhruba před čp. 147 - 149 byla v době naší návštěvy již zahrnuta. Jednotlivé vrstvy, pokud dovozoval čas, byly ovzorkovány do hloubky cca 10 cm.

Sledujeme-li nejstarší osídlení v místech dnešního návrší, můžeme konstatovat, že první sídlištní vrstvy zde vznikly v období kultury nálevkovi-
tých pohárů a náleží rozsáhlému výšinnému sídlišti. Zachovaly se nejen sídlištní vrstvy, ale i zahloubené objekty, hlavně v západní části průkopu. Vrstvy KNP nasedají přímo na původní podloží návrší, které tvoří nazelenalý místy okrový slínovec. Povrch původního slínovcového podloží byl značně nerovný a tyto nejstarší sídlištní vrstvy silně písčité konsistence dokládají i nejstarší terénní úpravy. Ve vrstvách nalezeny štěpy, štípaná industrie a zlomky kamenných nástrojů, které však byly většinou nalezeny v sekundárním uložení v mladších horizontech.

Následující osídlení s mocnějšími kulturními vrstvami patří lužické kultuře. Překrývání jednotlivých vrstviček, drobné kúlové jamky i objekty zá-
sobního charakteru dokládají mohutné osídlení, které právě v místech náměstí je poměrně dobře zachovalé. Ve vrstvách nalezen poměrně hojný štěpový ma-
teriál a v jednom malém zahloubeném objektu jsme objevili část bronzového

Obr. 1: Platiště n. L. /okres Hradec Králové/. Prozkoumané plochy v letech 1961-1970 a 1989-1991. Kresba V. Vokolek.

depotu spirálovitých náramků. Poklad pravděpodobně není kompletní, část byla odbagrována při hloubení kanalizační rýhy. I lužické vrstvy jsou vytvořeny silným podílem písku.

Bezprostředně na vrstvy lužické kultury nasedá slabá maximálně 10 cm silná světle šedá písčité vrstvička, ze které byl získán nepočtený, ale typický středohradištní materiál. Vrstva byla často narušena mladším osídlením. Následující mladohradištní vrstvy nelze v souvrství plynule sledovat. Jednotlivé fragmenty vrstviček však naznačují, že vývoj osídlení nebyl přerušen.

Největší mocnosti dosahovalo souvrství náležející 12. - poč. 13. století. Zvláště v 1. polovině 13. století ve zkoumaném úseku byly budovány nejen dřevěné povrchové stavby obytného charakteru, ale i hospodářské jámy. Při Z konci S profilu jsme mohli částečně prozkoumat chatu v délce 6,2 m. Dochovala se dřevěná podlaha ze širokých fošen, izolovaná od mokrého prostředí vrstvou dřevěných štěpin a hnoje. Limitovaný prostor výzkumu a nepříznivé povětrnostní podmínky během výzkumu neumožnily studium dalších stavebních detailů. Bohatý keramický materiál, zvířecí kosti, zlomky železných předmětů, přesleny datují chatu do 1. poloviny 13. století. Celková zjištěná situace ve zkoumaném úseku dokládá, že část dnešního Velkého náměstí ještě v polovině 13. století, kdy nápadně vzrůstá sídlištní aktivita, jako náměstí a tržiště nesloužila. Západním směrem přece jenom středověké vrstvy slábnou.

Dalším významným zjištěním záchranného výzkumu je doložení první úpravy povrchu dnešního Velkého náměstí. Tato úprava terénu byla provedena navezením vrstvičky drobného kamene /štětu/, který všechny námi výše popsané situace a objekty bezpečně překryl. Podle bohatého keramického materiálu k této úpravě došlo během 1. poloviny 13. století, spíše ve 40. letech. Od té doby prostor Velkého náměstí slouží svému účelu. Povrch původního štětu se místy zabahňoval a proto následovaly lokální úpravy zabahnělých a prokleslých míst dřevěnými hatěmi. Na povrchu štětu a hatě nalezeny celé i zlomky železných podkov.

Těmito úpravami skončil nárůst vrstev. Další zásahy v podobě průkopů pro kanalizace, vodovody, kabely a plynovody lze klást do minulého a zejména tohoto století. Za zmínku stojí hluboký vkop s cihlovou zdí, zjištěnou v jižním profilu proti kostelu P. Marie, který byl vyhlouben v období baroka. Na původní štět a hatě nasedalo již moderní dláždění.

Druhá etapa záchranného výzkumu probíhala při hloubení odbočky kanalizace proti domu čp. 146. Tento průkop široký 130 - 200 cm jdoucí do hloubky 280 cm jsme sledovali ve dvou fázích. V první fázi byl ručně hlouben úsek dlouhý 5,75 m od J průčelí domu. Průkop uvnitř domu zjistil pouze novověké zásypy sklepních prostorů. V tomto ručně kopaném úseku jsme mohli vybírat datovací materiál zhruba podle jednotlivých vrstev. Celá centrální část

pod dlažbou dnešního chodníku byla až do hloubky 100 - 150 cm narušena soustavou trubek vodovodů, plynovodů, kabelů el. vedení. Mezi jednotlivými narušeními a především pod nimi bylo až do hloubky cca 250 cm od současného povrchu neporušené souvrství, jak pravěkých, tak především středověkých vrstev. V tomto úseku nejspodnější vrstvy náležely lužickému osídlení. V jednom případě byl zjištěn zahluobený objekt. Na povrchu této vrstvy bez znatelného barevného rozdílu byly nalezeny i ojedinělé střepy hradištního stáří. Nad pravěkou vrstvou byla již vrstvička s nálezy 12. století s možnými staršími intrusemi. Následující vrstvy již náležejí plně průběhu 13. století. V jednom případě při V profilu zachycen zahluobený objekt s bohatým keramickým materiálem.

Jižní úsek tvořící spojku mezi hlavním průkopem ve vozovce Velkého náměstí a výše popsaným úsekem v délce 3,6 m byl hlouben bagrem. Z vyhozené zeminy bylo možno pouze vybrat nálezy bez stratigrafického uložení a zakreslit oba profily. Složení je podobné jako v 1. úseku. Důležité je, že vrstva štětu a hatě končí prakticky v místech dnešního obrubníku chodníku. Znamená to tudíž, že původní zástavba, alespoň ve 13. století šla více než 8 m od dnešního průčelí domů do prostoru náměstí.

Hlavní závěry:

1/ Průkop kanalizace poprvé umožnil v takové šíři nahlédnout do složitě situace hradeckého návrší v místech dnešního náměstí. Plocha náměstí byla pro výzkum doposud nepřístupná a dřívější záchranné akce sledovaly jen jednotlivé vkopy, které většinou nedosahovaly potřebné hloubky. V místech náměstí můžeme sledovat neporušené pravěké vrstvy, které na hranách návrší jsou silně narušeny nebo i odstraněny středověkým osídlením. Výšinné sídliště KNP náleží co do rozsahu k největším ve východních Čechách. Lužické vrstvy svou mohutností a bohatými nálezy jak keramiky, tak bronzových předmětů dokládají důležitost tohoto centrálního východočeského hradiště.

2/ Slovanské osídlení náležející středohradištnímu období je sice sporadické, nic méně bezpečně dokládající osídlení celého návrší. Sídlištní objekty z tohoto období lze předpokládat spíše po obvodu fortifikace. Mladohradištní nálezy jsou dokladem plynulosti osídlení. Malá četnost nálezů a fragmentárnost vrstev nedovolují blíže specifikovat toto osídlení.

3/ Sídlištní aktivita v těchto místech vzrůstala v průběhu 12. století s vrcholem v 1. polovině 13. století. Celý zkoumaný úsek v tomto období je součástí sídliště s obytnými i hospodářskými objekty. Slábnutí sídlištních vrstev západním směrem, k nejvyššímu bodu hradeckého návrší však naznačuje, že s nějakým místem pro tržiště, byl prostorově v omezenější míře než je dnešní náměstí musíme počítat.

4/ K zásadní úpravě prostoru náměstí došlo v polovině 13. století, kdy

celý prostor byl upraven vrstvou štětu a následně hatí. Tím byl ukončen nárůst vrstev a následovaly jen novověké dlažby náměstí. Kolmý průkop ukázal, že tato úprava končí zhruba v místech dnešního chodníku. Prostor zástavby byl oproti dnešní severní frontě domů posunut zhruba o 8 m.

Zajímavé a důležité poznatky z tohoto krátkodobého záchranného výzkumu ukazují, že nadále je nutné sledovat všechny terénní vkopy a zvláště v prostorách náměstí. Doplňují tak velmi vhodně výsledky získané v první etapě systematického výzkumu v letech 1969 - 1974.

J. Sigl - V. Vokolek: Rescue excavations at a sewage trench at the Velké-náměstí (Great square) of Hradec-Králové. A rescue investigation involving documentation of sections of an overall length of 100 m has been undertaken at the end of 1990 in front of houses Nos. 142-147. This identified layers and features of the Funnel-necked beaker and Lusatian cultures bearing out the existence of a hilltop settlement and a fortified site. One of the Lusatian-culture features contained a part of a hoard find consisting of bracelets. The investigation also confirmed a continuous settlement from the 9th century until the foundation of the medieval town. At that time the site contained a major Slavic hillfort, as is amply documented by massive strata dating roughly into the period from 1000 to the beginning of 13th century. A part of a house with surviving wooden floor could be dated by finds into the first half of 13th century. The earliest adjustment of the square surface by a loose stone pavement may be dated around 1250.

SLEZSKOPLATĚNICKÉ POHŘEBIŠTĚ V ZÁŘECKÉ LHOTĚ

Vít Vokolek

Pohřebiště slezskoplatěnické kultury bylo zjištěno při sběrech mlado-paleolitické a mezolitické industrie. Podle výpovědi pamětníků zde bývala louka, která v 50. letech začala být zorávána a intenzivně hospodářsky obdělávána. Tím se na povrch dostalo větší množství střepového materiálu z mělce uložených žárových hrobů. Naleziště do literatury uvedl Sl. Vencel (1967).

Naleziště se rozkládá v SZ cípu k. ú. Zářecká Lhota /okr. Ústí n. Orli./ při hranicích katastru Chocně. Leží na okraji ostrohu tvořeném vápničitým pískovcem, prudce klesajícím na S straně k levému břehu Tiché Orlice, v nadm. výšce 334 m. Zde na parc. č. 303/1 je zbytek větší naváté pískové duny, silně již porušené polními pracemi. Pohřebiště je situováno na mírném J svahu duny.

V r. 1986 došlo k narušení několika žárových hrobů, a proto bylo rozhodnuto zde provést záchranný výzkum a zjišťovací výzkum, ke kterému došlo až v r. 1990. Arch. odd. M v Hradci Králové zde ve dnech 7. - 24. 8. 1990 provedlo výzkum, kterým měla být stanovena míra narušení a získán materiál umožňující stanovit charakter pohřebiště a jeho bližší datování, což bylo nutné vzhledem k nedalekému slezskoplatěnickému hradišti "Hrádky", zkoumaném v r. 1989 (V. Vokolek 1990).

Výzkum byl prováděn sondami 10 m dlouhými a 1 m širokými ve směru Z - V. Celkem bylo odkryto 5 sond, takže celkově prozkoumaná plocha /bez různých rozšíření/ činí 50 m². Geologická situace byla jednoduchá: pod cca 30 cm silnou písčitou a prašnou ornici s nerovně proorávanou bazí byl 25 - 30 cm silný zbytek duny tvořený jemným pískem, který nasedal na tvrdé podloží tvořené terasou Orlice /hlinitopísčité štěrky/. Hroby byly zapuštěny pouze do písku duny.

Hned sonda I narazila patrně na jádro pohřebiště a bylo v ní odkryto celkem 7 hrobů. Ostatní sondy byly kladeny ve vzdálenosti 10 m na Z /sonda IV/, V /sonda II/, J /sonda V/ a 20 m na S /sonda III/. Sondy II a III byly zcela sterilní, jen ve V konci sondy III zachycen hrob 8, v sondě V 3 hroby /hr. 9 - 11/. Celkem prozkoumáno 11 žárových hrobů.

Všechny hroby byly narušeny a z větší části zničeny orbou. Ve většině případů se zachovala alespoň slabě znatelná oválná hrobová jáma s hlavní osou ve směru SV - JZ. V jednom případě byla hrobová jáma obdélníková s orientací Z - V /hr. 9/. Celkové narušení znemožnilo určit, zda šlo o hroby já-

mové či popelnicové, podíl jámových hrobů by na první pohled byl převládající. Jasně jámový hrob byl pouze jeden /č. 9/, popelnicový rovněž jeden /č. 1/. Ostatní hroby se zachovaly jen jako shluky nebo ojedinělé střepy a spálené kůstky. Jámový hrob 9 by mohl mít více pohřbů /3 skupiny/ a obsahoval větší množství bronzových předmětů, většinou však silně zničených žarem /br. jehlice, kroužky, náramky, knoflíky, hliněný kroužek/. Popelnicový hrob rovněž obsahoval více bronzů - náramky, jehlice, spirálky. Bronzová jehlice se svinutou hlavicí nalezena i v hr. 7.

Datováním náleží prozkoumané hroby do I. stupně slezskoplatěnické kultury /HB 1/, jsou však o něco starší, než nálezy z hradiště "Hrádníky", i když ve sběrech jsou nálezy současné. Hradiště se rozkládá 1 300 m V směrem. Osada k tomuto pohřebišti byla patrně ve vzdálenosti cca 500 m JV směrem, kde u vodního pramene na duně, dnes zalesněné, našel před lety dr. F. Šafář zlomky keramiky.

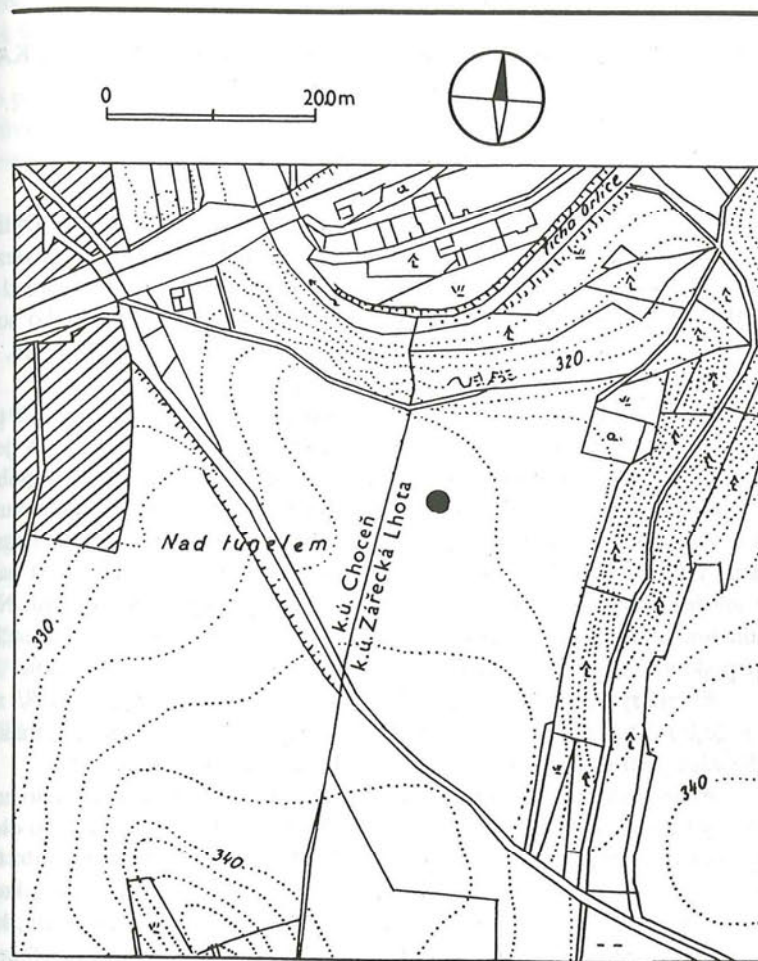
Výzkum v Zářecké Lhotě splnil na něj kladené nároky. Zjistili jsme rozsah pohřebiště, které nebylo rozsáhlé /zhruba na prostoru 25 m Z - V x 30 m S - J/ a jeho zařazení do vývoje osídlení lidu popelnicových polí na Choceňsku. Narušení celé lokality orbou je takového rozsahu, že další výzkum je nerentabilní. Neumožňuje již detailní pozorování pohřebního ritu a z celého počtu 11 hrobů bude možno rekonstruovat pouze 3 nádoby. Pohřebiště v Zářecké Lhotě názorně dokumentuje současný stav pohřebišť lidu popelnicových polí, které postupně zcela mizí. Proto je nutné akce provádět i na dalších lokalitách.

Literatura:

Vencl, Sl. 1967: Nové archeologické nálezy u Choceň, Listy Orlického muzea 1 - 2, 7 - 18.

Vokolek, V. 1990 : Hradiště lidu popelnicových polí v Zářecké Lhotě, Zpravodaj KMVČ XVII 1, 54 - 59.

V. Vokolek: A cemetery of the Silesia-Platěnice culture at Zářecká-Lhota. Rescue excavation of a cremation cemetery of the Silesia-Platěnice culture (HB 1), almost completely obliterated by ploughing. Parts of eleven graves surviving as clusters of sherds and burnt bone could be documented. Some graves contained more abundant sets of bronze objects (graves 1, 9), mostly deformed by heat.

Obr. 1: Zářecká Lhota /okr. Ústí nad Orlicí/. Poloha slezskoplatěnického pohřebiště. Kresba V. Vokolek.

AVARSKO-SLOVANSKÉ NÁKONČÍ Z HRADIŠTĚ VALA K. Ú. KAL, OKR. JIČÍN

Jan Prostředník - Eva Ulrychová

Dne 31. 3. 1991 předal žák 8. třídy IV. ZŠ v Jičíně Tomáš Dytrych jednomu z autorů bronzové avarsko - slovanské nákončí /tab. 1: 2/ nalezené v poloze "Vala" /k. ú. Kal, okres Jičín/. Kování spolu s keramikou našel cca 20 m JJV od severní brány hradiště na parcele č. 502 /pozn. nedaleko sondy III/85 zjišťovacího výzkumu K MVČ (Kalferst - Sigl - Vokolek 1986), tab. 1:1, křížkem označeno pravděpodobné místo nálezů/.

Popis předmětu: lité bronzové nákončí tvaru široké pavězy, při podstavě jazykovitý přívěsek vycházející ze střední části pantu. Rámeček je po obvodu zdoben perlovcem. Prolamovaný reliéf zobrazuje zvíře v pohybu /drak ?/ s hlavou otočenou na zad. Z týla hlavy vychází tzv. sasánovská stužka. V tlamě drží hlavu hada /?/, jehož obloukovitě prohnuté tělo vycházející z podstavy půlí jeho tělo. Reliéf je značně schematizován. Střední část pantu, jehož vnitřní osa je železná, je roztepána do plošky jazykovitého tvaru. Na ní je zobrazen obličej bezvousého muže. Mezi obličejem a vnějším rámečkem jsou paprskovitě uspořádány rýhy. Pravá dolní část je částečně poškozena.

Rozměry: celková délka nákončí 37 mm, rámeček 2,0 /-2,18/ x 17 /-22/ x 20,0 /-20,2/ mm. Jazykovitá ploška je dlouhá 12 mm a široká max. 12 mm. Kování je uloženo v okresním muzeu Jičín pod inv. číslem 4 209.

Analogickým nálezem je soubor sedmi nákončí z avarského hrobu v Szebeny I (Garam - Kovrig - Szabó - Török 1978, tab. 4:4). Dále je to olovené nákončí z hrobu I v Bilisicsi (Fettich 1963, 61n, Klanica 1971, tab. 6:5). Motiv na našem nákončí i na uvedených analogiích je interpretován jako boj draka /gryfa/ s hadem - boj dobra se zlem. Jedná se o velmi starý motiv, který byl rozšířen do Evropy z Východu (Klanica 1971, 193-197, tab. 6). Obdobný nález známe i z Mikulčic (Klanica 1971, obr. 4:8, 9). Masky na závěsku je považována za vyobrazení Heraklova (Fettich 1963, 63; Dekan 1972, 391-395). Předpokládáme však, že se jedná spíše o "sluneční motiv" nebo zobrazení Krista.

Keramiky nalezená spolu s nákončím je shodná s keramikou získanou při výzkumu K MVČ 1985 a je datována zhruba do 2. poloviny 8. století (Kalferst - Sigl - Vokolek 1986). Nákončí je obdobně datováno do 8. století, ale vzhledem k tomu, že je dosti vzdáleno od předpokládané oblasti výroby

/původu/, musíme počítat s poněkud vyšší datací /2. polovina 8. století až počátek 9. století/.

Jedná se již o třetí nález datovaný do avarsko - slovanského horizontu. Jako první byla nalezena železná šipka, dále pak kování ke koňskému postroji s průvlečkou, zdobené šupinovitým motivem (Justová 1985). Tato kování se objevují již v první půli 8. století /za informaci děkuji PhDr. N. Profantové/.

Nález avarsko - slovanského nákončí opětovně potvrzuje důležitost hradiště v raném středověku.

Literatura:

Dekan, J. 1972: Herkunft und Ethnizität der gegossenen Bronzeindustrie des VIII. Jahrhunderts, SIA XX, 317-452.

Fettich, N. 1963: Symbolischer Gürtel aus der Awarenzeit, Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, 61 an.

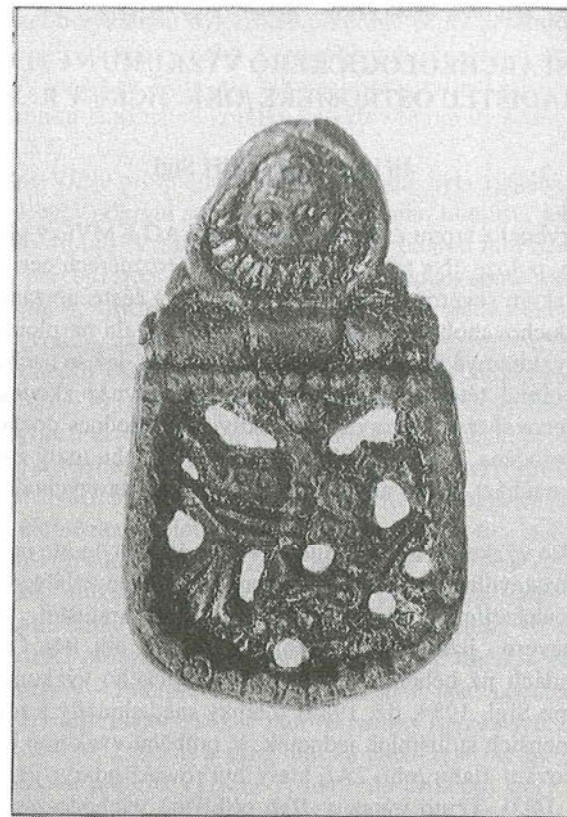
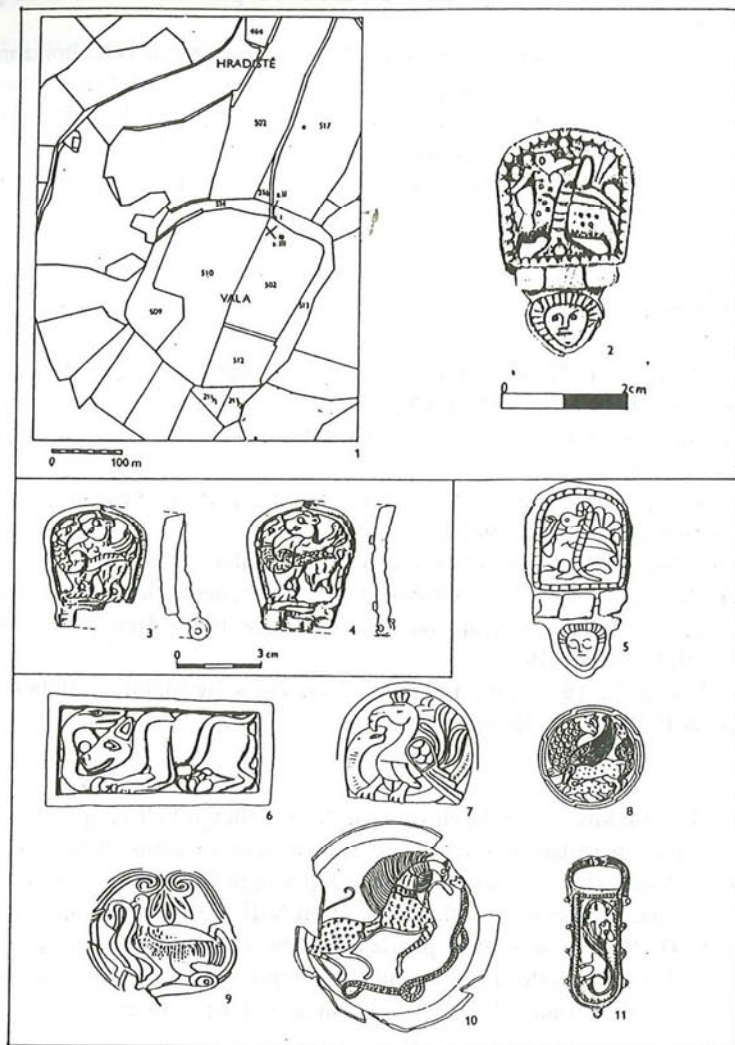
Garam, É. - Kovrig, I. - Szabó, G. - Török, G. 1978: Avar Finds in the Hungarian national museum, Vol 1. Budapest.

Justová, J.: Archiv nálezových zpráv AÚ Praha, čj. 2103/85.

Kalferst, J. - Sigl, J. - Vokolek, V. 1986: Archeologický výzkum hradiště v poloze Vala na k. ú. Kal /okres Jičín/ v roce 1985, Zpravodaj K MVČ XIII/1, 59-69, Hradec Králové.

Klanica, Z. 1971: Dvě mikulčická kování s figuriální výzdobou, in: SPBFFBU JEP ř. E. XVI, 185-198, Brno.

J. Prostředník - E. Ulrychová: An Avaric-Slavic belt chape from the hillfort of Vala on cadastral territory of Kal, district of Jičín. A bronze belt chape of the Avaric-Slavic character, depicting a fight between a dragon and a snake, was found on a plot No. 502, some 20 m SSE of the hillfort gate, in the spring of 1991. Its tongue-shaped pendant part bears an image of a beardless human face. This find, a third one of this spatiotemporal context from the Vala site, belongs to the second half of 8th to beginning of 9th century.

Obr. 2: Kal /okr. Jičín/. Fotografie nákončí /J. Salonová/.

Obr. 1 (str. 64):

1 - katastrální mapa polohy Vala, k. ú. Kal /okres Jičín/, křížkem je označeno místo nálezu (Převzato Kalferst - Sigl - Vokolek 1986, tab. 1)

2 - nákončí nalezené na jaře 1991 na parcele č. 502 v poloze Vala, k. ú. Kal /okres Jičín/, kresba V. Šoltys

3, 4 - dvě kování z předvelkomoravského horizontu v Mikulčicích /550 - 700 n. l./ (Klanica 1971, obr. 4)

5-11 - raněstředověká vyobrazení zápasu s hadem (Klanica 1971, obr. 6:1-5), č. 5 - přímá analogie k nálezu z hradiště v poloze Vala - kování z Bilisic /7. - 8. století/.

DOKONČENÍ ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU NA SLOVANSKÉM HRADIŠTI U OSTROMĚŘE /OKR. JIČÍN/ V R. 1990

Jiří Kalferst - Jiří Sigl

V červenci a srpnu r. 1990 pokračovalo AO KMVČ v průzkumu akropole hradiště v poloze "Na zámkách". Plochou o rozměrech cca 15 x 30 m byl dokončen průzkum severozápadní části akropole, a částečně zasaženo do dnes jen náznaky dochovaného opevnění. Sonda navazovala na plochu sledovanou v předchozí výzkumové sezoně (Kalferst-Sigl, 1990), jež se nacházela východně od ní. V rámci této výzkumové sezóny byl rovněž zkoumán val, který původně vymezoval tzv. "akropol", respektive jeho dodnes dochované zbytky. Proto byla položena sonda VI/90 /2 x 10,7 m/ na jeho malý zbytek, který se v současnosti nachází mimo areál sadu v lese na severovýchodní straně akropole.

Těžiště výzkumu realizovaného v roce 1990 bylo ale na ploše 30 x 15 m v areálu družstevního sadu. Při výzkumu byly zjištěny žlábků a další sídlištní objekty pocházející z mladší až pozdní doby hradištní. Většina těchto žlábků měla severo - jižní orientaci /obj. 23, obj. 24, obj. 94/. Část z nich byla zjištěna v sondách již během I. etapy archeologického výzkumu v počátku 80. let (Kalferst-Sigl, 1984; tíž, 1985). Žlábků snad sloužily k rozdělení areálu hradiště do menších sídlištních jednotek. V průběhu výzkumu bylo sledováno i další pokračování žlabu /obj. 2A/, který byl rovněž odkryt již v předchozích letech /sonda I/83/. Tento výrazný žlab přibližně východo-západní orientace ukončený větší kúlovou jamkou je spojován s možným ohražením dvorce. Pod destruovaným valem, který odděloval tzv. akropol od ostatního hradiště a nasedal na středohradištní vrstvy, byla odkryta polozemnice s ohništěm, jenž je rovněž datována do středohradištního období. Některé z dále zjištěných objektů jako např. obj. 86 naopak zhruba respektují průběh valu. Ten je ve většině svého průběhu mimo dnešní les v terénu téměř nazatelný /projevuje se pouze nepatrnou hranou/. O postupné devastaci hradiště vypovídá mj. i to, že průběh tohoto valu byl téměř před 150 lety zakreslen v indikační skice. Značná část objektů zjištěných zejména v jižní části plochy je mělká a neobsahuje téměř žádný archeologický materiál. Je to způsobeno jejich exponovanou polohou v místech zesílené půdní eroze. Byly to zejména obj. 85, 90, 91, 92, 99, 100, 101, 102 a další. Interpretace těchto objektů je z tohoto důvodu velmi obtížná, zejména jejich zařazení k určité fázi slovanského osídlení hradiště. Totéž platí i o většině kúlových jamek.

V průběhu výzkumu byl získán poměrně četný keramický soubor nálezu ať již ze sídlištní vrstvy nebo z jednotlivých objektů. Téměř výlučně se jedná o střepový materiál. Dále zde byly nalezeny zvířecí kosti, uhlíky, mazanice atd. Za zmínku stojí nález korálku ze sklovité hmoty šedočerně zbarvené nalezený v obj. 87.

V sondě VI/90 protínající val tzv. akropole byla zjištěna tato sekvence vrstev. Nejvýše byla odkryta souvislá vrstva lesního humusu, jehož výše kolísala od 10 až do 40 cm. V západní třetině sondy se pod ním nacházela písčité žlutavá vrstva, přecházející na samém západním konci sondy do žluté písčité. Ta byla ukončena u vnitřní paty valu. Na dně sondy jsme odkryli šedočernou rovněž písčitou vrstvu, na níž byl val postaven.

Ve východní části byla na vnější straně valu konstatována kamenná plenta o šíři 60 - 70 cm. Za ní byly odkryty šedočerně zbarvené uhlíkaté vrstvičky o mocnosti cca 8 - 10 cm, nepočítaje nejspodnější, jež byla široká téměř 20 cm. Mezi těmito vrstvami byly pravidelné mezery široké cca 10 - 25 cm. Jejich výplň tvořil šedavě zbarvený písek. Situace byla na vnitřní, tedy na západní straně ukončena svislou vrstvou širokou 10 - 15 cm, která měla obdobný charakter jako vodorovně položené šedočerně zbarvené uhlíkaté vrstvy. Celou situaci tak můžeme interpretovat jako pozůstatek valu, který měl na vnější straně kamennou plentu, jeho těleso bylo zpevněno ve východní části roštovou konstrukcí /doloženou na profilu 5 vrstvami dřev/, a rozděleno svislou dřevěnou stěnou - interpretovatelnou zde snad jako pozůstatek palisády, jejíž zakotvení bylo /v podobě svislé kúlové jamky/ rovněž sondou zachyceno. Jádro valu bylo široké 250 cm a před ním se nacházela berma široká 60 - 70 cm. Dále k východu podloží výrazně spadalo do příkopu, který nebyl z časových důvodů zkoumán. Ve vzdálenosti 1,5 m od bermy bylo dosaženo hl. 110 cm /měřeno od úrovně bermy/. V příkopu byly mimo lesní humus odkryty další 3 vrstvy, které dokládají jeho postupné zanášení. Západně od kúlu, který vymezoval vnitřní stranu jádra valu, se nacházela žlutobílá jílovitopísčité hlina s četnými kaménky. Tato vrstva byla zjištěna zhruba v délce 200 cm a dosahovala vrcholu kúlu. I když byla částečně porušena západním směrem kořenovým systémem, je z jejího průběhu zřejmé, že postupně východním směrem spadala na úroveň ostatního terénu. O tom, že byla součástí valu svědčí, že byla překryta destruovanou vrstvou z jádra valu a přilehnutím sídlištních vrstev z vnitřní plochy hradiště.

Když shrme výsledky poslední výzkumové sezóny v prostoru akropole ostroměřského hradiště, tak nám pouze doplňují naše závěry získané v předchozích letech. Plocha dnešního hradiště byla prvotně využita již v pravěku. Charakter tohoto osídlení, doloženého sporadickými nálezy silicítové industrie a ojedinělých otřelých střepů datovatelných nejspíše do období popel-

nicových polí je dnes již zcela neurčitelný, význam polohy pak pouze podtrhují starší, z literatury známé nálezy, ať již náleží kultuře nálevkovitých pohárů /sekeromlat/, případně popelnicovým polím /depot bronzových náramků/, nebo Keltům /sídlištní objekt/. K nejstarší fázi výzkumem zjištěného slovanského osídlení náležela polozemnice s ohništěm, ležící v superpozici s valem. Toto osídlení se hlásí do 9. - 10. století. K témuž období, ale pravděpodobně k mladší fázi se hlásí výrazný žlab /obj. 2A/, který ohraničoval dnes blíže nedefinovaný prostor, snad dvorec. Val náležel již období mladohradištnímu a k tomuto období patřila převážná část sídlištních objektů. Po jeho /násilném ?/ zániku je v prostoru akropole vybudován hlinitý val s roštovou konstrukcí. Následné osídlení v prostoru akropole trvá až do 1. poloviny 13. století, kdy zaniká. Tuto sekvenci osídlení a zejména zjištěné výsledky o konstrukci valu tzv. akropole považujeme v poslední výzkumové sezóně za přínosné.

Literatura:

Kalferst, J. - Sigl, J. 1984: Zjišťovací výzkum na hradišti u Ostroměře /okr. Jičín/, Zpravodaj KMVČ XI, 62 - 71. Hradec Králové.

Kalferst, J. - Sigl, J. 1990: Pokračování archeologického výzkumu hradiště u Ostroměře v roce 1989, Zpravodaj KMVČ XVII/1, 60 - 65. Hradec Králové.

Sigl, J. 1985: Zjišťovací výzkum na hradišti v Ostroměři v r. 1984, Zpravodaj KMVČ XII, 1985/1, 82 - 91. Hradec Králové.

J. Kalferst - J. Sigl: The last excavations at the Slavic hillfort of Ostroměř, district of Jičín, in 1990. We have finished the excavation of an area measuring c. 15 by 30 m in the so-called acropolis of this hillfort, investigated in the previous year. Trenches and other settlement features excavated here date from the Late to Final Slavic period (11th - 13th centuries). The acropolis area was divided by shallow trenches into a grid pattern of settlement subunits. A sunken-floored feature with a hearth dating into the 9th - 10th centuries came to light under the destruction of a rampart separating the so-called acropolis from the rest of the hillfort.

POKRAČOVÁNÍ ZJIŠŤOVACÍHO VÝZKUMU VE ŠTĚPÁNKOVĚ ULICI ČP. 85 V CHRUDIMI V ROCE 1990

Jan Frolík - Jiří Sigl

Na základě výsledků 1. etapy zjišťovacího výzkumu (Frolík - Sigl 1990a, 1990b) bylo rozhodnuto pokračovat v roce 1990 ve výzkumu s cílem vyřešit problémy, které vyvstaly během 1. etapy, tj. především otázku opevnění chrudimské ostrožny v mladohradištním, případně starším období. Sonda II o rozměrech 2 x 6,4 m bezprostředně navázala svou severní stranou na sondáž z předchozího roku. Na straně jižní dosahovala až k městské hradbě. Výzkum, prováděný ve spolupráci Archeologického ústavu ČSAV Praha a Muzea východních Čech v Hradci Králové, se uskutečnil ve dnech 6.-22. června.

Na podloží, které je v severní části sondy tvořeno hrubým pískem terasy Chrudimky a v jižní části zjílovatělou spraší, nasedá nejstarší sídlištní souvrství o síle až 70 cm. Můžeme ho bezpečně datovat do středohradištního období, a to i do jeho starší části /9. stol./. V rámci souvrství jsme zaregistrovali dva horizonty objektů. Ke staršímu patří mělká jáma (obj. 26) a zřejmě i několik kúlových jamek /KJ 50, 52/. K mladšímu pak rozměrný objekt 25, z něhož byla zjištěna severní a jižní hrana a snad i SZ roh /rozměry 2,4 x minimálně 1,7 m/. Objekt můžeme interpretovat nejspíše jako polozemnici, zahloubenou 30-50 cm. Mocnost středohradištního souvrství narůstá směrem k jihu, tj. k hraně ostrožny.

Další etapa osídlení se začíná vybudováním valového opevnění, z něhož se díky mladším zásahům dochoval pouze nevelký fragment. Valové těleso bylo bez jakýchkoliv úprav stavěno přímo na povrch starší vrstvy. Jeho zadní stěnu tvořila dřevěná konstrukce, z níž jsme objevili dva rovnoběžné dřevěné trámy, zbytek konstrukce shořel a je tvořen vrstvičkou uhlíků. Z vnitřní konstrukce byly zjištěny fragmenty dvou rovnoběžných žlábků kolmých na zadní stěnu /obr. 1/a/. Valové opevnění zaniklo mohutným požárem. Zadní stěna shořela a vyvrátila se směrem dozadu, kam se vysypala i část valového tělesa a překryla tak starší situace. Val byl široký nejméně 2,5 m. Čelní stěna se nedochovala pro silné narušení mladšími objekty. Bezprostředně za valovým tělesem jsme zjistili pozůstatky srubu, z něhož byla prozkoumána část jižní a východní stěny, tvořící JV roh /obr. 1/a/. Nepochybně se jedná o tutéž stavbu, jejíž severní stěna byla nalezena v roce 1989 (Frolík - Sigl 1990a). V interiéru stavby byla nalezena kumulace zuhelnatělého obilí. Srub i val datujeme na počátek 11. století, požár opevnění zatím přesněji chronologicky

zařadit nelze, ale rozhodně náleží mladohradištnímu období.

Opevnění bylo opraveno či postaveno znovu. Z mladší etapy se dochoval pouze malý fragment zadní kamenné plentý /obj. 22/ a její destrukce. Vlastní těleso bylo kompletně odstraněno mladšími zásahy a objekty.

Další vývoj je již spjat s první fází středověkého města lokovaného před rokem 1276. Již v tomto období byla podle stratigrafické situace postavena hradba z rozpadavé opuky na nekvalitní maltu /obr. 1/b/. Zjištěná šířka hradby je nejméně 140 cm /obj. 24/. V roce 1989 nalezené rozhraní mezi parcelami reprezentuje mohutná kúlová jámka /KJ 45/ a především rozdílný vývoj terénní situace v západní a východní části sondy.

Následný vývoj je presentován prakticky pouze sekvencí odpadních jam a jámek /obj. 6, 18, 19, 21/, z nichž některé mají zachovalou dřevěnou konstrukci. Můžeme je datovat do 14. - 15. století. Tyto objekty prakticky v úplnosti zničily starší terénní situace, především v prostoru těsně za hradbou. Období 15.-16. století představují menší jámové objekty /např. obj. 20/. Ostatní zahlobené objekty /obj. 1, 15, 16/ a zděné nároží jinak neznámé stavby /obj. 13/ náleží pokročilému novověku.

Stručně lze shrnout, že výzkum vyřešil všechny otázky, které si kladl. Podařilo se ověřit existenci dvou fází mladohradištního valového opevnění hradiště a získat kvalitní stratigrafickou sekvenci a nálezové celky pro období 11.-15. století. Nečekaně bylo potvrzeno intenzivní středohradištní osídlení chrudimské ostrožny v 9.-10. století a tím naznačena existence hradiště. Získaný středohradištní soubor patří k nejkvalitnějším v jižní části východních Čech. Hojná příměs pravěké keramiky v nejstarších vrstvách otvírá možnost detailnějšího poznání počátků osídlení chrudimské ostrožny. Předpokládáme, že eventuální stavební rekonstrukce dnes již velmi zdevastovaných domů čp. 83-85 a 88-91 ve Štěpánkově ulici, bude vhodnou příležitostí pro další výzkum, který prohloubí naše poznatky, získané provedenou rozsahem nevelkou zjišťovací sondáží.

Literatura:

Frolík, J. - Sigl, J. 1990a: Zjišťovací výzkum v Chrudimi - Štěpánkově ulici čp. 85 v roce 1989, Zpravodaj Krajské museum východních Čech XVII, 66-69.

- 1990b: Hlášení o druhé etapě zjišťovacího výzkumu v Chrudimi, Štěpánkově ulici čp. 85, čj. 1901/90 v archivu ARÚ ČSAV Praha.

J. Frolík - J. Sigl: Continuation of the exploratory excavations at Štěpánkova street No. 85 at Chrudim in 1990. The earliest feature observed was a massive sequence of Middle Slavic layers (9th-10th century), possibly deposited behind a fortification. This is followed by Late- and Final Slavic phases (c. 1000-1250) with two phases of rampart fortifications and fragment of a timber building. The earliest phase of the stone fortification wall of the city could be dated into the emergence phase of the medieval municipal community before 1276. Developments of the 14th-15th centuries are represented mostly by rubbish pits and pits of other purposes.

Obr. 1 (str. 72): Chrudim, Štěpánkova čp. 85, výzkum 1989-90.

a) Starší mladohradištní fáze /11. stol./ 1 - fragment valu, vlastní těleso se dvěma žlábkami a dva trámy ze zřícené zadní stěny; 2 - srubové stavby; 3 - ulička mezi sruby.

b) Fáze po lokování města /před 1276/. 1 - objevená část kamenné městské hradby se vkopem; 2 - plot dělící dvě parcely; 3 - interiér povrchové dřevěné stavby /?/.

Dochovaný plošný rozsah příslušného horizontu vymezen čárkovanou linií. Kreslil J. Frolík a V. Richterová.

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM STARÉHO MÝTA /K. Ú. TISOVÁ, OKR. ÚSTÍ NAD ORLICÍ/ V ROCE 1991

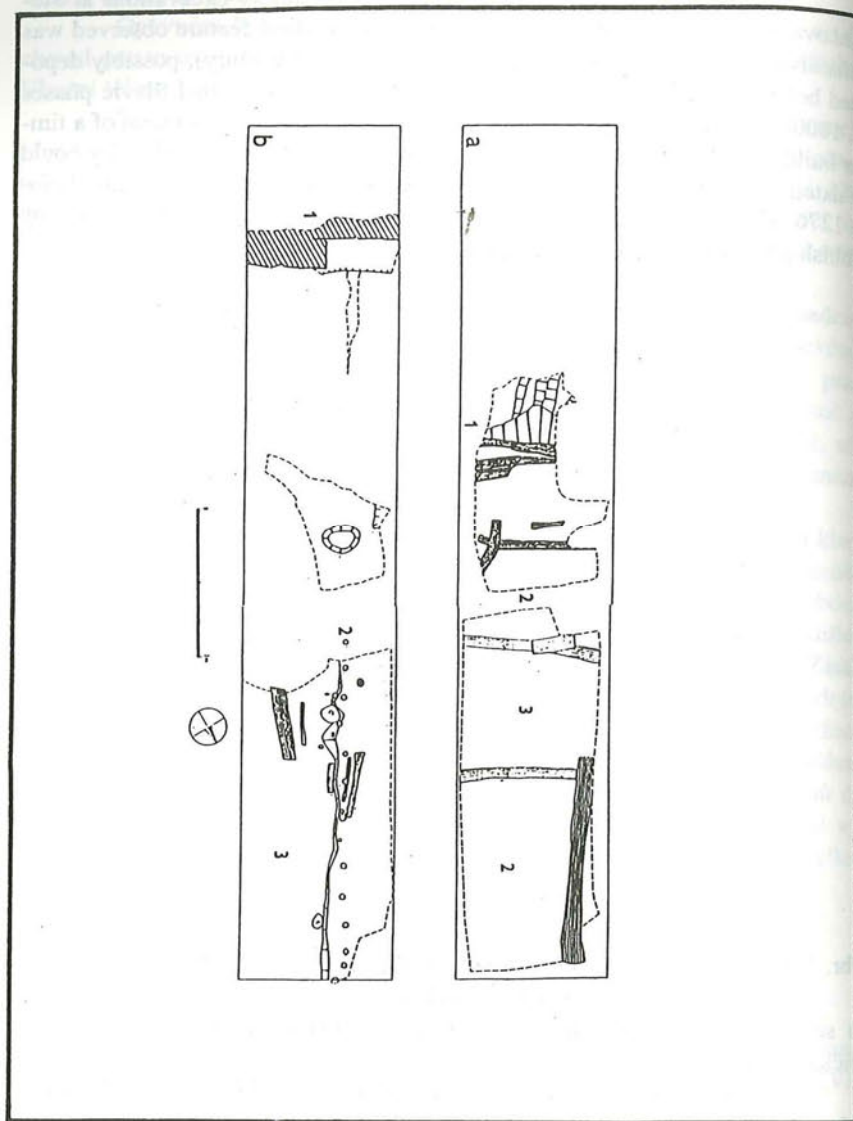
Miroslav Richter - Jiří Sigl

Rozsahem nejmenší a dobou trvání nejkratší výzkumová sezóna /5. - 15. 8. 1991/, která se uskutečnila Na starém mýtě, k. ú. Tisová /okr. Ústí nad Orlicí/. Náš zájem se v tomto roce soustředil na východní a jižní okraj sídliště. Výzkum navazoval na výsledky geofyzikální prospekce provedené v l. 1985 - 88 a na následné ověřování výsledků magnetometrického měření rýhováním melioračním strojem (viz hlášení za uvedené sezóny, M. Richter - J. Sigl 1980), a to v místech, důležitých pro rekonstrukci celkového půdorysu prvotní lokace Mýta v poloze Na starém mýtě. Ověřovací akce měla být ukončena již před dvěma lety, vzhledem k osevním plánům ZD však bylo nutné ji odložit. Podobně jako v minulých sezónách na výzkumu spolupracovaly ARÚ a Muzeum Hradec Králové.

V ověřovací rýze 4 se v r. 1988 objevila výplň příkopovitého tvaru, obdobná výplněm v dalších rýhách. Výplň byla nevýrazná, v podstatě jen silněji zahliněná spraš. Profily ukazovaly na příkop s hrotitým dnem. V jednom případě /rýha 4/ jsme v r. 1988 sledovali průběh této výplně do vzdálenosti 3 m jižním směrem. Určité magnetometrické anomálie ještě k jihu naznačil i geofyzikální průzkum. Tato zjištění, řadící se do linie zhruba S - J směru vedla k předpokladu existence příkopu, který by vymezoval sídliště na východní straně ve vzdálenosti průměrně 30 m od řady zemnic kolem nezastavěného prostoru /náměstí/.

V sondě o ploše 6 x 6 m jsme se nyní pokusili sledovat v rýze 4 průběh předpokládaného příkopu. Vyjimečně suché počasí a přeschlý terén bohužel neumožnily spolu s krátkým termínem pro realizaci výzkumu ani v tomto roce upřesnit případné další detaily úpravy příkopu. Podařilo se ověřit jen jeho západní svah, kdežto na východní straně zahliněná výplň splývala s podložím, strukturou velmi podobným výplni. V záhozu však tentokrát vystupovala i mezivrstva popelovité hlíny s kousky mazanice a uhlíky. Těsně při východním okraji předpokládaného průběhu příkopu se objevily dvě kulové jamky.

I po této sezóně zůstává tedy předpoklad příkopu jen na úrovni hypotézy. Vzhledem k charakteru výplně, která jen vyjimečně obsahuje složky kulturní vrstvy, je více na místě uvažovat o rýze, do níž byly zapuštěny a přisypány těsně vedle sebe postavené kúly či břevna v podobě palisádového

plotu, a to velmi brzo po vysazení sídliště.

Druhá sonda /5 x 5 m/ byla situována v místech, kde rýhou /31/ byla dotčena výplň, obsahující kusy mazanice, uhlíků a drobných opukových kamenů. Ověřovací vrstvy dovolily již při rýhování vyloučit, že jde o "klasickou" zemnici. Výskyt dvou hrnčířských pecí v sousedství tohoto prostoru dovoloval proto předběžně považovat zjištěnou výplň spíše za okraj destrukce pecního zařízení, ačkoliv geofyzicky naměřené anomálie nevykazovaly intenzitu obvyklou pro vypálené stěny pecí. Z hlediska celkového půdorysu sídliště je toto místo významné tím, že se kryje s linií zástavby podél komunikace, vycházející z náměstí k jihu.

Po skrývce se objevila složitější soustava výplní jámových zahloubení. Nejvýraznějším objektem je nepravdělně oválná jáma, u které bylo ještě během existence zvýšeno dno /podlaha/ o 20 - 30 cm. Při zásypu byla jáma vyplněna převážně popelem, promíšenou hlínou s uhlíky, v nejvyšších partiích s většími kusy mazanice. Na západní straně od objektu překrývala tato výplň částečně výplň mělké kruhové jámy, která narušila výplň mělkého zahloubení v jihozápadním prostoru sondy. Rozsah sondy neumožnil sledovat případné stopy nadzemní stavby, kterou je možné nad jámami předpokládat, protože samostatnou obytnou funkci uvedených objektů bude patrně nutné vyloučit. Stejně tak jámy nesloužily výrobnímu účelu.

Domníváme se, že tato sezóna ač nevelkého rozsahu, přispěla k detailnějšímu poznání městského sídliště, které bylo zkoumáno s menšími přestávkami od roku 1974.

Literatura:

Richter, M. - Sigl, J. 1989: Archeologický výzkum Starého Mýta v roce 1988, Zpravodaj K MVČ XVI/1, 35 - 38.

M. Richter - J. Sigl: Excavations at Staré-Mýto on cadastral territory of Tisová, district of Ústí-nad-Orlicí, in 1991. This excavation was based on the results of geophysical prospection verified by trenches sunk by a mechanical excavator. We have concentrated on a ditch-like feature observed in 1988 in cutting 4. It is filling implies rather a trench into which posts or timbers were densely spaced and set to form a palisaded enclosure and the remaining space filled in and levelled. Even after this campaign the assumption of a ditch delimiting the Staré-Mýto area remains on the hypothetical level. Another target of this campaign was a more complex groups of fillings of pit cavities.

ZJIŠŤOVACÍ VÝZKUM OPEVNĚNÉ POLOHY U KOSTELA SV. PETRA A PAVLA V KOSTELCI U HEŘMANOVA MĚSTCE

Jan Frolík - Jiří Sigl

Ve dnech 3. - 5. 5. 1991 provedl ARÚ ČSAV Praha ve spolupráci s Muzeem východních Čech v Hradci Králové krátký zjišťovací výzkum na opevněné lokalitě v Kostelci u Heřmanova Městce /okr. Chrudim/. Cílem bylo klasifikovat tuto opevněnou lokalitu, stojící na počátku vývoje feudálních sídel na Chrudimsku a získat dostatečně velký a kvalitní vzorek archeologického materiálu. Písemně je doložena k letům 1257 a 1318 (Frolík 1980).

V areálu lokality jsme vyměřili 2 sondy (Frolík - Sigl 1991). Sonda I o rozměrech 5 x 1 m byla situována cca 30 m západně od průčelí kostela a cca 5 m od západní hrany lokality v prostoru tzv. akropole. Sonda II byla vyměřena zhruba uprostřed tzv. předhradí, situovaného jižně od akropole. Její rozměry činily 3 x 1 m.

V sondě I byla zjištěna až 90 cm mocná stratigrafie, na jejímž základě můžeme následovně rekonstruovat vývoj osídlení. Podloží tvoří v těchto místech silně udusaná světle žlutá spraš. Do ní byly zahloubeny 2 větší kúlové jamky indikující dřevěnou stavbu a překryté okrově zbarvenou sprašovou hlínou s propáleným povrchem. Další etapu osídlení reprezentuje až 30 cm silná hnědá hlinitá vrstva s množstvím zlomků keramiky a hrudkami mazanice. Překrývá ji šedá hlinitá vrstva s četnými hrudkami malty a v jižní části sondy kamenná destrukce s velkými hroudami malty. Vzhledem k tomu, že část kamenů má na svém povrchu stopy malty, domníváme se, že destrukce pochází ze zaniklé zdi blíže neurčené stavby. Z toho vyplývá, že zde existovala kamenná zástavba, která je dnes reprezentována pouze nevelkým fragmentem zdiva, zjištěným v recentním narušení na západním okraji lokality. Jak charakter destrukce, zjištěné v sondě, tak i výše popsaná zeď, dokládají, že kamenná zástavba nebyla provedena kvalitně. Závěrečnou etapu osídlení představuje další mohutná kamenná destrukce, mající charakter hrubého "dláždění".

Sonda II byla umístěna tak, aby ověřila, zda se jedná skutečně o předhradí, jak naznačovala terénní konfigurace. Náš výzkum zjistil, že šlo o osídlenou plochu, prokázanou až 15 cm silnou vrstvou, obsahující zlomky keramiky a železných předmětů.

Všechny archeologický materiál /zlomky keramiky a železných předmětů/ datujeme do 13. století s počátkem v pokročilé 1. polovině a koncem na přelomu 13. a 14. století. K překvapujícím zjištěním patří fakt, že se v mladší

etapě jednalo o lokalitu postavenou alespoň částečně z kamene /minimálně obvodová hradba/. Malý rozsah sondáže neumožňuje bližší klasifikaci zástavby. Vzhledem k historickým zprávám a sídelně topografickým souvislostem předpokládáme, že feudální sídlo zaniklo klidným způsobem na počátku 14. století. V predikátu bylo doloženo ještě k roku 1318 (Frolík 1980). V roce 1325 již existuje Heřmanův Městec jako nové sídlo pánů z Kostelce.

Význam výzkumu opevněné polohy v Kostelci u Heřmanova Městce spočívá v získání bohatého keramického souboru z relativně krátce žijícího naleziště, který může přispět k upřesnění chronologie 13. století. Lokalita v Kostelci je velmi důležitá z hlediska počátků opevněných sídel drobných feudálů a ukázala na jejich typologickou různorodost.

Literatura:

Frolík, J. 1980: Chrudimsko v raném středověku. Diplomová práce, Filosofická fakulta UK. Praha.

Frolík, J. - Sigl, J. 1991: Hlášení o zjišťovacím výzkumu v Kostelci u Heřmanova Městce, čj. 2277/91 v archivu ARÚ ČSAV Praha.

J. Frolík - J. Sigl: Exploratory excavations of a site of a church of SS. Peter and Paul with fortifications at Kostelec by Heřmanův-Městec. This small-scale exploratory operation confirmed the existence of a feudal residence with a stone building or buildings in existence from the advanced first half of 13th century until the 13th- to 14th- century transition. Analysis of the local pottery adds more precision to the local 13th-century chronology. This site is important from the viewpoint of the origins of fortified feudal residences in the Chrudim region.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM NA HRADIŠTI NAD SEMTĚŠÍ V LETECH 1988 A 1990

Jan Frolík - Jiří Sigl

V červnu 1988 provedl Archeologický ústav ČSAV Praha a Muzeum východních Čech v Hradci Králové záchranný výzkum v areálu hradiště nad Semtěší /k. ú. Sovolusky, okr. Pardubice/, vyvolaný stavbou svážnice, která měla zničit valové opevnění v jižní části předhradí.

Hradiště je vybudováno na zhruba trojúhelníkovité ostrožně s delší osou ve směru SZ-JV o délce cca 130 m. Na západní straně je poloha obtékána bezejmenným potůčkem. Vnější val na SV straně se táhne v mírném oblouku ve směru SZ-JV. Jeho výška ve střední, nejlépe zachované části, je 150-200 cm měřeno z vnitřní úrovně. Z dnešního dna příkopu, který se nachází před valem je vysoký 4-6 metrů. SZ závěr valu je buď nedokončen či snesen, protože příkop pokračuje dále ve směru vrstevnice. V těchto místech není vyloučeno situování původního vstupu. Příkop je z vnější strany hluboký 150-200 cm. Val se na východním konci postupně vytrácí. Rovněž příkop postupně mizí a jeho funkci přebírá hluboká erozní rýha. Terén uvnitř hradiště se velmi pozvolna zvedá směrem k západu, k úzké šíji, která je přerušena krátkým, ale mohutným valem. Před tímto valem je cca 250-300 cm hluboký příkop. Val je zhruba uprostřed přerušen průkopem. V centrální části takto vymezené akropole je deprese přibližně kruhového půdorysu hluboká až 230 cm, patrně cisterna. Dnešní porost na hradišti tvoří jehličnatý les, na vnitřním valu provázený černým bezem, ve východní části předhradí a na jeho valu převládá bukový les.

Hlavním úkolem výzkumu bylo prozkoumat svážnicí později zničenou část valového opevnění předhradí (Frolík - Sigl 1988). Zde jsme vyměřili sondu I o rozměrech 10,7 x 1 m, která přetínala val a pokračovala 3-4 m do areálu předhradí. Val sestával z poměrně jednoduché konstrukce. Do žlutohnědého jílovitopísčitého základu, navezeného na klesající skalní podloží, byly vztyčeny dvě řady kůlů. Prostor mezi nimi široký 340 cm byl vyplněn střídavě vrstvami jílu a kamenité drtě. Opevnění zaniklo mohutným požárem, při kterém se vnitřní stěna zborčila a těleso valu se zčásti vysypalo do areálu předhradí. V prostoru za valem jsme zjistili dvě drobné kúlové jamky, nesouvisající s jeho konstrukcí, ale se zástavbou na předhradí.

Problematika opevnění na bocích ostrožny byla řešena sondou II o rozměrech 2,5 x 1 m. V sondě jsme prozkoumali výrazný žlábek o šířce 60 cm a hloubce 45 cm. Jeho výplň tvořila hnědá písčité vrstva, při dně vypálená

do červena. Domníváme se, že jde o pozůstatek palisády, která také zanikla požárem.

Na akropoli byla vyměřena sonda III o rozměrech 5,2 x 1 m, přetínající skalní výchoz na špici ostrožny. Zjistili jsme, že tento výchoz byl uměle upraven - odsekán a jeho prostor vyplňuje mělký objekt o zjištěném rozměru 3,2 m a hloubce 25-30 cm. Na jeho dně byla tenká hnědá písčité vrstvička, kterou interpretujeme jako podlahu.

Na závěr výzkumu v roce 1988 jsme provedli několik serií vrtů pedologickým vrtákem. Jedna řada prošla předhradí ve směru SV-JZ. Většina z těchto vrtů byla negativní a pouze ve třech, zhruba uprostřed předhradí byla zachycena výplň, indukující cca 30-40 cm hluboký objekt. V prostoru akropole byly provedeny dvě na sebe kolmé řady, z nichž vyplývá, že na celé akropoli se nachází pod lesním humusem zvětralé skalní podloží, s výjimkou prostoru východně od sondy III, kde byla zjištěna jemná hnědá hlinitá vrstva o síle 10 cm.

Výzkum pokračoval v roce 1990 (Frolík - Sigl 1990) a byl vyvolán značným narušením lokality během budování výše zmíněné svážnice. Zanikla nejen část vnějšího valu, ale z větší části byl zlikvidován i prostor akropole. Zřejmě za účelem jejího zpřístupnění pro těžkou mechanizaci byl prohrnut vnitřní val. Všechny zásahy nenávratně snížily její vypovídací hodnotu. Během druhé etapy byly v areálu hradiště položeny sondy IV, IVa, V-VII.

Objektem, zachyceným vrty ve střední části předhradí se zabývaly sondy IV /rozměry 5 x 1 m/, IVa /3 x 1 m/ a sonda VII /4 x 1 m/. Po odstranění lesního humusu byly zjištěny dvě vrstvy, a to jemná hlinitá světle hnědá a černá uhlíkatá. Pod nimi se nacházela světle hnědošedá hlinitá vrstva s četnými uhlíky. V její úrovni jsme našli špatně vypálenou mazanici. Všechny výše popsané vrstvy tvoří výplň mělce zahloubeného objektu. V sondách IV a IVa se nám podařilo zachytit jeho JZ a SV okraje. V kolmo vyměřené sondě VII jsme zjistili ukončení výplně, ale vlastní JV okraj byl snesen. Rozměry objektu činily minimálně 6 x 3 m. Na SV okraji objektu jsme prozkoumali kůlovou jamku. Podloží zde tvořil světle šedý hlinitý jí. Ve výplni nebyl zjištěn žádný keramický materiál, pouze mazanice a uhlíky.

Narušenou vnitřní fortifikaci zkoumala sonda V. Využili jsme profilu vzniklého prohrnutím valu buldozerem. Profil byl začištěn a upraven. Pod vrstvou drnu tvořilo těleso valu několik vrstev přemístěné spraše, z nichž některé obsahovaly i větší příměs kamenů. Vrstvy byly zhutněny. Na vnější straně byl val zpevněn kamennou plentou. Na straně vnitřní jsme zjistili žlábk 40 cm široký a 10 cm hluboký s tmavě hnědou až červenavou výplní, pravděpodobně základ dřevěné zadní stěny. Val byl široký 5,5 m. Vnitřní konstrukci jsme nezachytili. Před valem se nacházel hluboký příkop.

Poslední sonda VI zkoumala výplň cisterny, která zůstala jediným nenarušeným reliktem v prostoru akropole. Výplň cisterny tvořila převážně humusovitá vrstva s četným listím a ztrouchnivělými dřevy. Spodní partii tvořila jílovitohlinitá žlutohnědá vrstva. Cisterna měla oválný půdorys a byla hluboká cca 2,5 m. Byl v ní pouze ojedinělý střípek.

Celá lokalita je nálezově dosti chudá. Největší soubor keramických zlomků byl získán z vrstvy ležící JV od objektu v sondě VII. Soubor má jednotný charakter a pochází z nezdobených stěn nádob. Povrch střepů je hnědavý a materiál obsahuje příměs slídy. Stejných technologických vlastností je i několik fragmentů nalezených pod zřícenou zadní stěnou valového opevnění předhradí v sondě I. Navíc zde registrujeme výzdobu rytou šroubovicí. Tuto nevýraznou keramiku datujeme rámcově do pokročilého 13. století. K této části nalezeného souboru bychom přiřadili i fragment z cisterny.

V sondě II na akropoli byly na dně zahloubeného objektu nalezeny nezdobené střepy, pocházející ze spodní části jedné nádoby (poháru ?) velmi tvrdě vypálené, mající charakter polokameniny, jejíž datování je obtížné. Kloníme se nejspíše ke 14.-15. století. Výzkum především zjistil podobu opevnění hradiště, které mělo jednoduchou, převážně dřevěnou konstrukci, zaniklou požárem. Ukázalo se, že předhradí nebylo příliš intensivně osídleno. Na akropoli stál jednoduchý, pravděpodobně dřevěný obytný objekt. Vrty naznačují, že s další zástavbou nemůžeme v prostoru akropole počítat. Celkově lze uzavřít, že byl zjištěn velmi jednoduchý a vzhledem k datování konstrukčně až primitivní objekt. Přesto však zřejmě sehrál důležitou, i když krátkodobou úlohu při kolonizaci této části Železných hor. Pravděpodobně jde o předchůdce tvrze v Semtěši, zmiňované poprvé k roku 1322. Lokalit podobného charakteru nacházíme v Železných horách více /např. Vlčí Hrádek u Bílého Podolí, okr. Kutná Hora; Hrádek u Podmok, okr. Havlíčkův Brod/. Přes nedávné zbytečné narušení zůstává hradiště nad Semtěší významným dokladem historie naší země a je třeba věnovat, stejně jako obdobným lokalitám, zvýšenou pozornost jeho ochraně.

Literatura:

Frolík, J. - Sigl, J. 1988: Hlášení o záchranném a zjišťovacím výzkumu na hradišti nad Semtěší, k. ú. Sovolusky, okr. Pardubice, archiv ARÚ ČSAV Praha, čj. 3355/88.

- 1990: Hlášení o pokračování záchranného výzkumu na hradišti nad Semtěší, k. ú. Sovolusky, okr. Pardubice, archiv ARÚ ČSAV Praha, čj. 2745/90.

J. Frolík - J. Sigl: Rescue excavations in a hillfort overlooking the Semtěš village in 1988 and 1990. Evidence for a very simple type of a feudal residence with a primitive construction rampart was obtained here. The structure is divided into an acropolis and a bailey. A sunken-floored feature could be excavated in the bailey while the only structure within the acropolis is constituted by a building sunk into the bedrock to a shallow depth. A cistern was also present in the acropolis. This site perished by fire, pottery finds date it into advanced 13th century and is obviously a predecessor of a fortified manor at nearby Semtěš, mentioned first in 1322.

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM V PARKÁNU HRADU LICHNICE V ROCE 1991

Jan Frolík - Jiří Sigl

Ve dnech 22.- 25. 7. 1991 provedl Archeologický ústav ČSAV Praha ve spolupráci s Museem východních Čech v Hradci Králové drobný zjišťovací výzkum na hradě Lichnici /k. ú. Podhradí, okr. Chrudim/. Cílem bylo ověřit původní podobu JZ nároží hradu, zpevněného dnes mohutnou štítovou zdí. Příčinou výzkumu byla nedávno vyslovená hypotéza T. Durdíka (1990), který předpokládá v těchto místech okrouhlou věž větších rozměrů.

Základní sondu /obr. 1/ jsme vyměřili tak, že protala ve směru SZ - JV parkán mezi čelem štítové zdi a parkánovou hradbou /sonda I o rozměrech 8 x 1,5 m/. Posléze byla vyměřena kolmo na ní sonda II /4 x 1 m/.

V obou sondách jsme zjistili (Frolík - Sigl 1991) následující terénní situaci. Stratigraficky nejstarším objektem je mohutné zdivo vytvářející masivní břit, obrácený směrem k JV /obr. 2/1/. Zjištěná šířka zdiva břitu je 3 m. Jeho nevelký vnitřní prostor byl posléze vyplněn zdivem /obr. 2/2/. V prostoru před ním nasedá na zvětralé skalní podloží silně kamenitá vrstva, která se o něj opírá. Obsahovala nečetný keramický materiál vyspělého 13. století. V další etapě byla ke špici břitu přizděna konstrukce vyplňující parkán /obr. 2/3/. S touto situací pravděpodobně souvisí kamenitá vrstva s nejednotným keramickým materiálem ze 13. a 15.- 16. století. Obě vrstvy a podobně i zdivo dokládají, že současný průběh parkánové hradby /obr. 2/4/ není původní, protože hradba tyto situace překrývá.

V sondě II jsme žádné vrstvy s keramikou 13. století nezachytili. Na skalní podloží zde nasedá vrstva zvětraliny, v níž nebyly žádné nálezy. Další vývoj parkánu reprezentují 4 vrstvy, předběžně datované do 15.- 16. století. Toto souvrství porušuje objekt charakteru vkopu, jenž je situovaný podél líce břitu. Obsahoval materiál téhož stáří. Situaci uzavírá vrstva destrukce, pocházející ze záměrně zbořeného břitu. Rovný povrch ubouraného zdiva překrývá jediná vrstva. Zdiva i vrstvu porušuje štítová zeď a vkop pro ní. Stratigraficky velmi mladý zásah představuje výkop, který porušuje zdivo břitu v sondě II /vybírání kamene či starší amatérský výkop ?/.

Zjištěný břit náleží k podobě hradu ze 13. století, jak dokládá vrstva s keramikou z tohoto období, která se o něj opírá. Souvrství před břitem zároveň ukazuje, že zde od počátku existoval parkán, jehož průběh byl odlišný od dnešního. To můžeme kromě stratigrafických pozorování doložit i faktem, že

mezi dnešní parkánovou hradbou a špicí břitu by zůstala ulička o šíři 30-40 cm. Břít byl během svého trvání opravován, před jeho špicí byla vložena jakási zděná konstrukce /obr. 2/. Stalo se tak nejspíše za přestavby hradu v době Trčků z Lípy na konci 15. a na počátku 16. století. Datování podporuje i keramický materiál z vrstev souvisejících s touto etapou. Další fází představuje záměrné zboření břitu, přestavění parkánové hradby do současné podoby a především výstavba štítové zdi. Z historických údajů vyplývá, že stavba proběhla nejspíše až po požáru roku 1610, snad v souvislosti s událostmi třicetileté války. Mladé datování štítové zdi dosvědčují i druhotně použité pozdněgotické architektonické články v jejím tělese.

Zjištěná situace jednoznačně vyvrací předpoklad, že v těchto místech původně stála okrouhlá věž a navíc dokládá, že stavební vývoj hradu byl podstatně složitější než se dopodud předpokládalo (srovnej Frolík - Sigl 1992). Kromě vlastního archeologického výzkumu byla provedena dokumentace profilací 75 architektonických článků znovuobjevených v předchozím roce při opravě hradu a pocházejících z výkopů ve 30. a 40. letech. Předběžně je lze rozdělit na vrcholně a pozdněgotické a renesanční.

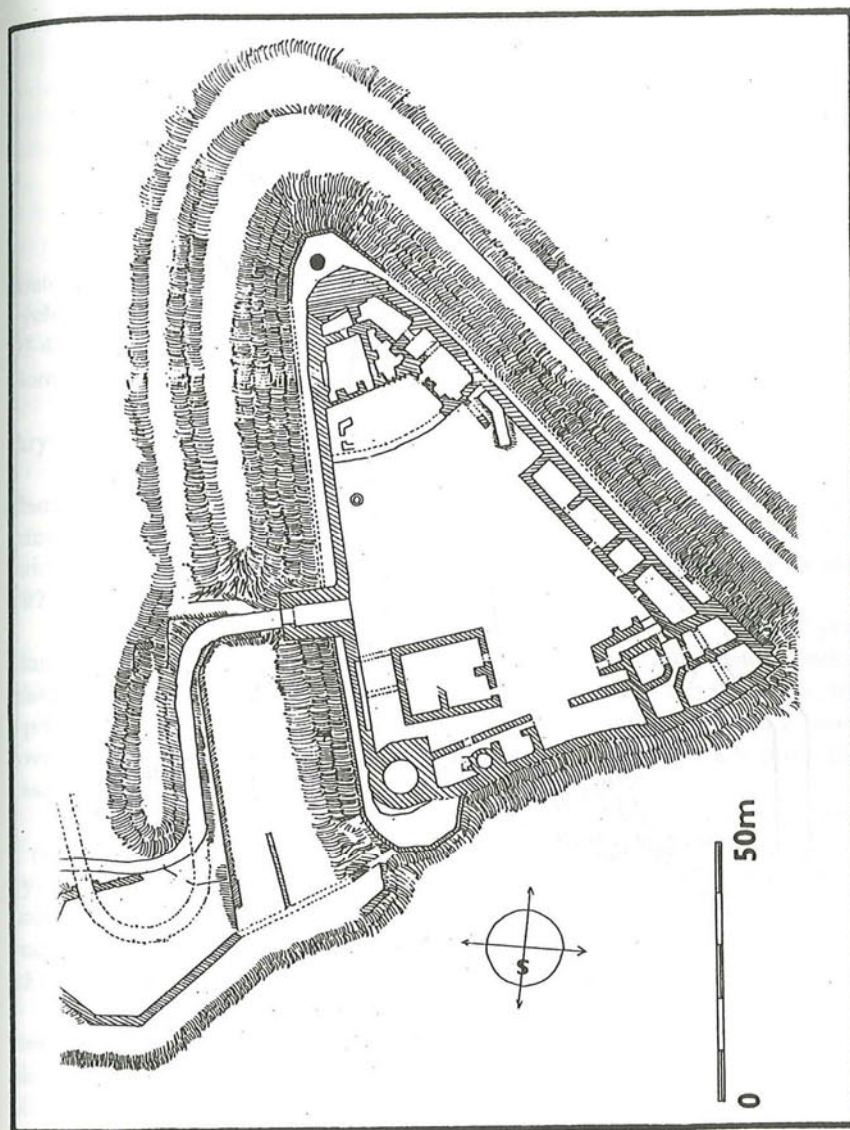
Literatura:

Durdík, T. 1990: Stavební podoba jižního nároží hradu Lichnice v souvislosti s jeho počátky, *Castellologica Bohemica* 2, 53-64. Praha.

Frolík, J. - Sigl, J. 1991: Závěrečná zpráva o zjišťovacím výzkumu na hradě Lichnice /k. ú. Podhradí, okr. Chrudim/, čj. 2724/91 v archivu ARÚ ČSAV Praha.

- 1993: Zjišťovací výzkum na hradě Lichnici v roce 1991, *Castellologica Bohemica* 3, 117-124. Praha.

J. Frolík - J. Sigl: Excavations in the outer ward of the Lichnice castle in 1991. The aim of this minor exploratory undertaking was to verify the original form of the castle s SW corner (Fig. 1). The most ancient feature unearthed is a massive masonry edge of the 13th century, rendered solid by a masonry filling in the next stage (Fig. 2). At the beginning of 17th century this edge was deliberately pulled down and replaced by the hitherto existing gable wall.

Obr. 1: Lichnice, k. ú. Podhradí. Celkový plán hradu podle J. Friče (r. 1936) s vyznačeným místem sondáže. Obr. 1, 2 kreslil J. Frolík.

K OTÁZCE DATOVÁNÍ POLOHY "HRÁDEK" U BEZNÍKA (K. Ú. BOREK), OKR. JIČÍN

Jana Benešová

Fortifikovaná poloha "Hrádek" u Bezníka se nachází na ostrožně nad soutokem bezejmenného potoka a vodoteče (Sigl 1987, 23) cca 4,5 km severovýchodně od Lázní Běláhrad a cca 4,5 km severozápadně od Miletína /ZM 03-43 Jičín 463 mm od z. a 120 mm od j. sekční čáry/, na parc. č. 192 k. ú. Borek /okr. Jičín/.

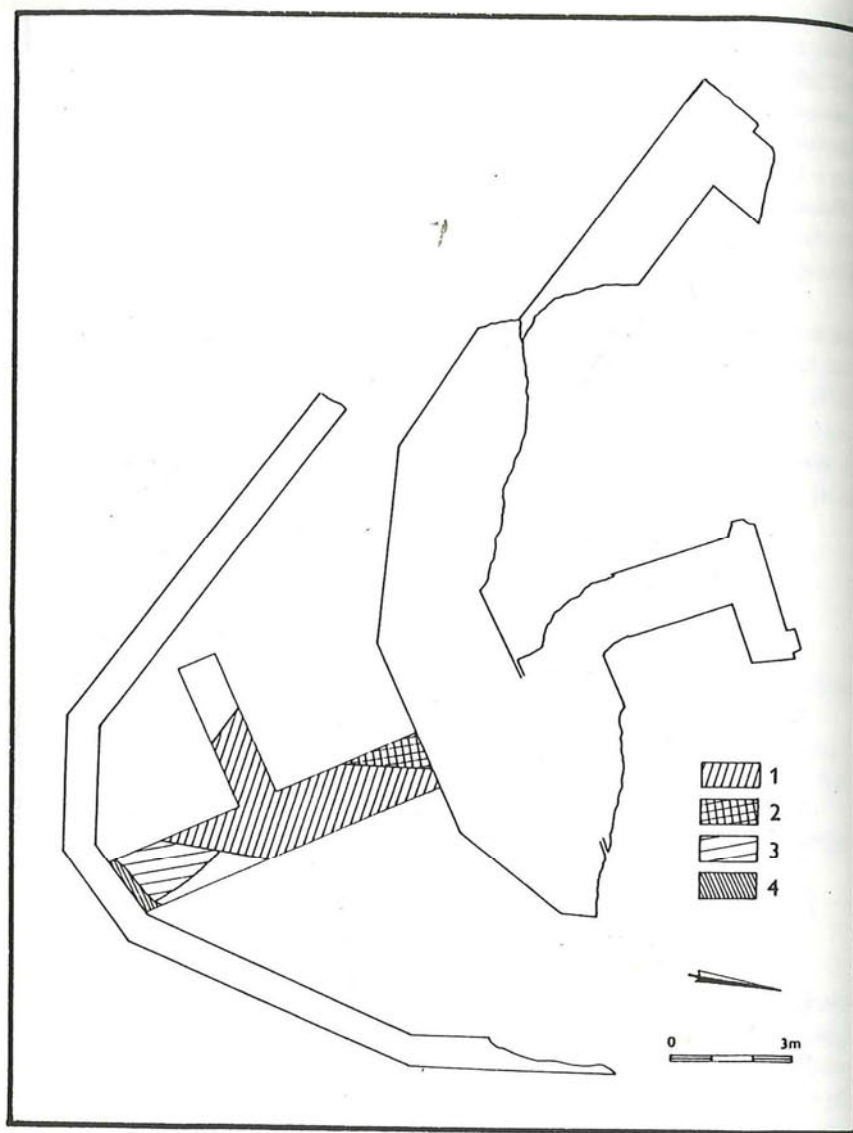
Ostrožna, kam je hrádek situován, je součástí zvičinského krystalinika /krystalické břidlice jsou lokálně silně narušené zvětrávacími procesy/.

Tato poloha je v literatuře zmiňována pouze u A. Sedláčka, kde je charakterizována jako oválné tvrziště s nepatrnými stopami fortifikace a datována na základě stavebních analogií do 14. století (Sedláček 1887, 129). Tím jsou, pomíneme-li regionální práce ze Sedláčka vycházející (Pour 1957, Huml 1972), vyčerpány veškeré zmínky o dané lokalitě.

V roce 1985 provedli pracovníci AO MVČ na poloze "Hrádek" průzkum a zaměřili ji pomocí pásma. Keramický ani jiný datovací materiál nebyl získán (Sigl - Vokolek 1986, 7). Stejně negativní, pokud se náleží týče, byl i průzkum v roce 1988, kdy se poloha nejen znovu, tentokrát geodeticky zaměřovala, ale byly navíc položeny i tři sondy s cílem získat podklady pro bližší časové zařazení lokality.

Absence jakéhokoliv datovacího materiálu je pochopitelná vzhledem k faktu, že stavební činnost na této poloze probíhala jen minimálně. Funkční byl prakticky jen val a příkop, zatímco prostor uvnitř fortifikované plochy byl pouze zhruba upraven. Šlo tedy patrně o jakési přípravné zemní práce před započítím vlastní výstavby hrádku, ke které ovšem s největší pravděpodobností už nedošlo.

Hrádek má nepravidelně oválný půdorys, orientovaný delší osou ve směru SV - JZ. Délka vnitřního areálu činí zhruba 40 m, šířka cca 8 m. Vlastní plošina hrádku je od ostrožny oddělena příčným valem a příkopem o délce přibližně 20 m. Před příčným valem vedl patrně ještě další příkop. Příčný val dále pokračuje jižním směrem podél východního okraje ostrožny a asi po 20 m přechází v úzký parkán. Na západní straně ostrožny val končí cca 10 m dlouhým úsekem stáječícím se směrem k vrcholové plošině hrádku. Převýšení mezi údolím potoka tekoucího od obce Bezník a hradní plošinou činí zhruba 30 m. Po hřbetě ostrožny vede přístupová komunikace směřující ke Zvičinskému hře-

Obr. 2: Lichnice, k. ú. Podhradí. JZ nároží hradu, sondy v r. 1991. 1 - zdivo břitu z 13. století, 2 - vyzdívka uvnitř břitu, 3 - zděná konstrukce připojená před špicí břitu, 4 - základové zdivo přilehlého úseku parkánové hradby.

beni. Z ní se asi 20 m od hlavního příkopu odděluje druhá, spojující hrádek s obcí Bezník. Tento úsek cesty se místy zasekává přímo do skalního podloží.

Na hrádku byly zjištěny drobné amatérské vkopy koncentrující se především do jižní části jeho vrcholové partie, a dva mohutné zásahy v předpolí /patrně i na plánu, viz tab. 2/.

Jak bylo výše naznačeno, pokusy o přesnější časové zařazení polohy "Hrádek" u Bezníka ztroskotávají na nedostatku pramenů. Jistým vodítkem pro dataci, pochopitelně rámcovou, by mohly být písemné zprávy vztahující se k oblasti Miletínska a okolí, tedy k regionu, v němž se nachází i poloha "Hrádek" u Bezníku. Miletín je poprvé zmiňován k roku 1124 v souvislosti s krátkodobým pobytem knížete Vladislava a biskupa Oty Bamberského (Sedláček 1887, 124). Další zmínky jsou o víc jak jedno století mladší. V roce 1228 jej obdržel Zbraslav, číšník Václava I. Zbraslav přikoupil území patřící manželce Petra ze Skalice (Sedláček 1887, 48, Wolf 1974, 407), pocházející pravděpodobně, stejně jako Zbraslavova žena Domaslava, z rodu nesoucího v erbu šachovnici (Wolf 1974, 407). Zbraslav své zboží dlouho neudržel, umírá po r. 1238 a majetek, jež Domaslavě odkázal, přechází v r. 1241 do rukou Řádu německých rytířů, kterému jej Domaslava darovala (Sedláček 1887, 124, Balatková 1983, 207).

Řád německých rytířů si za své sídlo zvolil přímo Miletín, kde si řádoví bratři zbudovali kostel a komendu (Balatková 1983, 207). Řád v tomto případě přichází na území už delší dobu osídlené. Předpokládá se, že prostor Miletínska byl kolonizován od 1. poloviny 12. století, území Olešnicka, donací rovněž získaného, od počátku 13. stol., a to právě z miletínského regionu (Wolf 1974, 407). Také němečtí rytíři pokračovali v kolonizaci. Orientovali se přitom na východní část Olešnicka, kde jim byl východiskem pravděpodobně hrad Bradlo, založený někdy v padesátých letech 13. stol., osazený posádkou asi ještě na počátku 14. stol. a zanikající na konci první čtvrtiny 14. stol. (Hejna 1974, 403, Wolf 1974, 408)

Vrátíme-li se zpět k problematice datování polohy "Hrádek" u Bezníka, je nutno si položit základní otázku, kdy mohl být hrádek takového typu zbudován, v našem případě tedy alespoň plánován. Je velmi nepravděpodobné, že by hrádek vznikl ještě v období kolonizace Miletínska, tedy během 12. stol. Pro hrádky tohoto charakteru se nezdá být tak časté založení typické.

Příliš nadějný se nejeví ani úsek prvních čtyř desetiletí 13. stol. Pro období do příchodu Zbraslava Vchynice, to znamená do r. 1228, je majitel území, kde se poloha "Hrádek" nachází, patrně neznámý. Z dostupných pramenů nelze spolehlivě zjistit, zda toto území patřilo Miletínsku, tedy mezi tehdy královská zboží, nebo jej vlastnil už zmiňovaný rod erbu šachovnice, který měl

v této oblasti poměrně rozsáhlý majetek a mohl se eventuálně na výstavbě hrádku podílet. Tato historická konstrukce má ovšem řadu slabých míst, při nedostatku pramenů se v mnohém opírá o dohady a lze ji proto přesunout do roviny čistě teoretické.

Pro léta 1228 - 1238, tedy dobu, kdy Miletínsko vlastnil Zbraslav, není prokázána nijak silná kolonizační činnost a zdá se pravděpodobné, že se Zbraslav omezil jen na pouhou držbu, aniž by nějak ovlivňoval sídelní strukturu na svém zboží.

O to důležitější je etapa následující, spjatá s Řádem německých rytířů. Jak už bylo řečeno, němečtí rytíři se dosti intenzivně věnovali kolonizační činnosti. Zde se však dostali do oblasti kolonizované už bezmála sto let. Měli sice možnost rozšiřovat své državy ve východní části Olešnicka, ale je možné, že zároveň podporovali dosídlování v už kolonizovaném prostoru Miletínska. To jakési posilování či "zhušťování" osídlené plochy se do určité míry jeví jako ekonomicky výhodné. Ovšemže proces přesunu kolonizace na kvalitativně vyšší úroveň /noví osadníci si s sebou patrně přinášeli i nová, v mnohém ohledu výhodnější privilegia/ nemohl probíhat neomezeně dlouho. Nadměrná hustota obyvatelstva by naopak přinášela spíše hospodářské problémy než prosperitu.

Na základě naznačené hypotézy by bylo možné předpokládat, že poloha "Hrádek" u Bezníka byla jedním z plánovaných opěrných bodů, jež zabezpečovaly tuto "sekundární" kolonizaci organizovanou Řádem německých rytířů. Zároveň by se tu nabízela i datace hrádku, a to do 2. pol. 13. století. Důvody pro předčasné opuštění polohy mohly být nejrůznější. Svůj podíl tu bezesporu měla i zhoršená ekonomická situace Řádu patrná především na konci 13. století a na počátku 14. století /Sedláček, 1887, 124, Wolf, 1974, 408/. Je tedy možné, že stavební činnost na "Hrádku" ustala ve chvíli, kdy němečtí rytíři resignovali na další kolonizační činnost a omezili se pouze na správu osazeného území.

Opodstatněnost datování "Hrádku" do 2. pol. 13. stol. podporuje i fakt, že pro toto období by k němu existovaly místní paralely představované hrádkem u Úhlejova /okr. Jičín/, (Sigl, 1980), hrádkem Bradlo /okr. Trutnov/, (Hejna - Wolf, 1974), případně hrádkem v poloze "Hradiště" u Horních Štěpanic /okr. Semily/, (Sigl, 1988) a konečně i hrádkem u Vlčic /okr. Trutnov/, (Sigl - Wolf, 1983).

Je pochopitelné, že navrhovaná datace je pouze rámcová. K jejímu zpřesnění, vzhledem k absenci písemných pramenů, by mohlo dojít jen prostřednictvím dalšího archeologického výzkumu.

Literatura:

Balatková, J. 1983: K dějinám řádu německých rytířů v Miletíně, Krkonoše a Podkrkonoší VII, 205 - 214, Trutnov.

Hejna, A. 1974: Bradlo u Hostinného nad Labem. Příspěvek k výzkumu opevněných sídel v severovýchodních Čechách, PA LXV, 365 - 418.

Huml, F. a kol. 1972: Historický vývoj Lázní Bělohradu, in: "Lázně Bělohrad 250 let města", 7 - 11, Lázně Bělohrad.

Pour, J. 1957: Okres Hořice v Podkrkonoší, rkp. uložen M Hořice v Podkrkonoší.

Sedláček, A. 1887: Hrady, zámky a tvrze Království českého, V., Praha.

Sigl, J. 1980: Výzkum středověkého hradu u Úhlejova (okr. Jičín), Zpravodaj KMVČ VII/1-2, 20 - 25, Hradec Králové

1986: Zjišťovací výzkum na hrádku v poloze "Hradiště" u Horních Štěpanic, Zpravodaj KMVČ XV/1, 106 - 109, Hradec Králové.

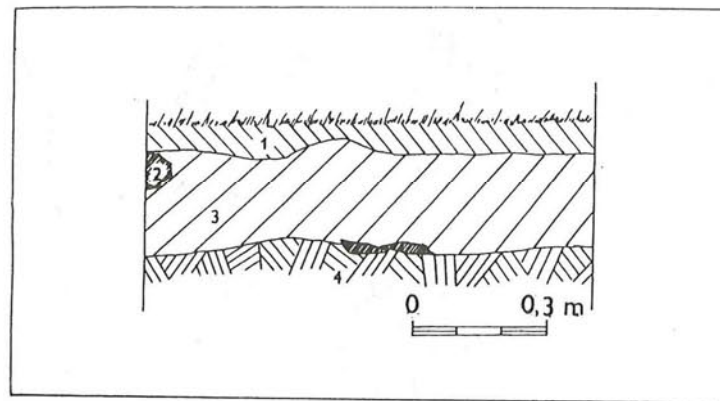
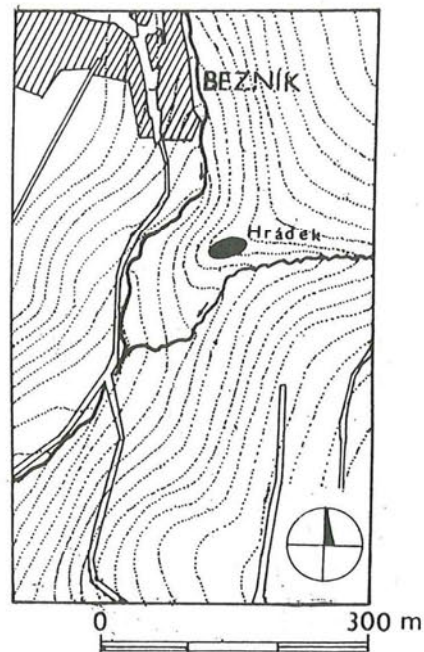
1987: BZO 1984/85, 23.

Sigl, J. - Vokolek, V. 1986: Archeologické nálezy v roce 1985, Zpravodaj KMVČ XIII/1, 5 - 23, Hradec Králové.

Sigl, J. - Wolf, V. 1983: Bezejmenný hrádek u Vlčic, okr. Trutnov, AR XXXV, 639 - 645.

Wolf, V. 1974: Hrádek na Bradle v dějinách východního Podkrkonoší, in: Hejna, A.: Bradlo u Hostinného nad Labem, PA LXV, 365 - 418.

J. Benešová: On the dating of a site called "Hrádek" by Bezník, cadastral territory of Borek, district of Jičín. Perhaps an unfinished small castle of unknown history on the border between cadastral territories of Bezník and Borek, both communities in the district of Jičín. Analysis of historical sources and parallels with adjacent sites imply a colonization centre of the second half of 13th century. No archaeological materials have been retrieved either by soundings or by collections.

Obr. 1: Situační plán polohy "Hrádek" /k. ú. Borek/.

Severovýchodní profil sondy 1/88:

1 - lesní humus, 2 - kámen, 3 - světle hnědá, hlinitopísčité vrstva, 4 - podloží, rozpadající se skála.

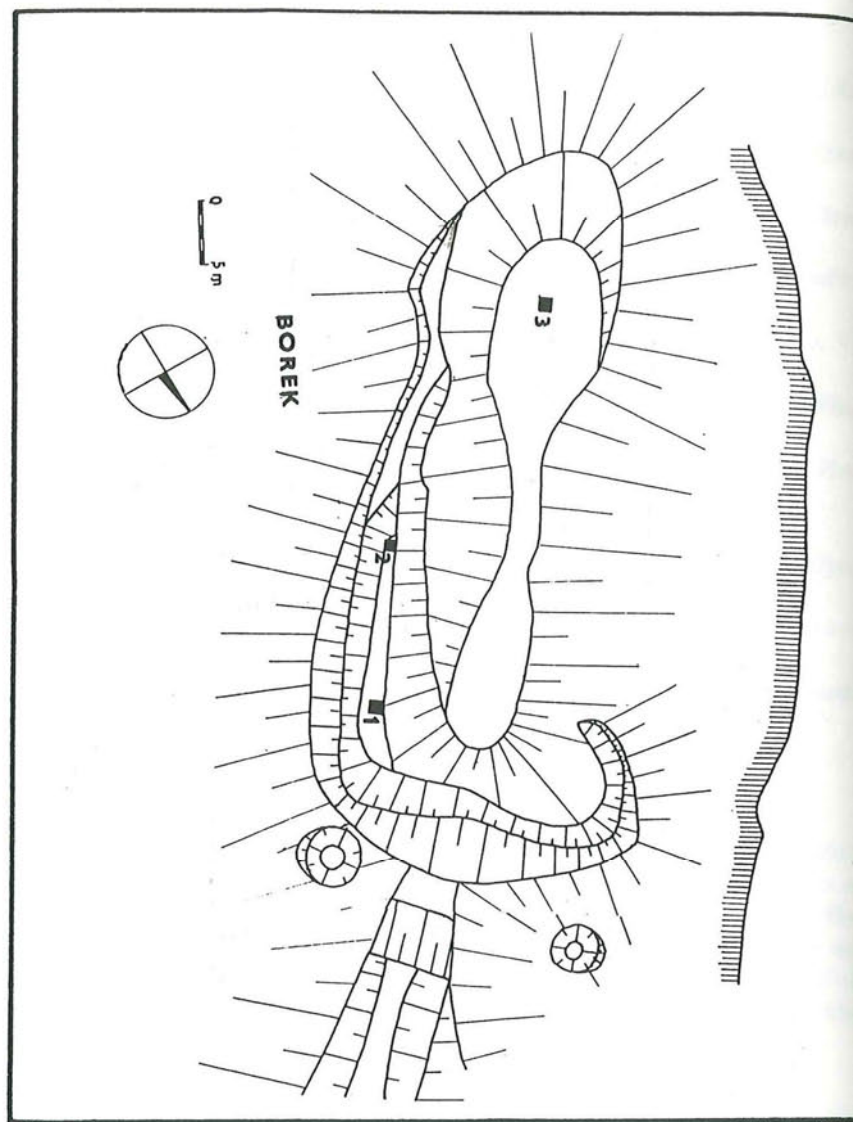
DROBNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY V POLIČCE V LETECH 1990 A 1991

Jan Frolík - Jiří Sigl

Ve spolupráci s Městským muzeem a galerií v Poličce byly v uplynulých dvou letech realizovány dva záchranné a zjišťovací výzkumy ve středověkém městském jádru Poličky /okr. Svitavy/.

Archeologickou stránku zajišťovalo Muzeum východních Čech v Hradci Králové ve spolupráci s Archeologickým ústavem ČSAV Praha. Prvá z těchto akcí se uskutečnila v prostorách gotické věže, která je vkomponována do barokní radnice, situované uprostřed centrálního městského náměstí. Druhá akce proběhla v jižním parkánu městské fortifikace.

Místem prvního výzkumu v září 1990 bylo přízemí gotické věže /viz stavebně historický průzkum, provedený D. Junkem z muzea v Poličce/, ve které se nachází prostora s valenou klenbou. Místnost má rozměry 255 x 280 cm se vstupem od východu. Naproti vchodu, tedy v západní zdi místnosti, je úzké gotické okénko. Při provádění výzkumu jsme zjistili (Kalferst - Sigl 1990), že zkoumaná prostora byla vydlážděna keramickými dlaždicemi o rozměrech 22 x 22 cm, položenými do hnědavě zbarvené písčité vrstvy. Pod ní byla zjištěna šedohnědě zbarvená hlinitopísčité vrstva, obsahující četné úlomky nádob, kachlů, skla, železných předmětů apod. Měla charakter stavební či destrukční a sloužila k vyrovnání terénu. Podle nálezů ji datujeme do období 17.-18. století, tedy výstavby barokní radnice. V severozápadní části místnosti byl v tomto horizontu zachován nepatrný zlomek starší cihlové podlahy. Ve spodních partiích stratigrafie byly zjištěny dvě vrstvy. Prvá byla žlutohnědě zbarvená jílovitá s drobnými kameny, zřejmě udusaná. Vrstva pravděpodobně souvisí s nejstarší úpravou povrchu náměstí. Pod ní se nacházela šedočerná hlinitá vrstva, obsahující četné zlomky keramiky. Při provádění výzkumu bylo zřejmé, že tyto dvě vrstvy se nacházely níže než základy věže, která byla do nich postavena. Střepey tvoří poměrně jednotný soubor s velkým množstvím různých typů okrajů nádob a výzdob. Můžeme je datovat do první poloviny či spíše na počátek 14. století. Přesnějšímu určení brání izolovanost souboru, jde o první nález, který můžeme vztáhnout ke starší etapě existence města. Po odstranění předchozích vrstev se v podloží vyrýsovalo 13 kúlových jamek a jeden menší objekt /50 x 40 cm/ s hnědou výplní. Kúlové jamky o průměru 6-19 cm pocházely nejméně ze dvou rozdílných fází, jak usuzujeme z jejich odlišné výplně. Podloží tvořila degradovaná spraš šedohnědě zbarvená a mající

Obr. 2: Plán hrádku. Vyznačeny sondy z roku 1988. Zaměření a kresba J. Kalferst.

příměs jílu. Nacházelo se v hloubce 65-70 cm od podlahy místnosti. V partii vchodu jsme zachytili obdobnou stratigrafii, související z převážné části se stavbou barokní radnice. Mezi vstupem a vlastní místností byl zjištěn cihlový práh a při východu z věže starší kamenný, umístěný cca 50 cm po dnešním prahem.

V září 1991 bylo předmětem výzkumu zjištění průběhu a situace parkánové hradby na jižní straně městské fortifikace (Frolík - Sigl 1991). Za tímto účelem byly položeny dvě sondy, sonda I za čp. 4 v sousedství bašty č. 7 a sonda II za čp. 21 mezi baštami č. 4 a 5.

Závažnější zjištění poskytla sonda I o rozměrech 10 x 1 m. Na zjištěné podloží v hloubce cca 200 cm nasedá mohutné valové těleso, tvořené převážně překopaným podloží a o dochované výšce 110 cm. V jeho horní části byl zjištěn žlábek o šířce 30 a hloubce 40 cm. Situaci interpretujeme jako jednoduchý násyp s palisádou na vrcholu, který představuje nejstarší fázi městského opevnění.

Další etapou je postavení městské hradby. V sondě jsme zachytili základový vkop s předzákladem, jakož i stavební vrstvu. Do výše zmíněného valového násypu byla založena parkánová hradba o šíři 130 cm. Následný vývoj parkánu reprezentuje mohutná hlinitá vrstva šedohnědě zbarvená o mocnosti až 100 cm. Zjištěn v ní byl žlábek o šířce 50 cm a hloubce 40 cm. Vrstvu předběžně datujeme do 14. - 16. století. Pokračující vývoj parkánu představuje maltovitá vrstva, podle charakteru zřejmě doklad opravy opevnění. Datujeme ji do 15. a 16. století. Vývoj na tomto místě uzavírají recentní vrstvy, provázené několika zásahy.

V sondě II o rozměrech 4 x 1 m byla zjištěna zčásti obdobná situace. Nejstarší objekt představuje opět valové těleso, do něhož je vyhlouben žlab /hloubka 40 cm, šířka 100 cm/. Na vnitřní straně žlabku byla jako nejstarší situace nalezena maltová kra nejasného účelu, překrytá dalšími dvěma vrstvami. Do nich byla zahlobena na maltu zděná zeď o šířce 130 cm, dochovaná však pouze jako základ o maximální výšce 30 cm. Domníváme se, že jde o zbytek parkánové hradby. Mladší aktivitu dokládají žlab pro dřevěný vodovod a kúlové jamky, které však neposkytly žádný datovací materiál. Stratigrafii uzavírají recentní vrstvy. Nelze vyloučit, že v těchto místech došlo v novověku ke snížení úrovně terénu.

Přínosem archeologického výzkumu je zjištění podoby nejstaršího městského opevnění po lokování Poličky na zeleném dmu v roce 1265. Jednalo se o valový násyp s jednoduchou palisádou na vrcholu. Materiál pro násyp byl nejspíše získán při hloubení příkopu před ním. Výraznou změnu představuje postavení městské hradby, která je datována do pokročilého 14. století. Stavěna byla za valovým násypem, takže původní opevnění zachovávalo funkč-

nost i během budování opevnění nového. Z toho by vyplývalo, že parkánová hradba byla postavena až po dokončení hlavní hradby. Stojí ve vzdálenosti 5 - 8 metrů před hlavní městskou hradbou.

Obě v Poličce realizované archeologické akce přinesly významné doklady o jejich počátcích. Výzkum v radnici poskytl první stratifikovaný soubor a oporu pro poznání zdejší keramické produkce počátku 14. století. Za ještě přínosnější považujeme výsledky sondáže v jižním parkánu. Poprvé se podařilo doložit podobu jednoduchého opevnění fungujícího bezprostředně po založení města. Ze situace vyplývá, že existovalo nejméně 50 let, než bylo nahrazeno opevněním kamenným. Předpokládáme, že obdobná situace by byla zjištěna i v řadě dalších královských měst, ale v případě Poličky se dochovala díky tomu, že prostor parkánu nebyl během dalšího vývoje stavebně využíván a tedy narušován mladšími zásahy.

Literatura:

Frolík, J. - Sigl, J. 1991: Zpráva o archeologickém výzkumu v Poličce v roce 1991, archiv ARÚ ČSAV Praha, čj. 3174/91.

Kalferst, J. - Sigl, J. 1990: Zpráva o archeologickém výzkumu v poličské radnici, archiv ARÚ ČSAV Praha, ze dne 6. 11. 1990.

J. Frolík - J. Sigl: Minor archaeological operations at the town of Polička in 1990 and 1991. A sequence of layers from the initial 14th century deposited on the central square of the town was excavated in the ground floor of the Gothic tower of the local town hall. Pristine fortification of the town dating after 1265 came to light in excavations in the S part of the municipal outer ward. This assumed the form of a dumped rampart topped by a wooden palisade and preceded by a trench. Masonry fortifications were not erected until the 14th century.

ZJIŠŤOVACÍ VÝZKUM STŘEDOVĚKÉHO HRÁDKU U BOŽANOVA /OKR. NÁCHOD/ V ROCE 1991

Jiří Sigl

V květnu 1991 se uskutečnil menší zjišťovací archeologický výzkum hrádku u Božanova ležícího v jihozápadní části katastru obce. Božanov se nachází 6 km jižně od Broumova, při jižních hranicích broumovského výběžku a nejstarší zmínka o něm, pomineme-li spurium vztahující se k 1213, pochází z roku 1253. Zkoumaná lokalita je situována do těsné blízkosti česko - polských hranic. Z hlediska archeologického výzkumu je Broumovsko zcela opomíjenou oblastí a proto i tento poměrně rozsahem nevelký výzkum má pro tento region význam.

Hrádek leží na vnější hraně křídové kuesty české části Stolových hor. Podloží je tvořeno vápnitými opukami a kvádrovcovými pískovci svrchnokřídového stáří. Z pedologického hlediska se lokalita nachází v oblasti, pro kterou jsou typické podzolované půdy. Terén na němž je hrádek situován se svažuje východním směrem k Červenohorskému potoku. Na severní straně je od ostatního terénu oddělen roklí, kterou protéká bezejmenný potůček. Západní část hrádku porušuje cesta vedoucí směrem k lomu a dále k Božanovu.

Cílem výzkumu bylo získat nejzákladnější znalosti o lokalitě, která nebyla dosud zkoumána. Do této doby se pouze v roce 1988 se na základě upozornění pracovníků CHKO v Polici n. M. a broumovského muzea uskutečnil na hrádku povrchový průzkum, který přinesl menší soubor keramiky a popis situace. Z tohoto důvodu jsme se zaměřili při zjišťovacím výzkumu na získání většího souboru nálezů z vrstev, hlavně keramiky, kterým bychom mohli datovat dobu existence hrádku a pokud to dovolí charakter sondáže získat o něm další údaje. Po skončení archeologického výzkumu byl vyhotoven plán hrádku a nivelačním strojem změřeny 2 řezy, aby bylo patrné převýšení valů, příkopů, centrální části a přilehlé plošiny. Za zmínku stojí i to, že nejstarší zpráva o hrádku byla zaznamenána v urbáři broumovského kláštera pocházejícího z let 1676-1677, kde se říká, že v lese nedaleko stezky jsou zřetelně vyházené příkopy a byly tam nalézány dlouhé železné hřeby. V urbáři se dále uvádělo, že hrádek byl obydlen loupežníky.

Vnitřní prostor hrádku má přibližně oválný půdorys o rozměrech 15,5 x 43 m s delší osou ve směru V - Z. Na východní straně se k této vnitřní prostře přimyká plošina, která je proti vlastnímu jádru hrádku položena asi o 3,5 m níže. Tato plošina je ve směru S - J dlouhá zhruba 30 m a ve směru V - Z asi

18 m. Hrádek je obklopen příkopem, který je nejhlubší na jižní straně, kde dosahuje hloubky 3,5 m. V této části je široký až 8 m. Na východní straně je příkop hluboký pouze 1 m a široký 3,5 - 5 m. Před příkopem byl navršen val. Na severní straně se nachází hluboká rokle, a proto tam nebylo nutné fortifikaci budovat. Na jižní straně plošiny je patrný vstup do areálu hrádku. K němu po vrstevnici běžela přístupová komunikace. Východně od hrádku se nachází starý lom.

V areálu tzv. akropole, tj. nejvyšší centrální části hrádku, byla položena sonda I s orientací ve směru JZ - SV o rozměrech 8 x 1 m. Zjistili jsme v ní následující situaci. Pod slabou vrstvou lesního humusu, která byla průměrně silná 10 cm se nacházela žlutohnědá jílovitá vrstva, místy vystřídaná světle hnědou hlinitou vrstvou. Ve spodních partiích sondy byla na několika úsecích zjištěna žlutá jílovitá vrstva, která společně s výchozy rozrušené opukové skály tvořila podloží. V sondě byly odkryty dvě kúlové jamky, z nichž KJ 1 se nacházela při severním profilu ve vzdálenosti 3 m od SV konce sondy. Měla oválný půdorys o rozměrech 48 x 60 cm a hloubku asi 35 cm, měřeno ode dna sondy. Hnědě zbarvená výplň jamky měla hlinitou konsistenci a obsahovala drobné kousky mazanice, uhlíky a zlomky pískovce. Druhou kúlovou jamku (KJ 2) jsme zjistili na JZ konci sondy a prozkoumali jsme ji pouze částečně. Zjištěné rozměry KJ 2 jsou 45 a 42 cm. Výplň jamky měla jílovitý charakter a byla hnědě zbarvená. V sondě zjištěné vrstvy byly vybírány v těchto přirozených vrstvách. Ojedinelé nálezy byly získány ve vrstvě pod lesním humusem a jednalo se pouze o drobný střípek, drobký mazanice, zvířecí kosti a uhlíky.

Sonda II, která měla rozměry 1 x 4 m a orientací ve směru JZ - SV byla umístěna na plošině pod jádrem hrádku. Terén se v těchto místech nírně sklání severovýchodním směrem. V sondě jsme zjistili poměrně silnou vrstvu humusu o mocnosti cca 15 - 20 cm. Pod ním byla 25 cm silná černá vrstva s opukovými kameny. Níže se nacházela vrstva jílovitého charakteru žlutošedé barvy. Podloží v těchto místech se leželo v hloubce 45 cm a jednalo se o jílovitou hlínu okrově zbarvenou. Ve vrstvách této sondy byl nalezen větší soubor zlomků keramiky, které pocházely převážně z tenkostěnných nádob zdobených na povrchu rytou šroubovicí. Keramika byla kvalitně vypálena a obsahovala menší příměs písčitého ostřiva. Do keramického souboru náleží i zlomek prožlabeného páskového ucha, které má u svého vyústění do stěny nádoby kruhovitou jamku. V sondě byly nalezeny i železné předměty. Byly to zejména hřeby, skobičky ale i kladivo. Dále se v sondě našlo větší množství zvířecích kostí.

Sonda III měla rozměry 1 x 4,2 m s orientací ve směru JZZ - SVV a byla položena na okraji plošiny. Pod vrstvičkou lesního humusu, který byl mocný cca 10 cm, se nacházela hnědá hlinitá vrstva s četnými opukovými ka-

meny. Kumulace těchto větších kamenů byla zjištěna v úseku mezi prvním a třetím metrem. Východně od této zídky, jak tuto kumulaci můžeme interpretovat, je vrstva okrově zbarvená jílovitého charakteru obsahující množství drobných opukových kamenů. Jedná se úpravu terénu, protože mezi konci sondy je převýšení téměř 140 cm. Ve vrstvách této sondy byl získán nejrozsáhlejší soubor keramiky obsahující 74 jedinců, z nichž některé jsou z okrajů nádob a další nesou na povrchu výzdobu. V této sondě byl nalezen velmi bohatý inventář železných předmětů. Nejčteněji jsou mezi železnými předměty zastoupeny opětovně hřeby, skobičky. Byly zde však nalezeny i části ostruhy, udidla, šipky s tulejkou či trnem, nůž, přezka atd.

Během provádění archeologického výzkumu na středověkém hrádku u Božanova byl získán soubor 40 náleзовých čísel - sáčků, které obsahovaly v 11 případech střepový materiál, v 7 případech železné předměty a 3 x mazanici, tj. vypálenou hlinu a dále byl v jednom případě nalezen nevýrazný zlomek železné strusky. Zbývající nálezy tvoří naturfakty a to uhliky /8/, zvířecí kosti /9/ a vzorek kamene /1/.

Z hlediska významu a četnosti byl nejdůležitější a nejrozsáhlejší soubor keramiky. V průběhu výzkumu se podařilo získat 130 keramických fragmentů. Jejich prostorové rozmístění v areálu hrádku je velmi nepravidelné. O tom svědčí, že v sondě I umístěné v prostoru tzv. akropole byl získán pouze 1 střípek a při prováděném sběru v okolí sondy I bylo nalezeno dalších 7 keramických zlomků. Ze sond II a III, které jsou položeny na přilehlé nižší plošině a v jejich okolí, pocházejí zbývající střepy /122 ks/. Již z tohoto pozorování můžeme vyvodit závěr, která část hrádku z hlediska hospodářské aktivity hrála nejvýznamnější úlohu. Tuto skutečnost potvrzuje i druhá největší skupina nálezů - železné předměty, které byly rovněž nalézány na plošině východně od tzv. akropole. Význam tohoto místa umocňuje i znatelná přístupová komunikace, která u této plošiny končí a naznačuje, že příkop byl překlenut mostem a existoval zde vstup do areálu hrádku.

Keramické fragmenty pocházejí převážně z hrnců, méně často misek a pokliček. Střepového materiálu z okrajů nádob je pouze malý zlomek. Okraje jsou převážně okružní, případně se jedná o nepravá okružní. Jsou zastoupeny i další typy okrajů jako např. okraje na vnější straně oble zesílené. Pokud se týče výzdoby převažuje rytá šroubovice, rovněž je doložena vývalková šroubovice. Ostatní výzdobné motivy jsou zastoupeny podstatně méně. Zejména se jedná o jednoduché, spíše širší vlnice. Mezi střepy byla nalezena rovněž prožlabená pásková ucha, z nichž některá měla v místě jejich nasazení na tělo nádoby kruhovitou jamku. Střepy mají převážně tenkostěnný charakter. V materiálu keramiky je použito jemnějšího písčitého ostřiva s menším výskytem slídy. Keramika je kvalitně vypálena. Dna nesou stopy po podsypce.

Obdobného charakteru je i soubor získaný při povrchovém průzkumu v r. 1988, který je uložený pod př. č. 59/89. Obsahuje pouze 9 střepů, z nichž 3 jsou ze stěn beze stop výzdoby. U dalších 4 střepů zjištěna výzdoba, kterou je vývalková šroubovice ve 3 případech a ve zbývajícím rytá šroubovice. Dále mimo fragmentu z horní části nádoby byl získán střep z okraje nádoby, který se hlásí k okružní. Také tento soubor keramiky byl získán z plošiny východně od jádra hrádku. Zcela stejného charakteru byly i střepy předané v r. 1988 pracovníky správy CHKO v Polici n. Met.

Další keramický soubor, který je součástí soukromé sbírky obsahuje 75 střepů z nichž 4 náleží okrajům, 1 pásovému uchu, 4 zlomkům dna a 25 střepů ze stěn nádob, které nesou na povrchu výzdobu /většinou vodorovné rýhy a vývalky, dále vlnici a radélko/ je s námi získaným souborem zcela srovnatelný. Zajímavé v tomto souboru bylo zjištění hrnčířské značky na dně nádoby - snad kříže.

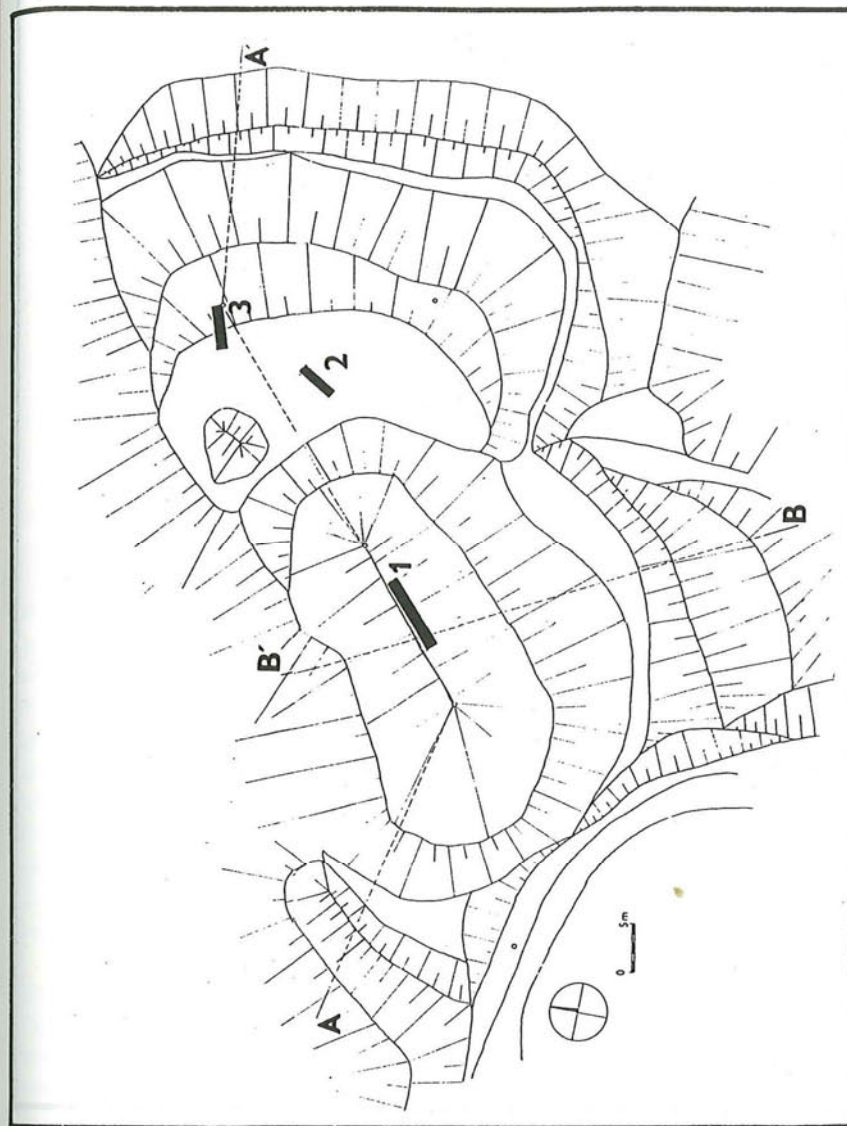
V průběhu archeologického výzkumu se podařilo získat soubor 68 železných předmětů, které byly nalezeny téměř výlučně v sondách II a III. Z tohoto celkového počtu výrobků ze železa byly 2/3 hřeby či jejich části. Dále soubor obsahuje 8 tyčinek, část železného pásku, skobičku a několik amorfních zlomků. Většina těchto předmětů byla součástí stavebních konstrukcí. Zbývá tedy pouze několik předmětů u kterých je jiné využití. Je to jednak skupina předmětů související s výbavou jezdce /ostruha s kolečkem, udidlo/. Součástí oděvu byla půlobloukovitá přezka. Dále soubor obsahuje několik nástrojů a zbraní /motyka, kladivo, nůž, hroty s tulejkou či trnem/.

Hrádek u Božanova je důležitý pro poznání historie osídlení tohoto regionu. Tato nevelká sondáž nemohla odpovědět zdaleka na všechny otázky, které bychom chtěli zodpovědět. Zjištění skutečnosti, že hrádek fungoval ve 14. století je pro otázku vztahu kláštera a tohoto hrádku důležité. Ukazuje se, že hrádek byl situován na okraji klášterního panství. Při výzkumu se podařilo prokázat ve vlastním jádru hrádku existenci dřevěných staveb, jejichž konstrukční prvky byly mohutné kůly, jak dokládají jejich zjištěné zbytky v podobě kúlových jamek vyhloubených do podloží. Tyto zjištěné konstrukce, které byly součástí stavby nelze vzhledem k nevelkému rozsahu sondáže blíže charakterizovat. Můžeme s jistotou předpokládat, že v prostoru jádra hrádku existovala obytná stavba, která plnila jistě i obrannou funkci. Z výsledků našeho výzkumu je zřejmé, že i spodní plošina, která sloužila zejména hospodářskému životu hrádku. Dokládá to zejména koncentrace nálezů, ale i jejich složení. Je velmi obtížné doložit v areálu hrádku produkci předmětů. Jediným dokladem souvisejícím s výrobou je malý zlomek železné strusky. Vzhledem k velké četnosti železných předmětů zjištěných při výzkumu není vyloučené, že na hrádku nebo v jeho bezprostředním sousedství existovala ko-

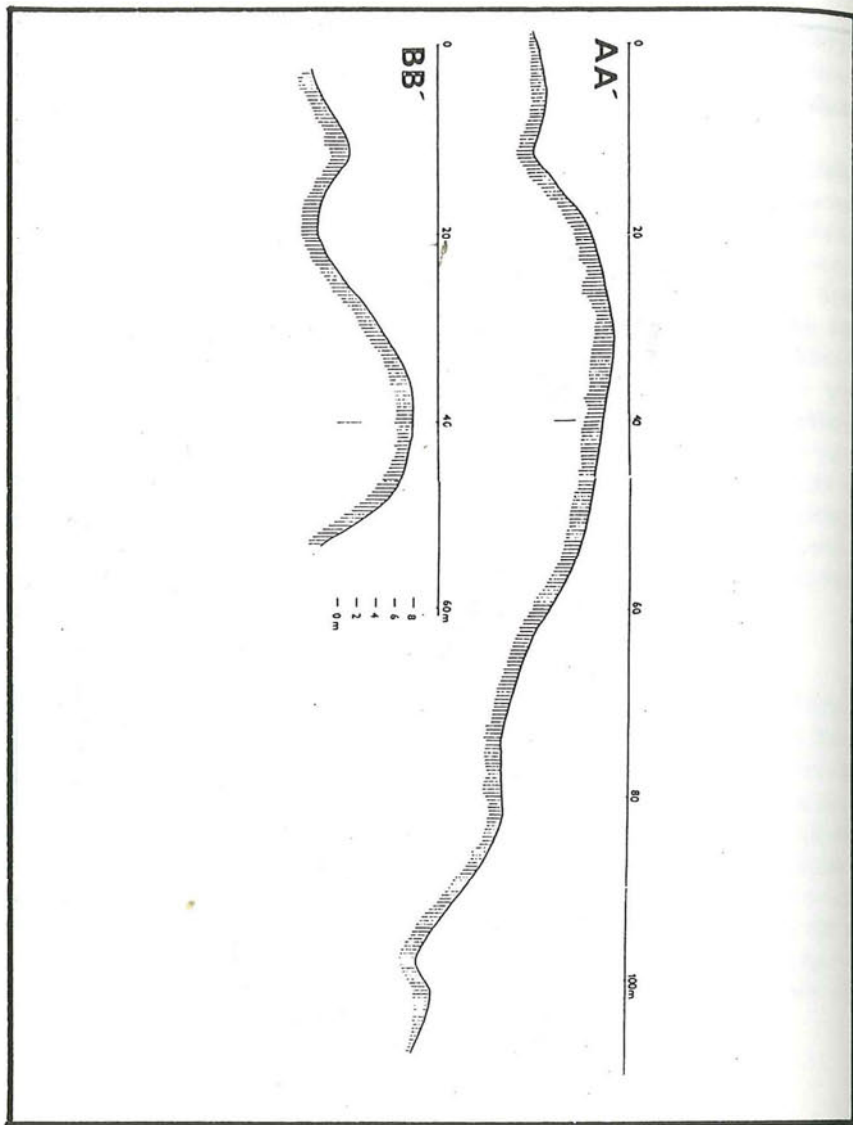
várna. Tento náš předpoklad do jisté míry naznačují zejména nálezy související s užíváním koně /např. ostruha, udidlo atd./. Na význam plošiny ukazuje i to, že byla zahrnuta do areálu hrádku a na východní straně opevněna kamennou hradbou.

Z hlediska historie regionu je nejdůležitější stanovit vzájemný vztah hrádku a kláštera v Broumově, který byl nejdůležitějším kolonizačním centrem v této části Čech. Božanov náležel do vlastnictví kláštera, a proto se nabízí dvojí interpretace existence hrádku. Prvá možnost mohla být, že se klášter snažil zajistit svůj majetek opevněnými body, alespoň v místech kde byl bezprostředně či potencionálně ohrožen. Druhá možnost, kterou považuji za pravděpodobnější, že hrádek je dokladem kolonizace z oblasti dnešního Kladska, odkud světský feudál přímo ohrozil majetek kláštera a pokusil se jej usurpovat. Tento pokus byl však z hlediska broumovského kláštera úspěšně zlikvidován a to po relativně krátkém časovém úseku trvajícím maximálně několik desetiletí. O tom, že tento zánik hrádku byl velmi rychlý svědčí i rozsáhlý soubor železných předmětů, které by při postupném zániku a opuštění hrádku byly odneseny, případně použity při výrobě nových kovářských výrobků. Rovněž absence písemných zpráv o tomto hrádku vypovídá, že existoval poměrně krátkou dobu a můžeme jej datovat do I. poloviny 14. století.

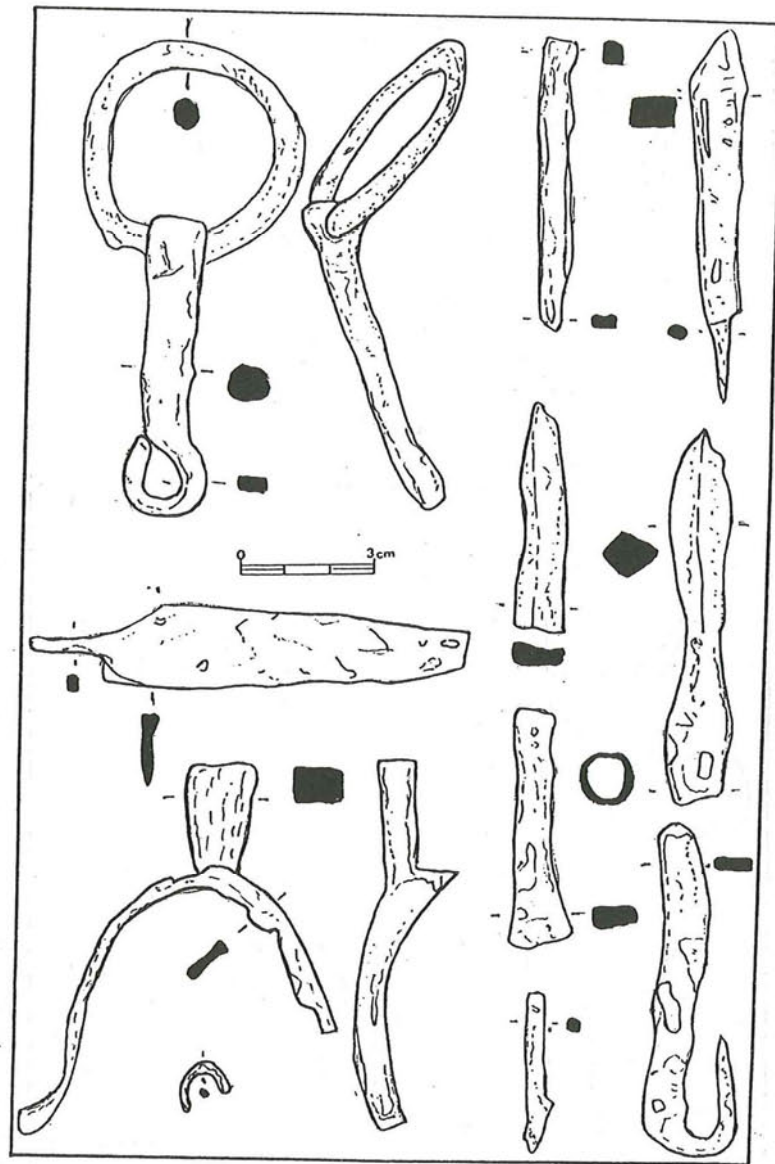
J. Sigl: Exploratory excavations at the small medieval castle by Božanov, district of Náchod, in 1991. In May of 1991, test trenches were sunk into a small medieval castle by Božanov, district of Náchod, at a site called "Raubschloss". Of the three pits one was located in the central area of the castle (sounding I) and the other two in the bailey (soundings II and III). All of them have yielded minor settlement features and post-holes, a destroyed fortification could be documented in sounding III. Major features of the excavated materials include a group of iron objects (arrowheads, a spur, horseshoes, etc.) and pottery fragments dating the castle into the 14th century. It will be important to study relationships between this castle and the Benedictine abbey of Broumov.

Obr. 1 - Božanov /okr. Náchod/. Plán středověkého hrádku v poloze "Raubschloss" s umístěním sond 1 - 3 a profilů. Zaměřil a nakreslil J. Kalferst.

Obr. 2 - Božanov /okr. Náchod/. Profily vedené přes areál středověkého hrádku. Zaměřil a nakreslil J. Kalferst

Obr. 3: Božanov /okr. Náchod/. Výběr železných předmětů. Kresba J. Sigl.

OBYTNÉ OBJEKTY Z KONCE 16. STOLETÍ V JIČÍNĚ V TYLOVĚ ULICI

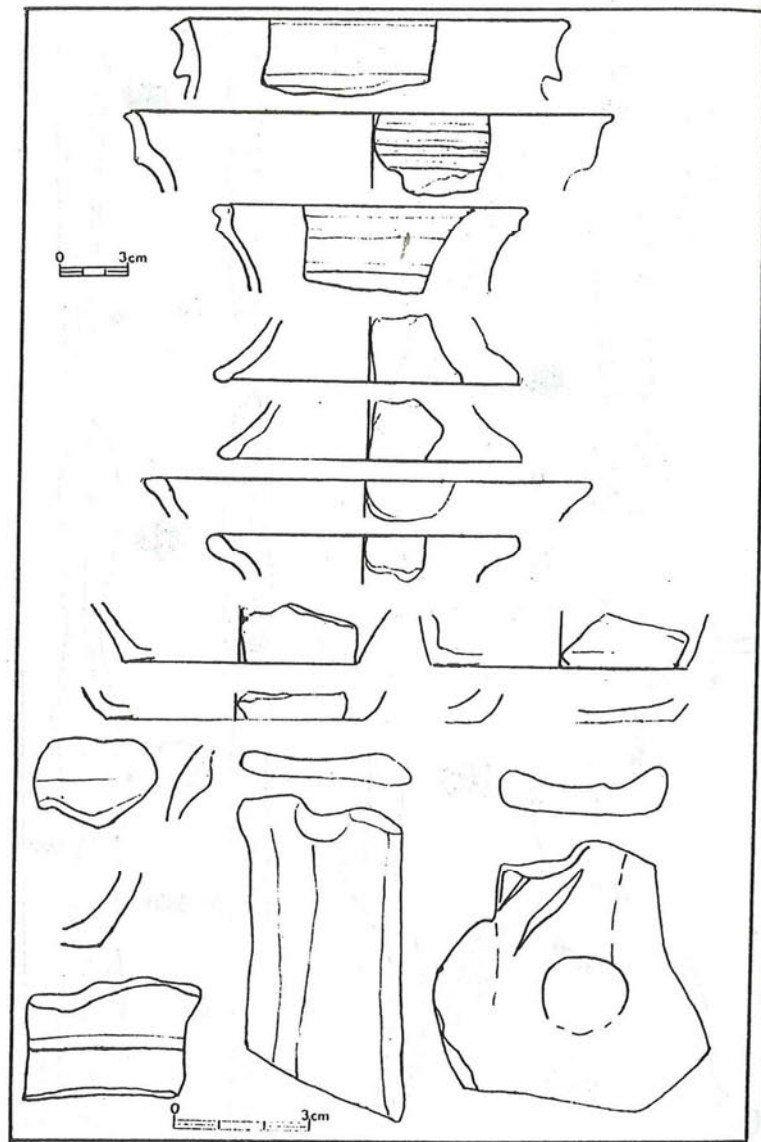
Jan Prostředník

Ve dnech 29. 4. a 5. 5. 1990 bylo provedeno zdokumentování a ovzorkování profilů sídlištních objektů ze 16. století v Tylově ulici v Jičíně /Tylova ulice se nachází na severním okraji středověkého města mezi vnějším a vnitřním příkopem a hradbou/. Objekty byly narušeny výkopem pro inženýrské sítě /tab. 1:B/. Průkop narušil celkem 5 objektů /I - III/90, X, Y/. Obj. I/90 - Tylova ulice před čp. 31, tab. 1:B, 2:1, ZM 03-43-16, 216 mm od Z a 158 mm od J sč.

Pod 10 cm asfaltu /tab. 2:1/1 / a 70 cm navážky /2/ se nacházel relikv obytelného objektu. Jedná se o jeho příčný řez v délce 360 cm. Podlaha zde tvoří spraš, do které byl objekt mírně zahlouben /vrstvy 6 a 7/. Vrstva 7 - požárová - zřejmě podlaha, nad ní se nacházela slabá jílovitá vrstvička 6. Vrstvu 6 představovala destruovaná, tvrdě vypálená mazanice s otisky slámy a dřevěné konstrukce. Tato a následující vrstva 5 /hnědá hlinitá s uhlíky a mazanicí/ obsahovala největší množství nálezů. Ve vrstvě 6 na jejím jižním okraji byla v profilu patrna rozvalená kachlová kamna /X/. Před těmito kamny stály na podlaze žárem zdeformované nádoby, které obsahovaly množství mazanice nalepené na vnitřních stěnách /tab 2:4, 5, 3:1, 2, 5/. Další větší koncentrace nálezů byly zaznamenány uprostřed a na severním okraji objektu. Vedle keramiky se našly i železné předměty /nůž a hřeby, tab. 4:2-5/ a zlomky skleněných nádob /žárem zdeformované číše, vitraj, tab. 4:6-9/. Vrstvy 4 a 5 představují vyrovnávání terénu /planýrku/ po požáru. Z řezu jasně nevyplývá, o jaký typ konstrukce se jedná. Je zde pouze patrné mírné zahloubení.

Keramika: světle žlutou a světle zelenou olovnatou glazurou polévané hrnce a džbány, oxidační i redukční výpal, široce rozevřené neglazované mísy oxidačně pálené, poklice. Z kachlů zde máme zastoupeny miskovité kachle, komorové s čelní vyhřívací stěnou s geometricky členěným rostlinným motivem a římsově korunní komorové kachle se stylizovanými postavami muže a ženy v dobovém oblečení na římse s rostlinným motivem /vinná réva, chmel/, ve středu dva ptáci, nad nimi značně schematizovaný znak /tab. 2:4, 5, 3:1-5, 4:1-9/.

Obj. II/90 - Tylova ulice před čp. 237, tab. 2:2, 1B, ZM 03-43-16, 215 mm od Z a 153 mm od J sč.

Obr. 4: Božanov /okr. Náchod/. Výběr keramiky. Kresba J. Sigl.

Stejně jako u objektu I/90 se pod 10 cm asfaltu /tab. 2:2/1 a 70 cm navážky /2/ nacházel fragment obytného objektu. Jedná se o jeho příčný /a zároveň podélný/ řez. V podélném řezu /východní směr/ objekt po 50 cm končí. Objekt je opět mírně zahlouben do podloží, které zde tvoří spraš. Vrstva 3 /hnědá hlinitá s mazanicí a uhlíky/ představuje zřejmě planýrku po požáru /stejně jako vrstvy 4 a 5 u obj. I/90. Vlastní objekt je tvořen vrstvami 4, 5, 6. Vrstva 4 - mazanicová, vrstva 5 - požárová, vrstva 6 - hnědá hlinitá s uhlíky a se zbytky vodorovně položených kúlů - zřejmě konstrukce pro uchycení podlahy. /Nálezy: fragment mísy oxidačně pálené - naprosto stejné zboží jako mísy z obj. I/90, nedefinovatelný zlomek ze skleněné nádoby, železný hřeb, tab. 4:10-12/. Situace je u objektu II/90 ve všech rysech identická se situací u obj. I/90 - sled vrstev, náleзовý inventář.

Obj. III/90 - na styku ulic Tylovy a Jiráskovy, tab. 2:3, ZM 03-43-16, 216 mm od Z a 160 mm od J sč.

Pod 10 cm asfaltu /tab. 2:3/1/ a 70 cm novověké navážky /2/ byl objeven 840 cm široký vnější městský příkop /3/. Z důvodu rychlého postupu zemních prací jsem nemohl zachytit jeho hloubku. Příkop byl zahlouben do žlutohnědé spraše /4/. V řezu nebyly zachyceny žádné vrstvy. Je vyplněn sytá hnědou hlínou s uhlíky, mazanicí a keramikou 16. - 18. století. Na dvou místech je porušen vkopy pro inženýrské sítě.

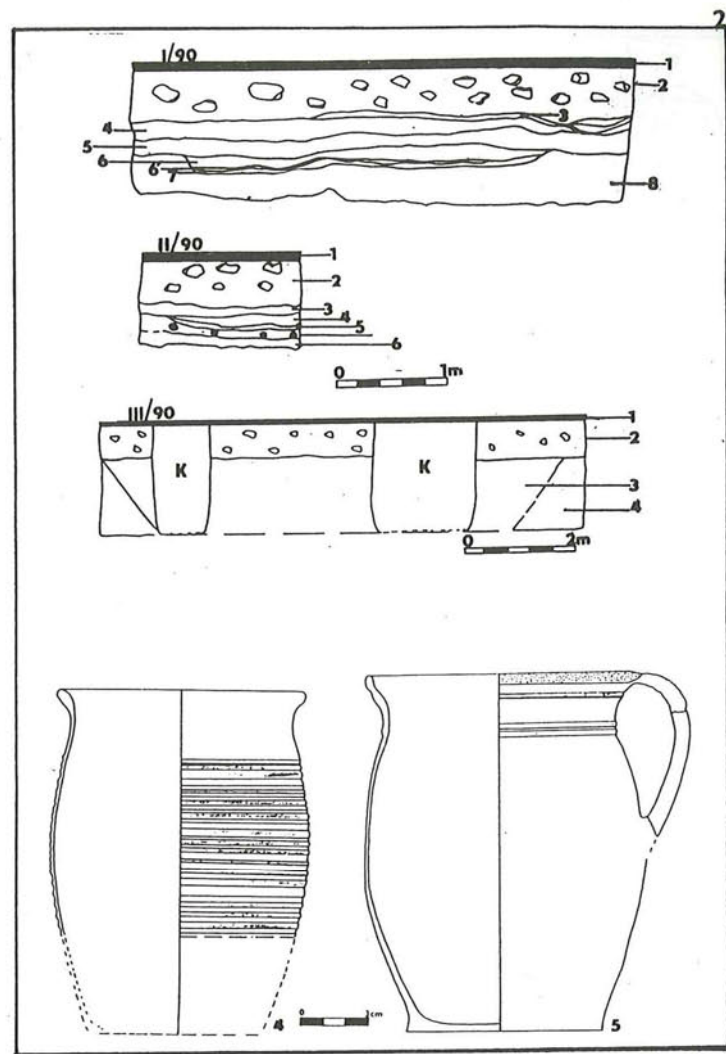
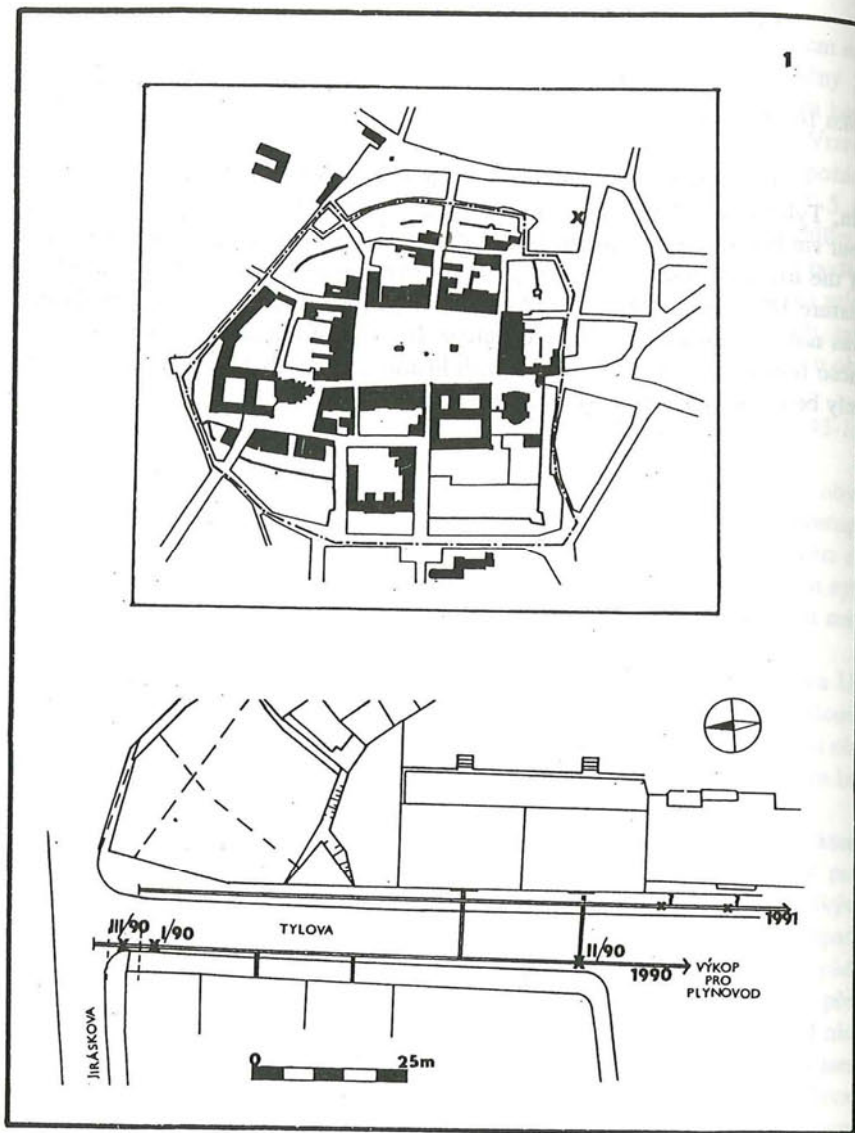
Další průběh výměny inženýrských sítí sledovala prom. hist. Eva Ulrichová, pracovníce OM v Jičíně. V průkopu zachytila dvě další mazanicové vrstvy /tab. 1:B, x ?/. Dle jejího ústního sdělení byla situace shodná jako u obj. I a II/90. Též dle nalezené keramiky můžeme uvažovat o stejném časovém horizontu.

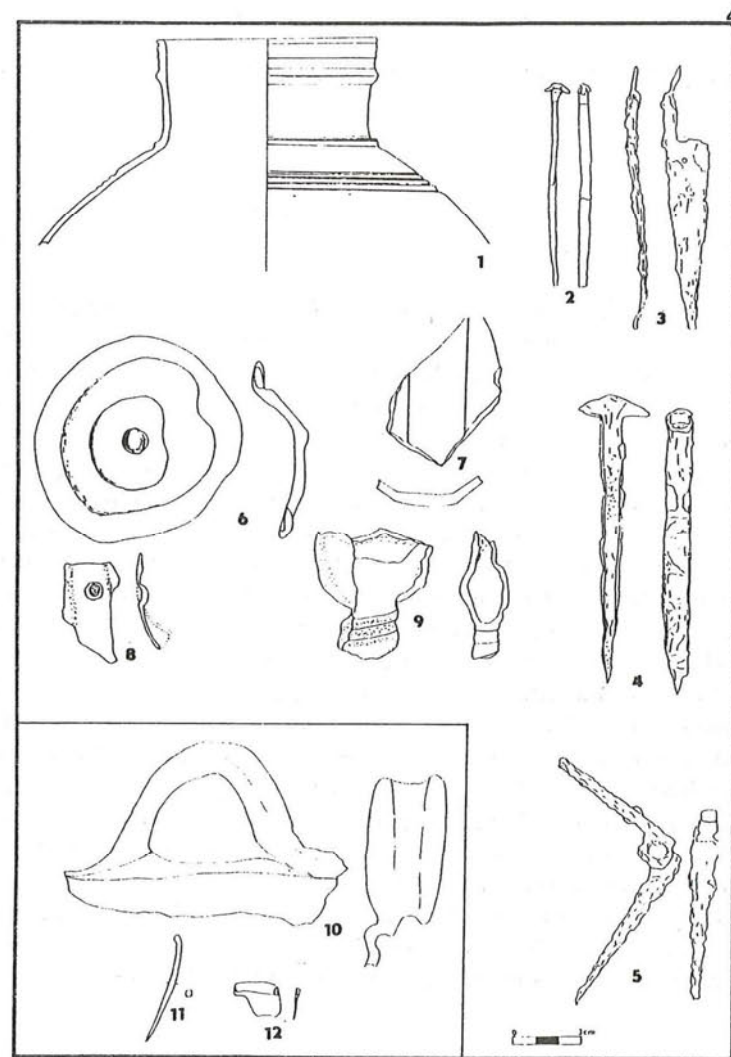
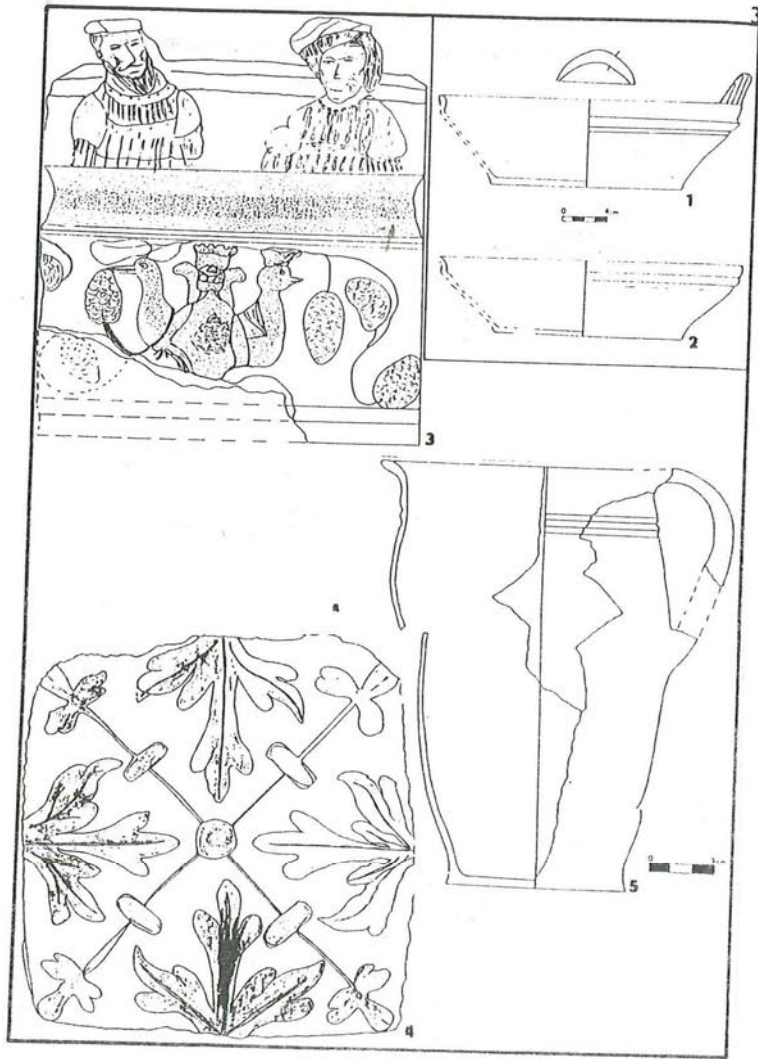
Předpokládám, že se jedná o jeden z požárů konce 16. století, který zasáhl i tuto část města mezi vnějším a vnitřním městským příkopem. V pramenech pro 16. století (Menčík 1906) máme doloženo celkem 10 velkých požárů /1521 až 1589/. S největší pravděpodobností se jedná v našem případě o poslední požár z 10. srpna 1589. K tomu Menčík (1906, 191-192) uvádí: "Oheň byl založen tehdy rukou zlomyslnou, neboť roku 1594 vyznali se před právem útrpným v Nymburce Jan Brožův a Jan Bebé, že v Jičíně proto od nich zapáleno bylo, že jim tu nechťeli dáti almužny. Jan Brožův pravil: "Strčil jsem uhlí do suchého hnoje, Vlach mi dal na pálení kopy". Městské knihy podávají důkaz o velkém počtu vyhořelých domů /tab. 1:A/. Zůstalo zachováno pouze 33 domů /v dnešní ulici Pod koželuhy/ (Menčík 1906, 191-192). Tento požár patří mezi poslední svého druhu, tzn. ničící celé město, protože v následujícím 17. století bylo město vystavěno z kamene.

Literatura:

Menčík, F., 1906: Dějiny města Jičína, díl I. Od založení Jičína až do roku 1620, Jičín.

J. Prostředník: Habitation structures from the end of 16th century at Jičín, Tylova street. In the spring of 1990, a trench for a sewage line cut into four sunken-floored features (I/90, II/90, X and Y) and the outer defence ditch of the town. A destruction of a tile-built stove was documented in a profile of feature I/90. The outer ditch of the town (III/90) was 8.4 m wide. Its bottom was not documented by the excavation. In view of the manner of levelling of these features and in accordance with historical records this find may most likely be connected with a fire of 10th August 1589.

POVRCHOVÝ PRŮZKUM TVRZE V DOBRÉ VODĚ, OKR. JIČÍN

Jiří Slavík

Na okraji nevýrazné terasy nad nivou Chlumského potoka v jihozápadní části Dolní Dobré Vody stojí usedlost čp.15 /tab.1/, k níž bývá tradičně lokalizována tvrz.

Na nedávno přestavované jižní obytné křídlo přízemní stavby navazuje směrem k severu dvouprostorové hospodářské křídlo. Severní prostoru tvoří špýchárek, pocházející z přelomu 18. a 19. století. Jižní prostora vyhlíží novodobě a je ke špýchárku přistavěna. V její nádvorní stěně je osazen pískovcový portál s plochou pozdně gotickou přetínavou profilací /tab. 2/, kterou lze datovat do 1. třetiny 16. století. S žlutavou barvou pískovce kontrastuje červeně malované rámování profilace. Nad překladem portálu jsou ve zdivu střechovitě uložena 2 prkénka, pravděpodobně součásti bednění záklenku. Portál je snad osazen v původní poloze a byl dodatečně využit při stavbě dnešní budovy, s tím ovšem koliduje vztah k navazujícímu bloku špýchárku. Vzhledem k absenci náročnější zástavby v okolí je velmi pravděpodobné, že popisovaný portál pochází z budov tvrze. Další zbytky středověké zástavby nejsou patrné.

Tvrz v Dolní Dobré Vodě vznikla nejspíše po r. 1505, po rozdělení nedílu Jana a Václava Králů z Dobré Vody (Sedláček 1887, 140). V držení tvrze se pak vystřídali Jan Zlivský z Labouně, Tobiáš Bucký z Varnsdorfu a Benigna z Jandorfu, která Dolní Dobrou Vodu postoupila r. 1552 svému manželovi Janu Zilvárovi z Pilníkova, jenž ji natrvalo připojil k Třebnouševsi (Sedláček 1887, 141). Při konfiskaci majetku Adama Zilvára v r. 1622 se tvrz v Dolní Dobré Vodě neuvádí /kol. 1989, 92/.

Portál z 1. třetiny 16.století v usedlosti čp. 15 je dnes jediným viditelným pozůstatkem panského sídla v Dolní Dobré Vodě.

Za upozornění na existenci portálu děkuji J. Kalferstovi.

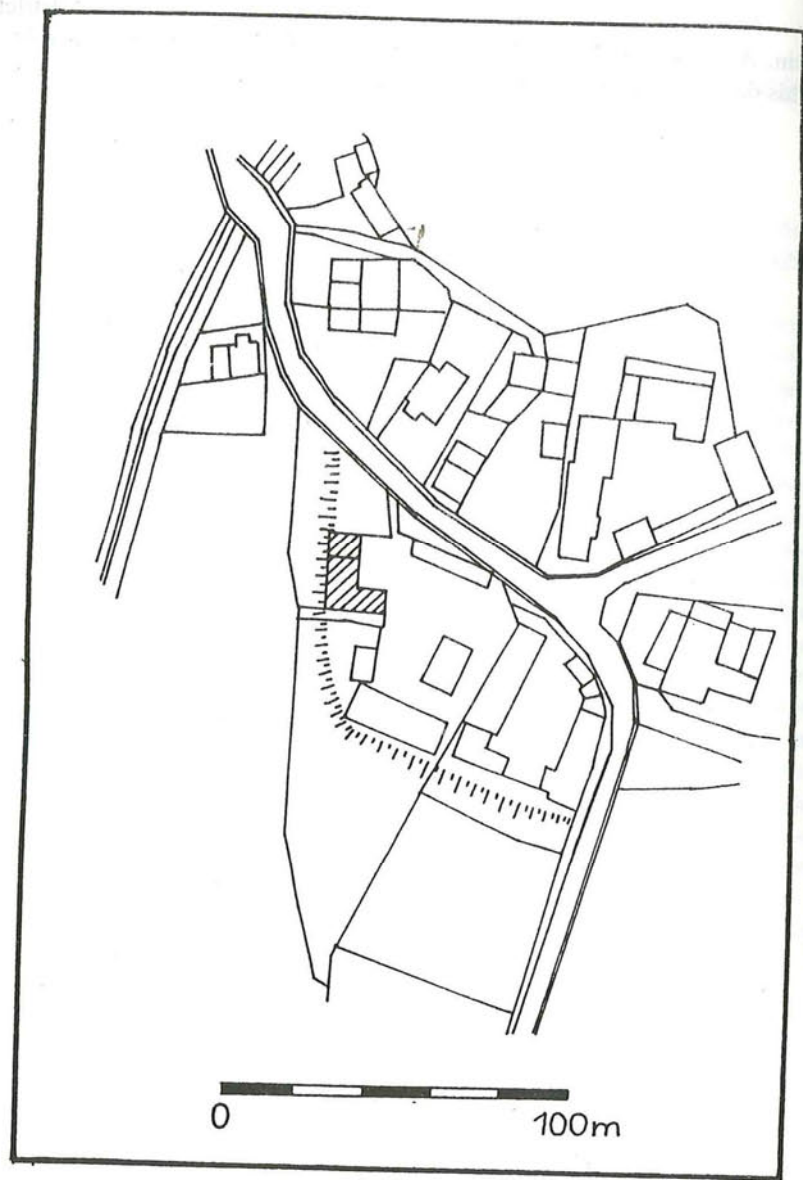
Literatura:

Kolektiv 1989: Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku VI, Východní Čechy, Praha.

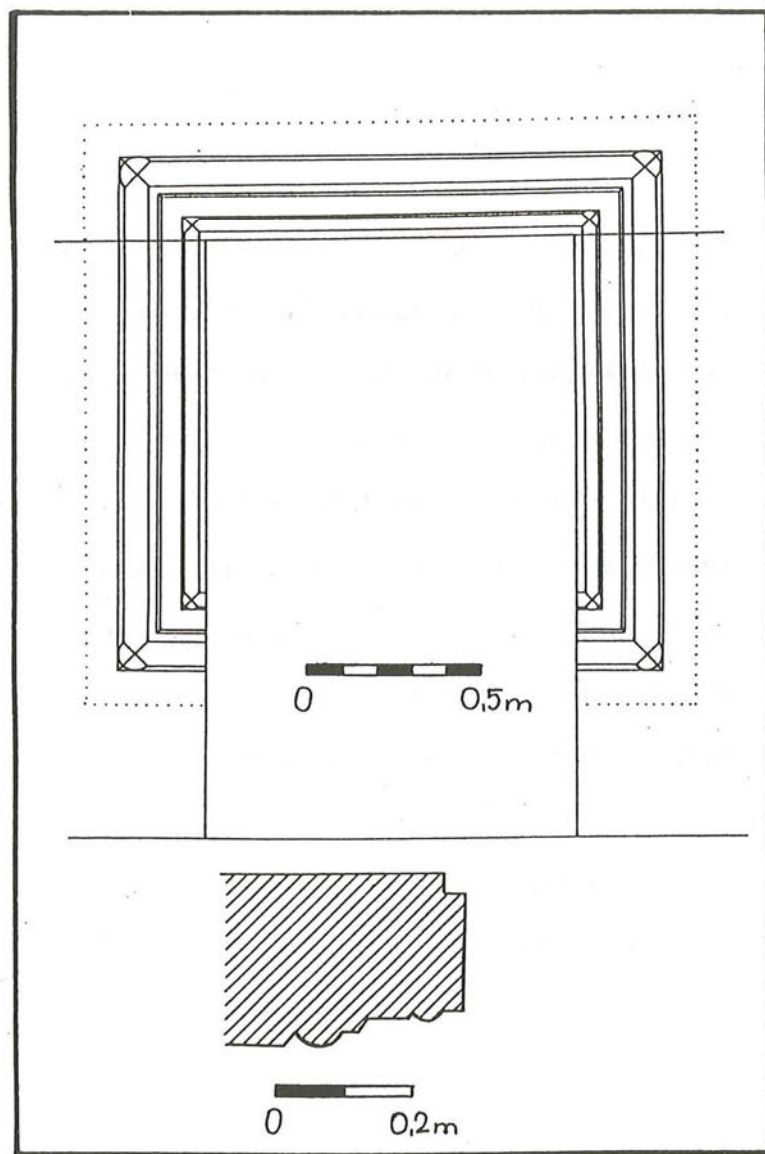
Sedláček, A. 1887: Hrady, zámky a tvrze Království českého, díl V, Podkrkonoší, Praha.

J. Slavík: Surface survey at a fortified manor at Dobrá-Voda, district of Jičín. An intact sandstone doorway survived from the manor in house No. 15. This dates into the first third of 16th century.

Obr. 1: Dolní Dobrá Voda - situace čp. 15 podle kat. mapy 1:2000, list Hořice 2-2/4 z r. 1978 se zakreslením tvaru terénu. Budova čp. 15 šrafovaně.

Obr. 2: Dolní Dobrá Voda - portál v čp. 15. Tečkovaně vyznačen okraj červené malby.

Do tohoto čísla přispěli:

Jana BENEŠOVÁ - Památkový ústav Pardubice

PhDr. Jan FROLÍK, CSc. - Archeologický ústav Praha

PhDr. Jiří KALFERST - Muzeum východních Čech Hradec Králové

mgr. Jan PROSTŘEDNÍK - Muzeum českého ráje Turnov

doc. PhDr. Miroslav RICHTER, DrSc. - Archeologický ústav Praha

PhDr. Jiří SIGL - Muzeum východních Čech Hradec Králové

ing. Jiří SLAVÍK - Památkový ústav Pardubice

PhDr. Eva ULRYCHOVÁ - Okresní muzeum a galerie Jičín

PhDr. Vít VOKOLEK - Muzeum východních Čech Hradec Králové

Překlad do angličtiny:

PhDr. Petr CHARVÁT, CSc. - Orientální ústav Praha

Obsah:

Doc. PhDr. Miroslav Richter, DrSc. šedesátiletý.....	4
J. Kalferst - J. Sigl - V. Vokolek: Archeologické přírůstky v Muzeu východních Čech v Hradci Králové v letech 1990 a 1991.....	7
J. Prostředník - J. Slavík: Terénní průzkum na Jičínku v letech 1990 až 1991.....	30
V. Vokolek: K současným problémům východočeské archeologie.....	37
J. Kalferst: Záchranný výzkum v Holohlavech.....	40
J. Kalferst: Záchranný výzkum ve Smiřicích - Zderazi.....	47
V. Vokolek: Výzkum v Plotištích nad Labem v letech 1990-1991.....	52
J. Sigl - V. Vokolek: Záchranný výzkum na průkopu kanalizace v Hradci Králové na Velkém náměstí.....	55
V. Vokolek: Slezskoplatěnické pohřebiště v Zářecké Lhotě.....	59
J. Prostředník - E. Ulrychová: Avarsko-slovanské nákončí z hradiště Vala k. ú. Kal, okr. Jičín.....	62
J. Kalferst - J. Sigl: Dokončení archeologického výzkumu na slovanském hradišti u Ostroměře /okr. Jičín/ v r. 1990.....	66
J. Frolík - J. Sigl: Pokračování zjišťovacího výzkumu ve Štěpánkově ulici čp. 85 v Chrudimi v roce 1990.....	69
M. Richter - J. Sigl: Archeologický výzkum Starého Mýta /k. ú. Tisová, okr. Ústí nad Orlicí/ v roce 1991.....	73
J. Frolík - J. Sigl: Zjišťovací výzkum opevněné polohy u kostela sv. Petra a Pavla v Kostelci u Heřmanova Městce.....	75
J. Frolík - J. Sigl: Záchranný výzkum na hradišti nad Semtěší v letech 1988 a 1990.....	77
J. Frolík - J. Sigl: Archeologický výzkum v parkánu hradu Lichnice v roce 1991.....	81
J. Benešová: K otázce datování polohy "Hrádek" u Bezníka /k. ú. Borek/, okr. Jičín.....	85
J. Frolík - J. Sigl: Drobné archeologické výzkumy v Poličce v letech 1990 a 1991.....	91
J. Sigl: Zjišťovací výzkum středověkého hrádku u Božanova /okr. Náchod/ v roce 1991.....	94
J. Prostředník: Obytné objekty z konce 16. století v Jičíně v Tylově ulici.....	103
J. Slavík: Povrchový průzkum tvrze v Dobré Vodě, okr. Jičín.....	110
Obsah.....	115

ZPRAVODAJ MUZEA V HRADCI KRÁLOVÉ Č. 18/1991-1992

Vydává Muzeum východních Čech v Hradci Králové

Odpovědný redaktor: RNDr. Petr Rybář

Připravil: dr. Jiří Sigl

Grafická úprava: Zdenek Bláha

Technická spolupráce: Ilona Razimová

Náklad 500 výtisků /pouze pro interní potřebu/

Hradec Králové 1993

Tisk: ALDIS Hradec Králové

Adresa redakce:

Muzeum východních Čech, Eliščíno nábř. 465

500 03 Hradec Králové, tel. 049/23 416 a 23 417